

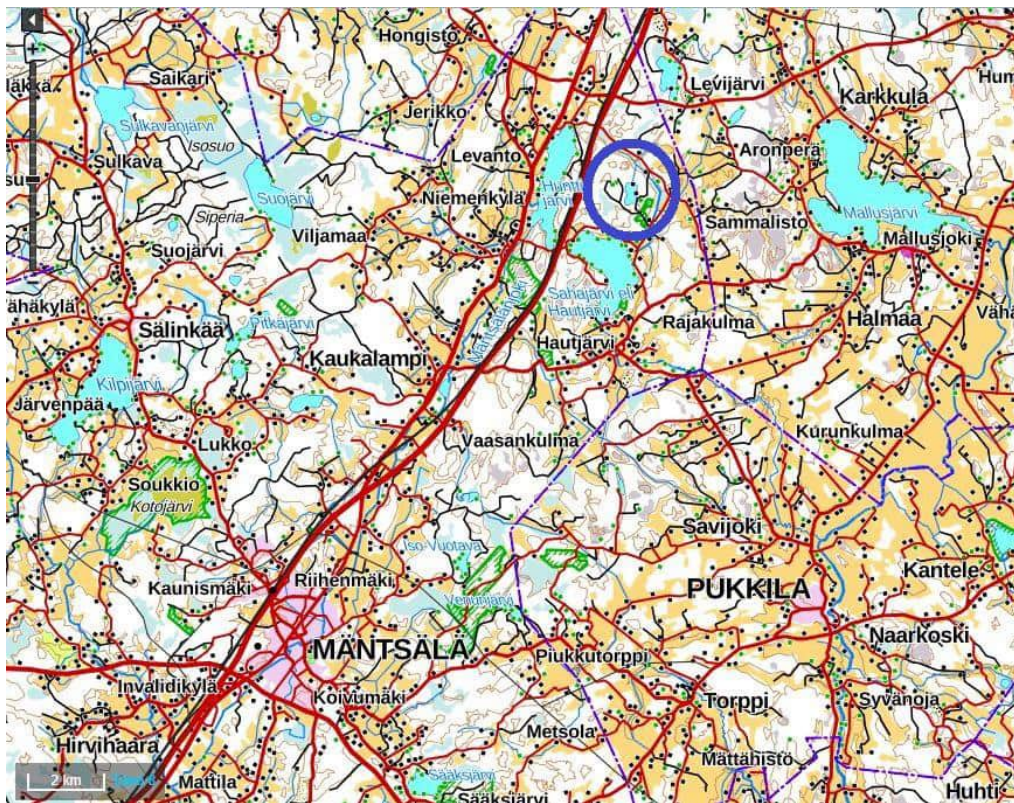

MÄNTSÄLÄ

MÄKIJÄRVEN RANTA-ASEMAKAAVA

Selostus

Luonnos 4.3.2024

Sisällys

1 PERUS-JA TUNNISTETIEDOT	3
1.1 Tunnistetiedot.....	3
1.2 Kaava-alueen sijainti	3
1.3 Asemakaavan tarkoitus	4
1.4 Kaavatyön vaiheet.....	5
2 LÄHTÖKOHDAT	5
2.1 Suunnittelutilanne.....	5
2.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet VAT	5
2.1.2 Maakuntakaava	6
2.1.3 Mäntsälän alueiden käytön tavoitteet MAT	6
2.1.4 Yleiskaava.....	8
2.1.5 Asemakaava	9
2.1.6 Rakennusjärjestys.....	10
2.1.7 Rakennuskielto	10
2.2 Selvitys suunnittelualueesta, lähiympäristöstä ja olosuhteista	10
3 KAAVAN LAATIMISEN VAIHEET.....	21
3.1 Suunnittelua koskevat päätökset.....	21
3.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus.....	21
3.3 Kaavan tavoitteet	22
3.4 Huomautusten ja lausuntojen huomioon ottaminen kaavassa.....	22
3.4.1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadut lausunnot	22
3.4.2 Kaavaluonnoksesta saadut lausunnot	23
3.4.3 Kaavaehdotuksesta saadut lausunnot	23
4 ASEMAKAAVAN KUVAUS.....	23
4.1. Ranta-asemakaavan suhde maakunta- ja yleiskaavaan ja kaavojen sisältövaatimukset	23
4.2 Kaavan mitoitus	26
4.3 Asemakaavamääräykset ja -merkinnät	28
5 KAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN LÄHTÖKOHDAT JA KAAVAN VAIKUTUKSET	32
6 KAAVAN HYVÄKSYMINEN JA TOTEUTTAMINEN	32
6.1. Kaavan havainnollistaminen	32
6.2. Kaavan toteuttaminen.....	32
6.3. Kaavan hyväksyminen	33

Kuvat: Aki Mäki (kesäaikakuvat) ja Kimmo Mustonen (27.1.2023)

1 PERUS-JA TUNNISTETIEDOT

1.1 Tunnistetiedot

Suunnittelualue sijaitsee Mäntsälän kirkonkylän koillispuolella n. 18 km etäisyydellä. Helsinki-Lahti moottoritie (VT4, E75) on n. 1 km alueen länsipuolella. Mäkijärven ranta-asemakaava koskee kiinteistöjä Mäkijärvi 505-401-1-343 ja Korpijärvi 505-401-1-328. Kaava-alueen pinta-ala on noin 117,37 hehtaaria.

Asemakaavalla muodostuvat Mäntsälän kunnan Mäkijärven ranta-asemakaavan korttelit 1-7 sekä niihin liittyvät virkistys- ja vesialueet.

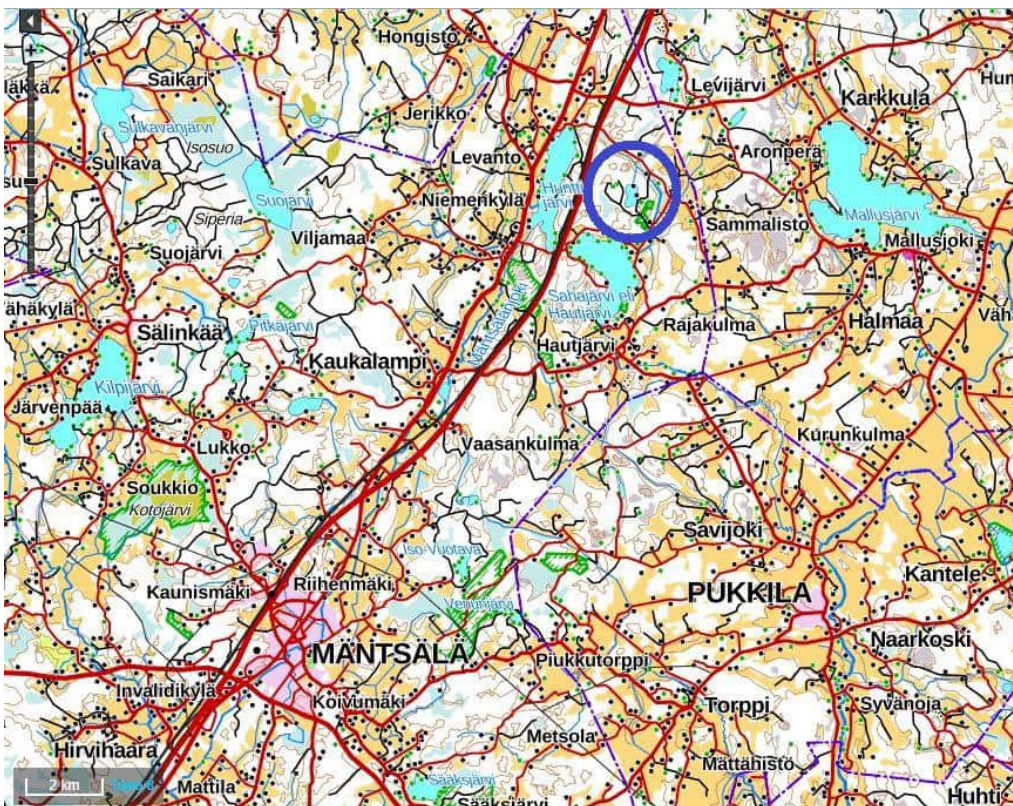
Mäkijärven ranta-asemakaava koostuu asemakaavakartasta ja siihen liittyvistä kaavamerkinnoista ja -määräyksistä. Asemakaavakartta esitetään mittakaavassa 1:2000. Kaavan tunnistenumero on 300. Asemakaavaan liittyy myös tämä kaavaselostus. Selostus ei ole varsinaisesti kaavan osa, vaan asiakirja, jossa kuvataan mm. asemakaavan tärkeimmät lähtökohdat ja tavoitteet, kaavaratkaisun periaatteet ja kaavan vaikutukset.

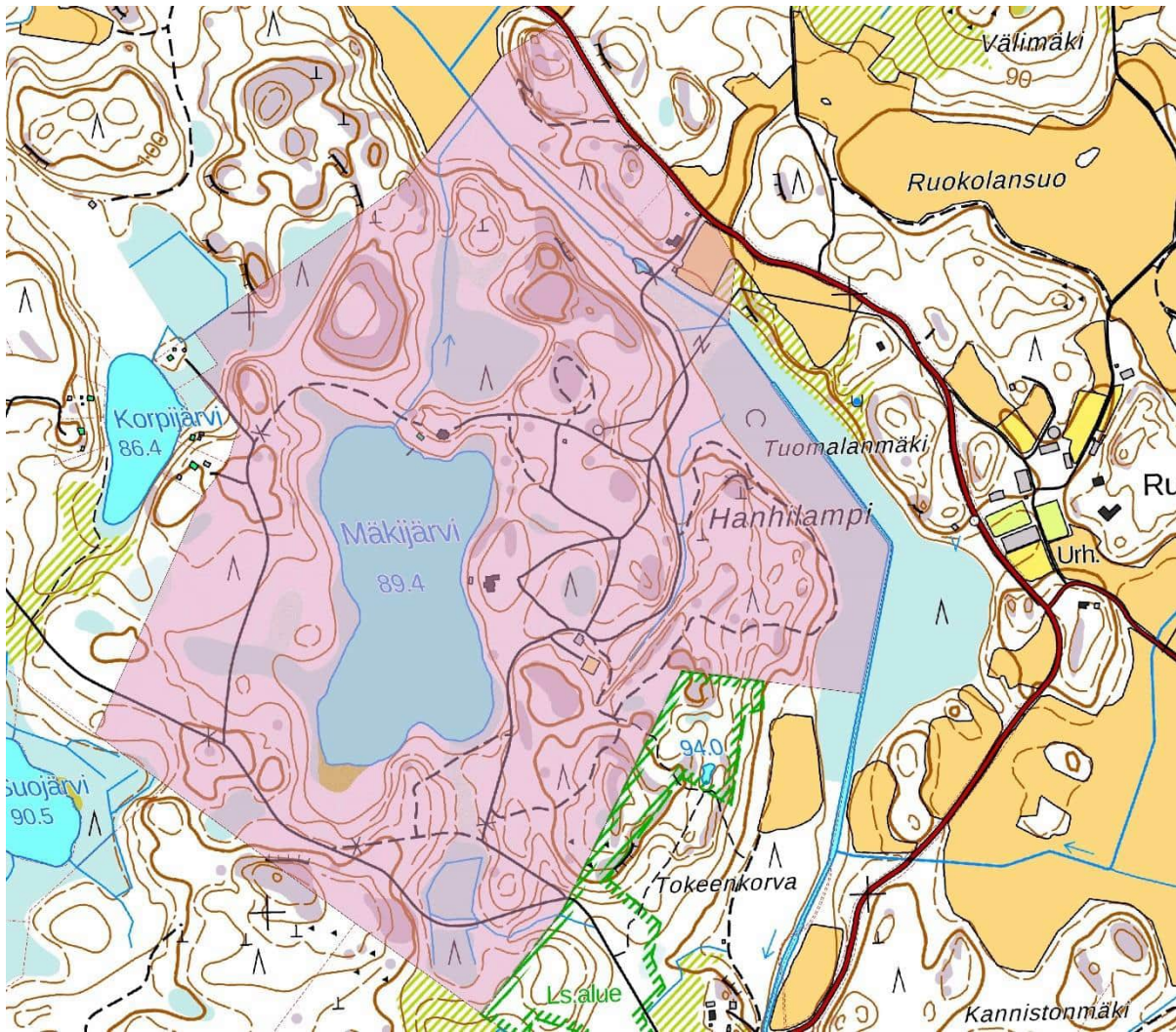
Ranta-asemakaavan on laatinut kiinteistömistajien toimeksiannosta DI(maanmittaus, YKS 124) Kimmo Mustonen / Kimmo-Kaava T:mi. Ranta-asemakaavan hyväksyy kunnanhallitus.

Kaavan pohjakarttana on käytetty kaavoittajan laatimaa pohjakarttaa mittakaavassa 1:2000.

1.2 Kaava-alueen sijainti

Suunnittelualue sijaitsee Mäntsälän kirkonkylän koillispuolella lähellä valtatieta 4. Alueen yleissijainti ja kaava-alueen rajautuminen on esitetty oheisilla kartoilla.

1.3 Asemakaavan tarkoitus

Asemakaavoitus on yksi kunnan strategisen suunnittelun väline. Kaava toteuttaa osaltaan kunnanvaltuuston hyväksymää Mäntsälän kunnan strategiaa¹. Ensisijaisesti asemakaava on kunnanvaltuuston näkemys siitä, kuinka alueen maankäyttöä kehitetään tulevaisuudessa. Kaava myös välittää ja tulkitsee Uudenmaan maakuntakaavoja², valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita³ (VAT) ja yleiskaavaluonnosta⁴. Edellä mainittu koskee myös maanomistajan kaavamuotoa, ranta-asemakaavaa.

Ranta-asemakaavan tavoitteena on osoittaa alueelle riittävät aluevaraukset korkeatasoisen matkailutoiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen. Tarkoitus on mahdollistaa alueelle majoitus-, kokous-, sauna-, huolto-, varasto- yms. tiloja. Alueella varaudutaan myös etätyöskentelyyn, jolloin viipymä on normaalia loma- ja matkailutoimintaa pidempää. Alueella työskenteleville osoitetaan asumistiloja. Alustava rakennusoikeuden määrä on 6200 k-m². Rakennusten lukumäärä ei tule olemaan merkittävä, koska on tavoitteena tehdä korkeatasoinen kohde, jossa huoneistojen koko on tavanomaista matkailukohdetta suurempi.

¹ Mäntsälän kunnan strategia, Kvalt. 13.12.2021/159 §

² Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuus

³ Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet

⁴ Mäntsälä yleiskaava 2050 -luonnos 1

1.4 Kaavatyön vaiheet

Kaavatyö käynnistyi kuntakehityslautakunnan 14.6.2023/49 § ja kunnanhallituksen 19.6.2023/146 § päätöksillä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (liite 1) oli nähtävillä 28.6.-15.8.2023. Sitä pidetään ajan tasalla työn kuluessa.

Kunnan ja kiinteistönomistajan välillä on tehty sopimus kaavan laatimisesta ja kustannusten jakamisesta.

Kaavan valmisteluaineisto eli kaavaluonnos oli nähtävillä ... 2024. [täydentyä myöhemmin](#)

2 LÄHTÖKOHDAT

Maankäyttö- ja rakennuslaki 54 § määrittelee asemakaavan sisältövaatimukset;

Asemakaavaa laadittaessa on maakuntakaava ja oikeusvaikutteinen yleiskaava otettava huomioon. Asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luononympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää. Kaavoitettavalla alueella tai sen lähiympäristössä on oltava riittävästi puistoja tai muita lähivirkistykseen soveltuvia alueita.

Asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua asemakaavan tarkoitus huomioon ottaen. Asemakaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää.

Jos asemakaava laaditaan alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, on asemakaavaa laadittaessa soveltuvien osien otettava huomioon myös mitä yleiskaavan sisältövaatimuksista säädetään.

Edellä mainitut koskevat myös ranta-asemakaavaa. Lisäksi laadittaessa ranta-asemakaavaa pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on sen lisäksi, mitä asemakaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

- 1) suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön
- 2) luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon
- 3) ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta.

2.1 Suunnittelutilanne

2.1.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet VAT

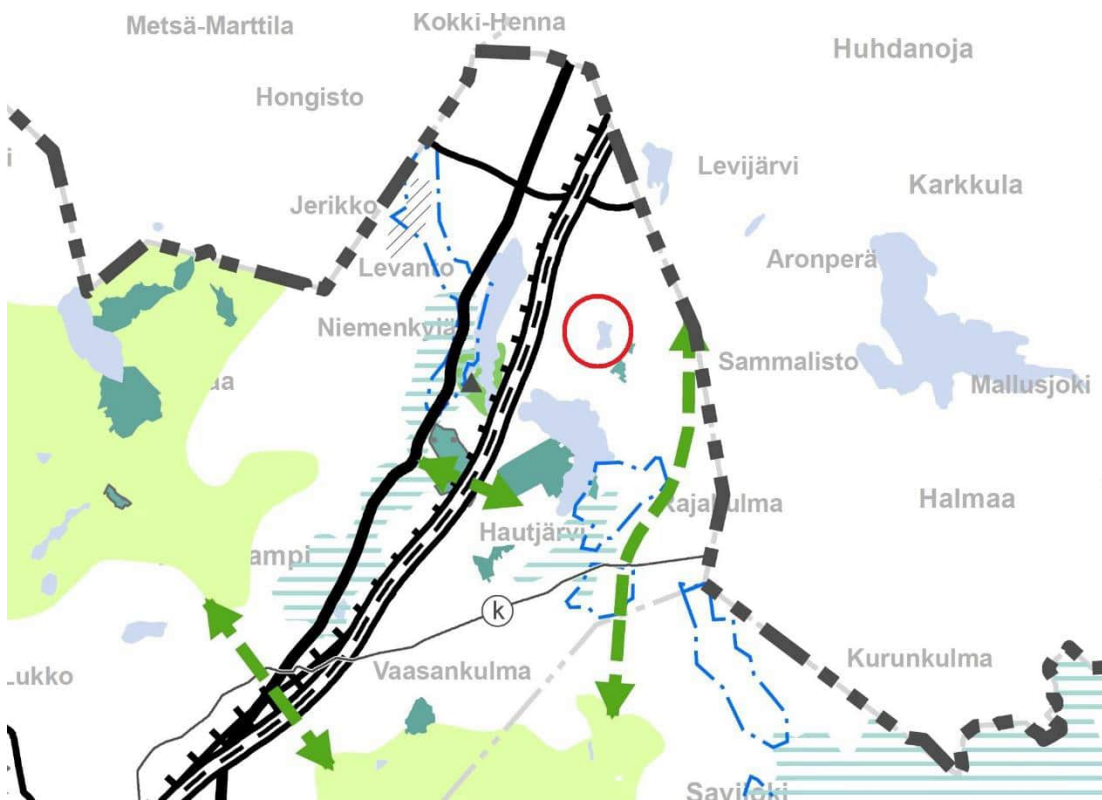
Valtioneuvosto on 14.12.2017 päättänyt valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista. Päätös tuli voimaan 1.4.2018. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää.

Alueidenkäyttötavoitteiden avulla taitetaan yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvataan luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parannetaan elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastomuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan tavoitteet on otettava huomioon ja niiden toteuttamista on edistettävä maakunnan suunnittelussa, kuntien kaavoituksessa ja valtion viranomaisten toiminnassa.

2.1.2 Maakuntakaava

Mäntsälä kuuluu Uudenmaan liittoon. Voimassa oleva Uusimaa-kaava 2050-kokonaisuus on vahvistettu vaiheittain. Maakuntakaava on kartalla esitetty pitkän aikavälin suunnitelma maakunnan yhdyskuntarakenteesta ja alueidenkäytöstä. Siinä sovitetaan yhteen valtakunnalliset ja maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Yleispiirteisenä kaavana se on ohje kuntien kaavoitukselle ja muulle alueidenkäytön suunnittelulle. Voimassa on Uusimaa-kaava 2050, joka on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Myös neljännen vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu on voimassa. Se on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisulla 15.5.2020. Uudenmaan maakuntakaavassa suunnittelualueelle ei ole erityisiä varauksia. Alueen itä- ja kaakkoispuolella on vihreällä esitetty suojelualue. Sen raja on tarkemmin myöhemmin olevissa yleiskaavakartoissa. Kohde ei ole laadittavan kaavan alueella.

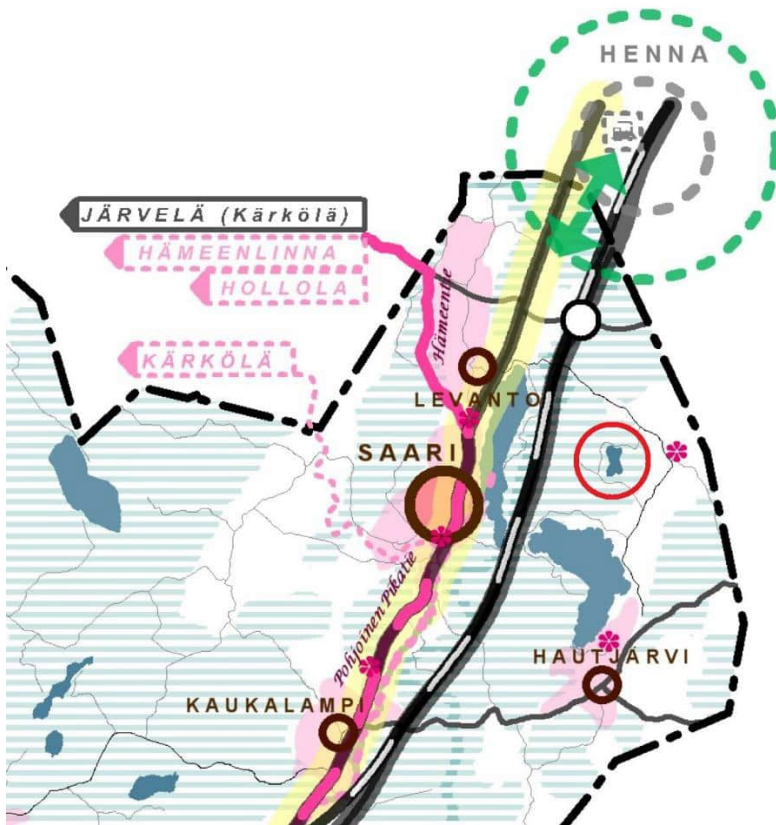

Ote voimassa olevasta maakuntakaavojen epävirallisesta yhdistelmästä. Mäkijärvi punaisen ympyrän sisällä. Punainen ympyrä ei kuulu kaavojen merkintöihin. www.uudenmaanliitto.fi

2.1.3 Mäntsälän alueiden käytön tavoitteet MAT⁵

Mäntsälän kunnanvaltuusto on 20.6.2011 hyväksynyt Mäntsälän alueidenkäytön tavoitteet osaksi kunnan strategiaa, ja se ohjaa maapolitiikkaa, kaavoitusta ja rakentamisen ohjausta. MAT:n suositukset ulottuvat vuoteen 2035. Tavoitteiden liitekartassa kaava-alue on tärkeää metsä- ja luonnonympäristöä.

⁵ Mäntsälän alueiden käytön tavoitteet MAT

KARTTAMERKINNÄT:

Maankäytön osa-alueet:

- keskustaluonteinen ydinalue
- keskustan reuna-alue
- työpaikka-alue
- palvelukyläsymboli
- kulttuurikyläsymboli
- osayleiskaavoitettu kylä
- maatalousalue
- tärkeä metsä/luontoympäristö
- kuntayhteistyöntarve
- uuden aseman selvitysalue
- kasvusuunta
- kehitettävä joukkoliikennekäytävä
- suunniteltu asema

Kulttuurivyöhyke:

- vanha päätie
- tien nykyinen nimi
- vanha päävesiyhteys
- joen nykyinen nimi
- vanhan kulkuväylän määränpää
- arvokas kulttuuriympäristö
- kartano tai suuri tila

Pohjakartta:

- nykyinen pääväylä
- oikorata
- nykyinen asema
- moottoritien liittymä
- pääväylän nimi
- nykyväylän määränpää
- päävesistö

Ote Mäntsälän alueiden käytön tavoitteiden (MAT) kartasta sekä sen merkinnät. Mäkijärvi punaisen ympyrän sisällä. Punainen ympyrä ei kuulu kartan merkintöihin. www.mantsala.fi

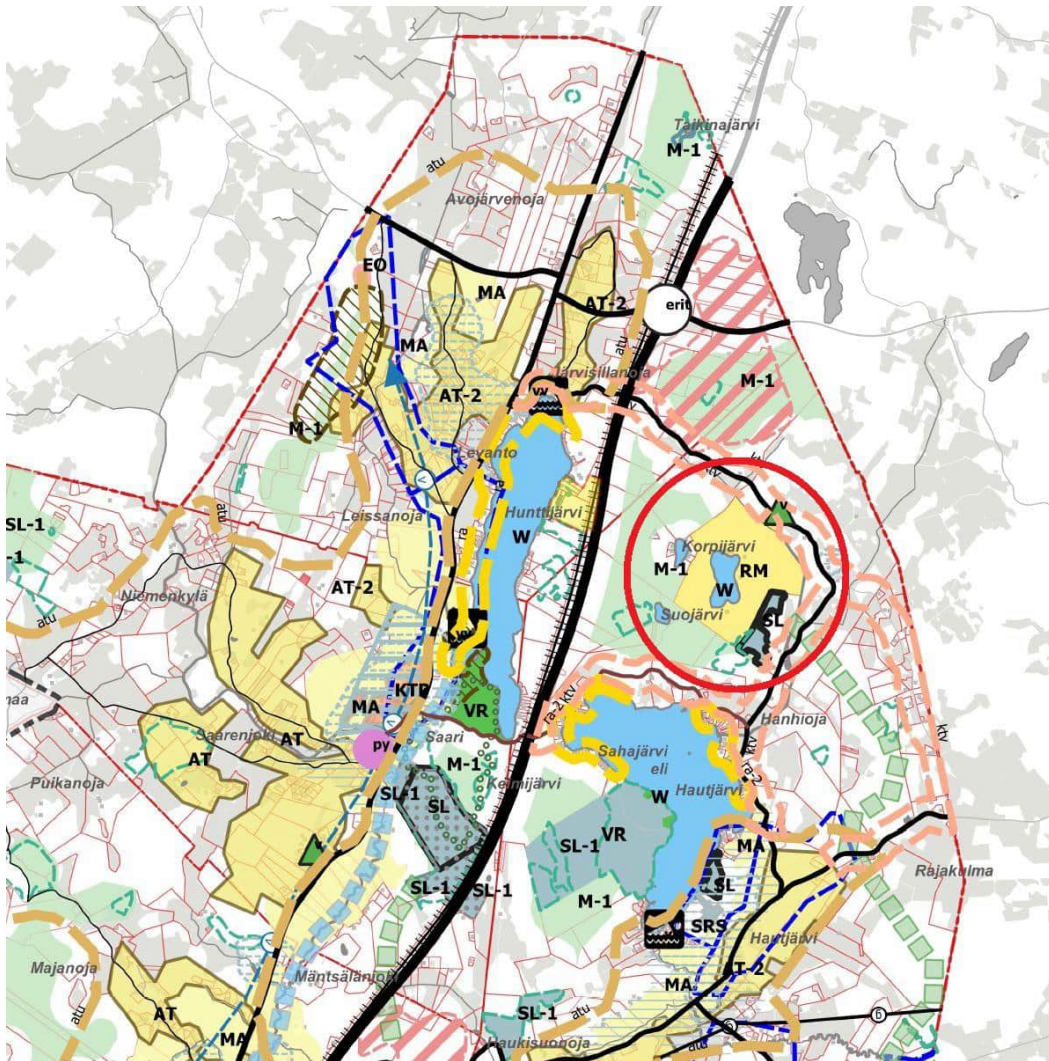
2.1.4 Yleiskaava

Yleiskaava

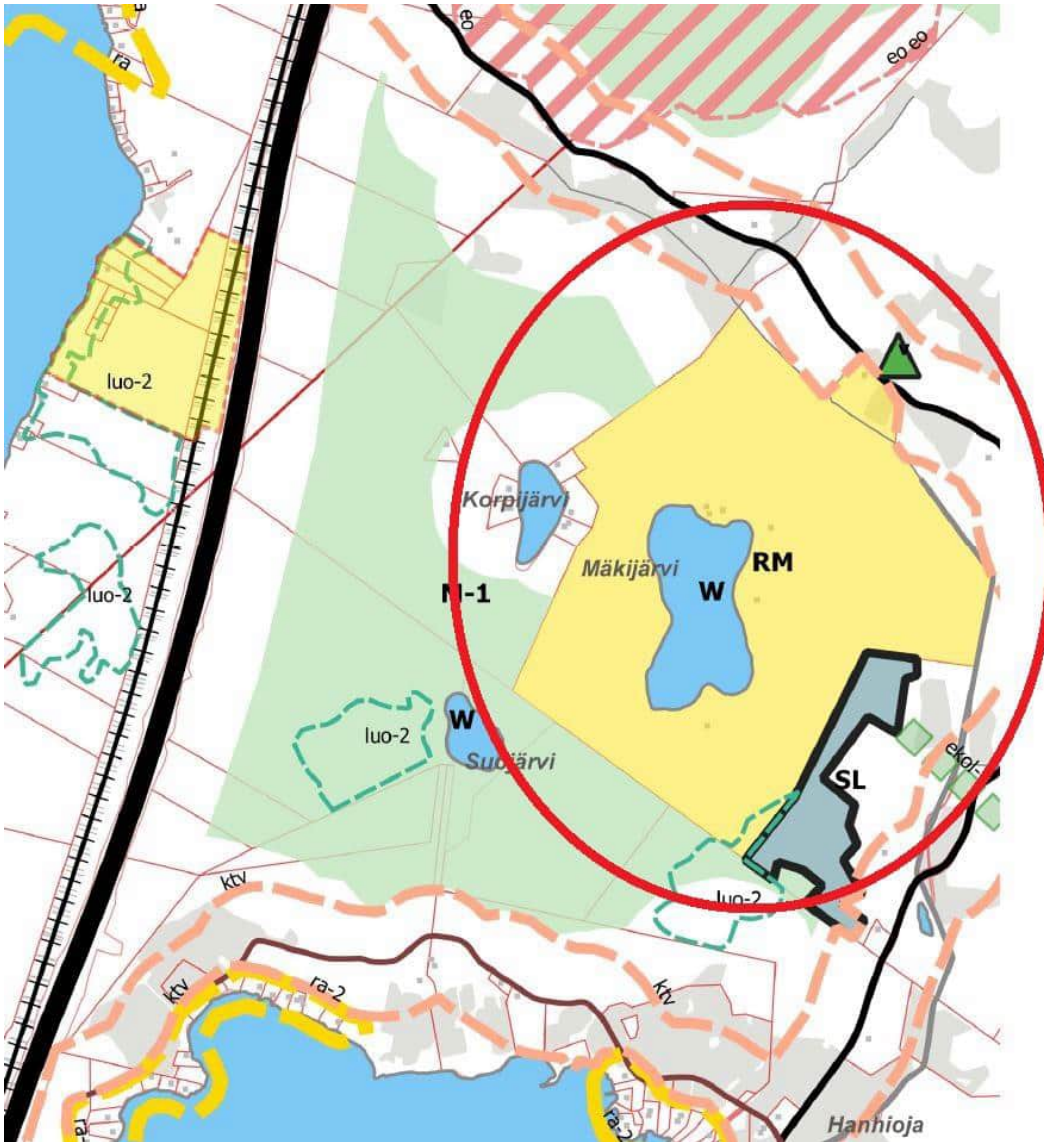
Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Mäntsälä yleiskaava 2050-luonnos

Luonnos 1 oli nähtävillä 7.7.–15.12.2021 välisen ajan. Siinä kaavoitettava alue on osoitettu ”Matkailupalvelujen alueeksi” (RM), jolle ei ole esitetty suunnittelumääräyksiä. Kaavatyön linjauksia on tarkistettu vuoden 2022 aikana. Yleiskaavan luonnosta viedään aiempaa strategisempaan suuntaan. Seuraavat vaiheet ovat kaavaluonnos 2 laatiminen ja sen nähtävillä pito.

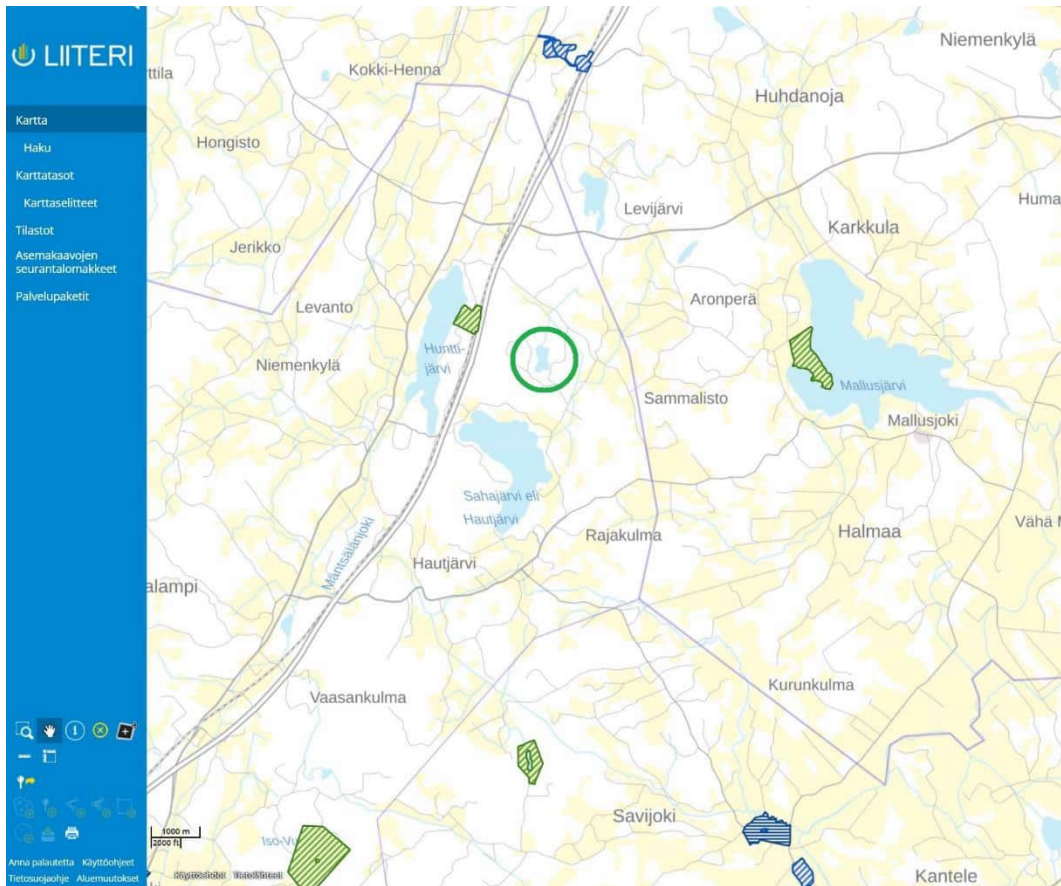
Ote ”Mäntsälä yleiskaava 2050” koko kuntaa koskevasta luonnos 1 -kartasta. Ranta-asemakaava-alue punaisen ympyrän sisällä oleva RM -alue. Ympyrä ei kuulu kaavamerkintöihin.

Ote "Mäntsälä yleiskaava 2050" Kaukalampi-Saari-Hautjärvi-Levanto alueen osasuurennoksesta. Ranta-asemakaava-alue punaisen ympyrän sisällä olevan RM-alueen valtaosa. Ympyrä ei kuulu kaavamerkintöihin.

2.1.5 Asemakaava

Aluetta ei tällä hetkellä koske mikään asemakaava. Lähimmät asemakaavat on osoitettu oheisella kartalla.

Liiteri -tietopalvelun tiedot lähistön kaavatilanteesta. Sinisellä viivoituksella asemakaavat ja vihreällä viivoituksella ranta-asemakaavat. Mäkijärven alue vihreän ympyrän sisällä (Kartta irrotettu nettisivuilta 7.2.2024)

2.1.6 Rakennusjärjestys

Mäntsälän kunnanvaltuusto on hyväksynyt rakennusjärjestyksen⁶ 4.2.2019 ja se on tullut voimaan 12.3.2019.

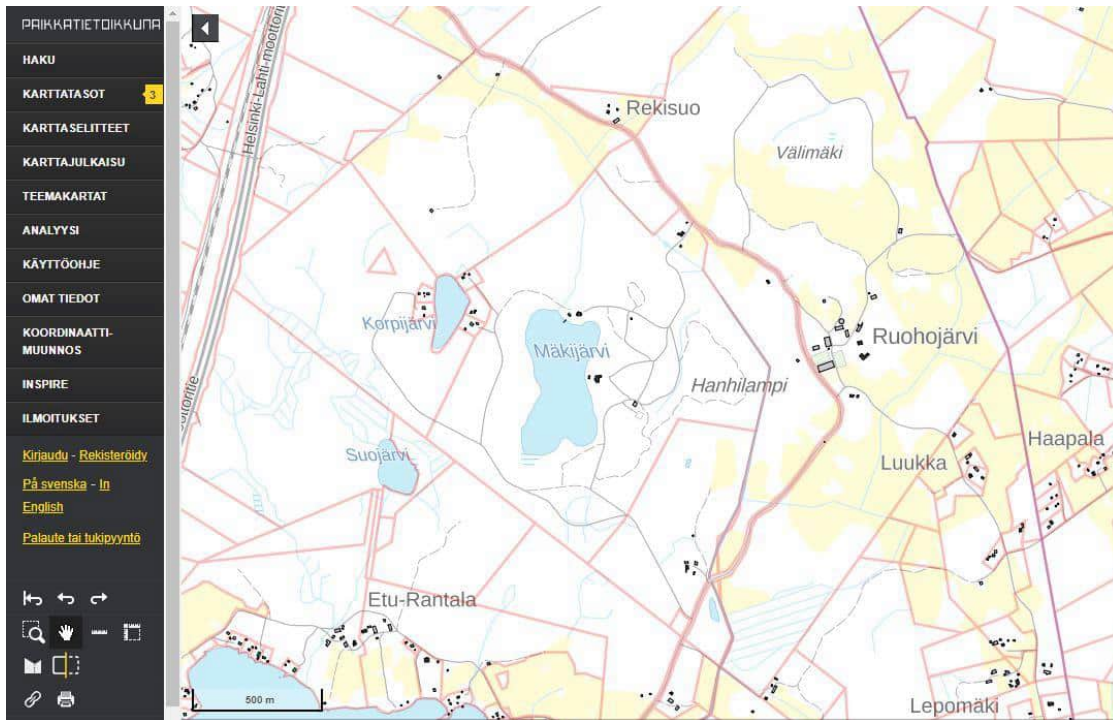
2.1.7 Rakennuskielto

Alueella ei ole voimassa rakennus- tai toimenpidekieltoja.

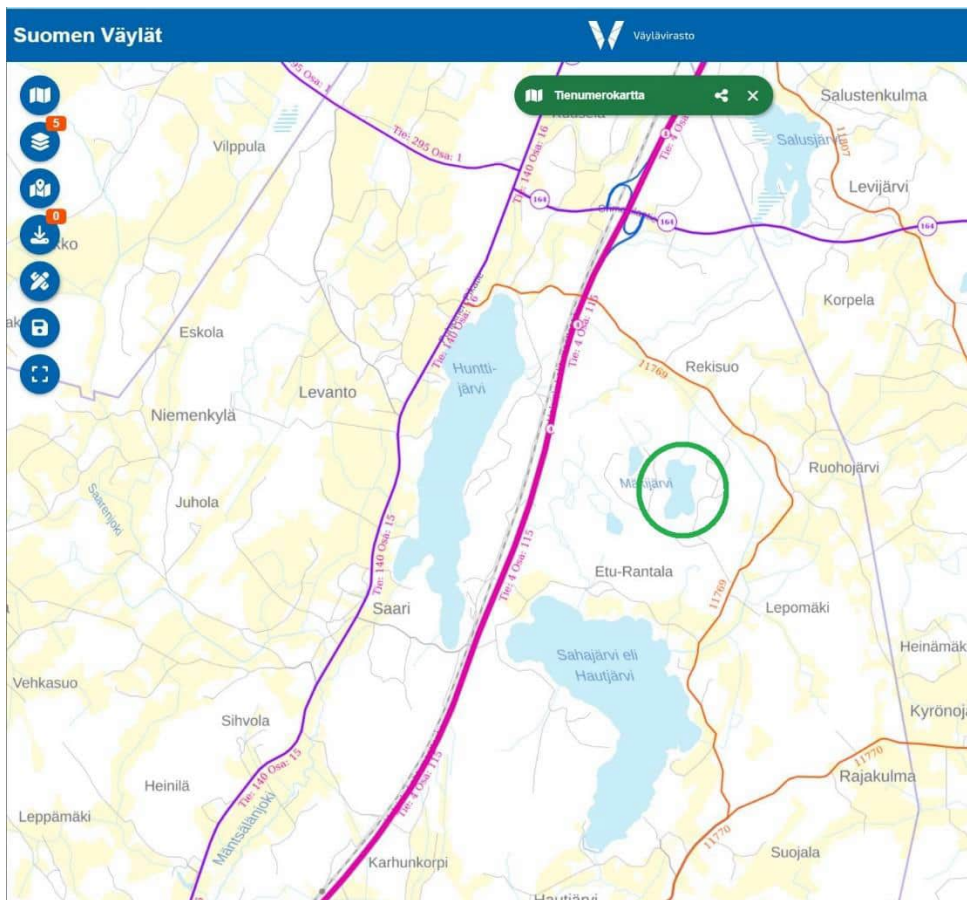
2.2 Selvitys suunnittelualueesta, lähiympäristöstä ja olosuhteista

Alue on valtaosaltaan metsäaluetta. Mäkijärven koilliskulmaan rannan lähelle on rakennettu kaksi suurehkoa lomarakennusta ja niihin liittyvät sauna- ja talousrakennukset. Alueen sisääntulotien alussa on asuinrakennus. Järven itäpuolella rantavyöhykkeen ulkopuolella on helikopterikenttä ja sen yhteydessä talous- ja varastorakennus. Alueen eri puolilla on lomarakentamista ja metsänhoitoa palveleva tiestö sekä virkistystä palvelevia reittejä. Rakennukset ja tiestö on osoitettu oheisilla kartoilla.

⁶ Rakennusjärjestys

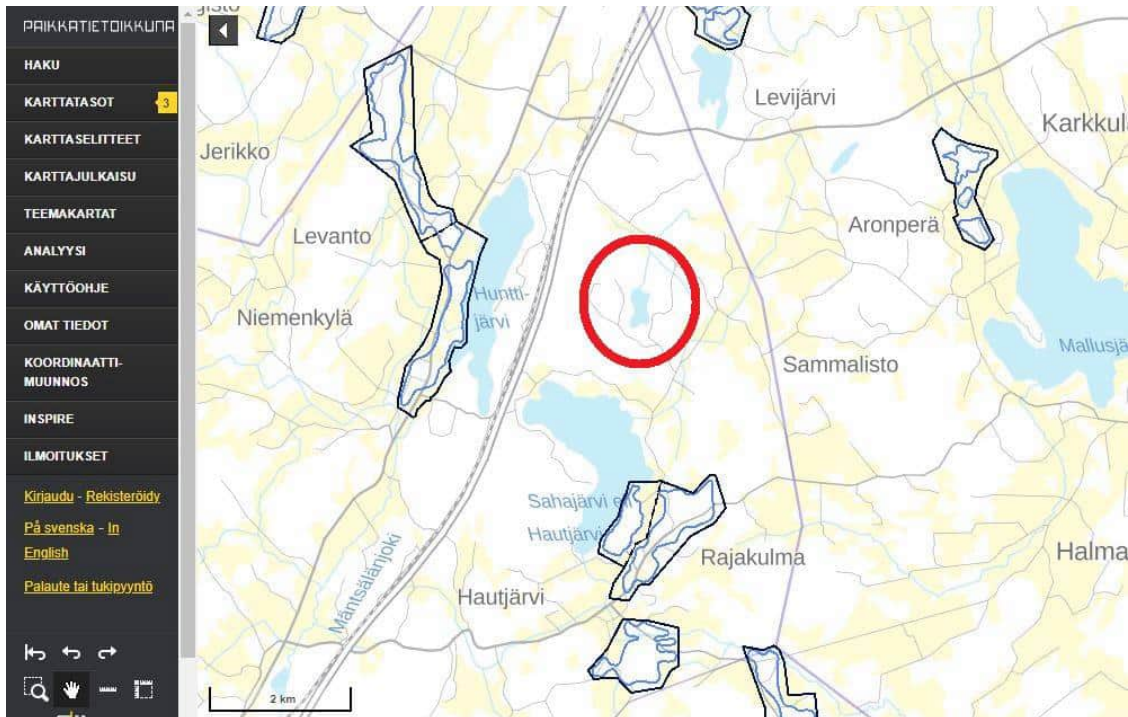
Alueen rakennustilanne Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkunan mukaan. Mäkijärvi kuvan keskellä (Kartta irrotettu nettisivuilta 25.12.2022)

Yleiset tiet Väyläviraston "Suomen Väylät" kartan mukaan. Kaava-alue vihreän ympyrän sisällä (Kartta irrotettu nettisivuilta 7.2.2024)

Pohjavesi

Kaava-alue ei sijaitse pohjavesialueella. Lähimmät alueet on osoitettu oheisella kartalla

Lähistön pohjavesialueet Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkunan mukaan. Kaava-alue punaisen ympyrän sisällä (Kartta irrotettu nettisivuilta 25.12.2022)

Luonnonympäristö

Kaavatyötä varten on tehty erillinen luontoselvitys (liite 2). Faunatican raportteja 78/2023 ”Luontoselvitykset Mäntsälässä Mäkijärven kavasuunnittelua varten vuonna 2023”, Elina Manninen, Helmi Carlson, Marko Nieminen & Ville Vasko. Tässä kaavaselostuksessa esitetään luonnonympäristön tilannetta lähinnä yleismaininnoilla, kartoilla ja valokuvilla, muutoin asiat on esitetty em. selvityksessä. Kaavakartalla on osittain päällekkäin tai limittäin erityyppisiä luontokohteita (luo -alueet). Niiden rajaukset on syytä selvittää luontoselvityksestä. Tosin kaavamääräykset ovat hyvin samansisältöisiä. Ohessa on yhteenvetokartta alueella havaituista erityisistä kohteista ja niiden päätyyppi. Tarkemmat tiedot on katsottava luontoselvityksestä.

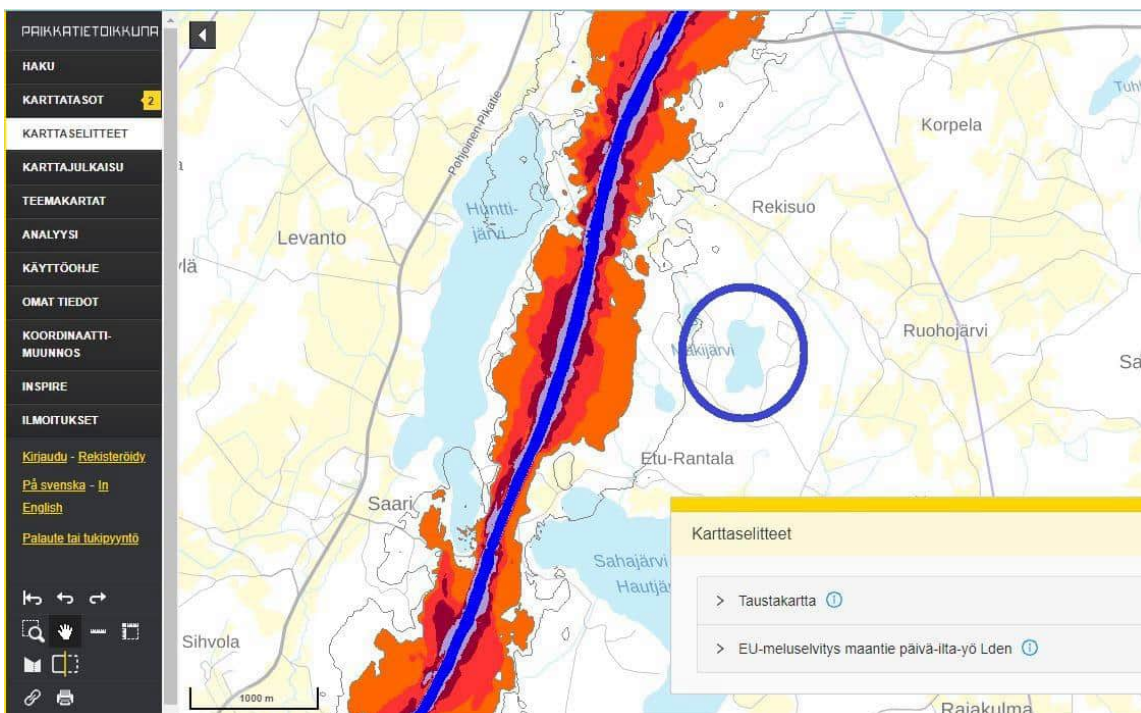
Kuva 2. Selvitysalueelta rajatut arvokkaat luontotyyppikohteet (ks. taulukko 1 ja liite 2) sekä erityisesti huomioitavat lajihavainnot.

Yleiskuva kaava-alueesta luoteesta kuvattuna. Mäkijärvi kuvan keskellä. Pienempi järvi edessä on Korpijärvi

Ympäristön häiriötekijät

Vilkasliikenteinen Helsinki-Lahti moottoritie (vt 4) on n. 1 km päässä kaava-alueesta. Liikennemelu ei kuitenkaan häiritsevästi kantaudu alueelle asti.

Liikennemelu Maanmittauslaitoksen Paikkatietoikkunan mukaan. Kaava-alue sinisen ympyrän sisällä (Kartta irrotettu nettisivuilta 25.12.2022)

Kaava-alueen lähiympäristössä ei ole muita todettuja ympäristön häiriötekijöitä.

Maanomistus

Kiinteistö Oy Mäntsälän Mäkijärvi omistaa Mäkijärven 505-401-1-343 ja Kiinteistö Oy Mäntsälän Korpijärvi omistaa Korpijärven 505-401-1-328 kiinteistön.

Rakennettu ympäristö

Korpijärven 505-401-1-328 kiinteistö on rakentamaton. Mäkijärven 505-401-1-343 kiinteistöllä on kaksi yhtenäisellä tyyllillä toteutettua lomarakennusta sekä niihin liittyviä sauna- ja talousrakennuksia sekä erillisenä helikopterikentän vieressä oleva huolto- ja kokousrakennus. Lisäksi kiinteistöllä on yksi asuinrakennus. Rakennustilanne on selvitetty edellä kartoilla ja tekstillä. Ohessa on valokuvia alueen rakennuksista.

Mäkijärven itärannalla oleva suurempi lomarakennus ja sen sauna

Pohjoisrannan lomarakennus saunoineen

Kaava-alueen pohjoispään asuinrakennus

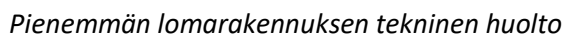

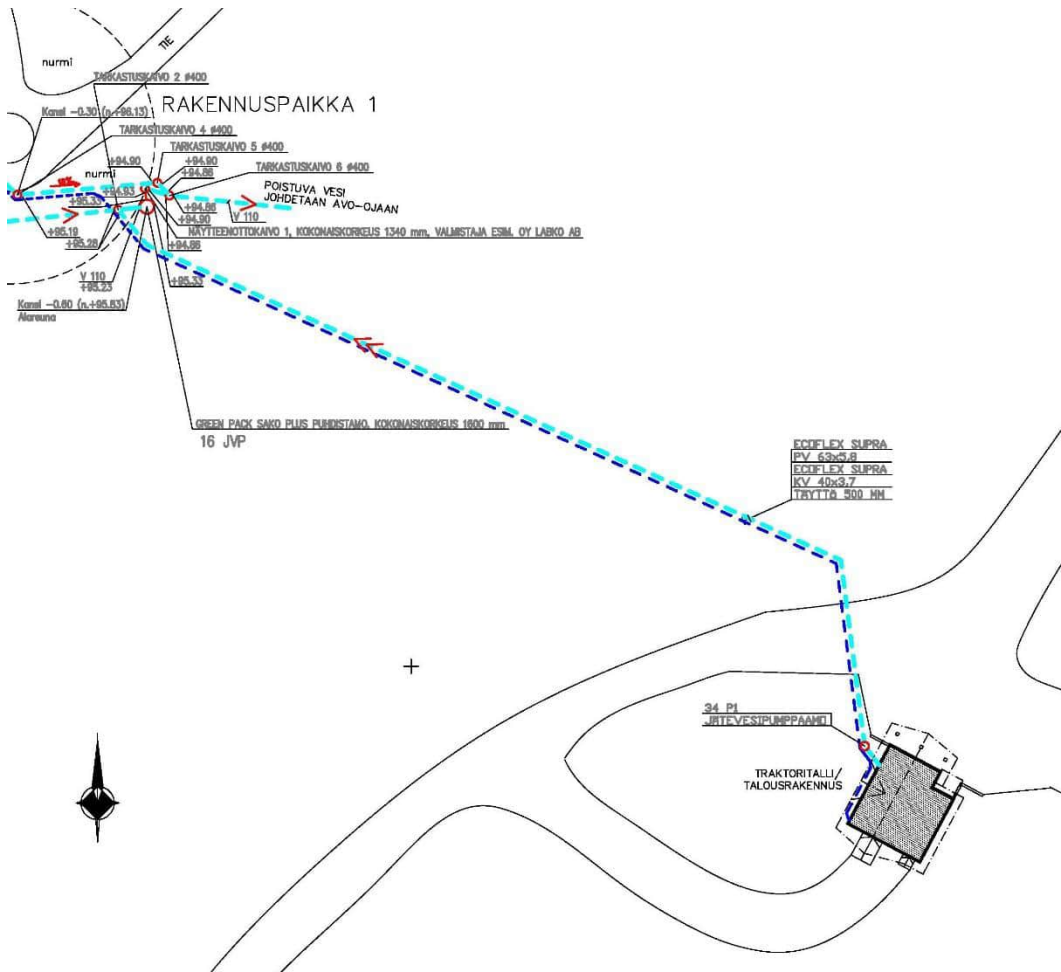
Helikopterikenttä ja sen vieressä oleva huolto- ja kokouskäytössä oleva rakennus

Alueen tenniskenttä

Suunnittelualueella on oma vesi- ja viemäriverkosto. Puhdas vesi otetaan rakennusten läheltä porakai-voista. Molemmilla lomarakennuksilla on oma Green Pack Sako Plus -jätevesipuhdistamo. Erillisen traktori-tallin vesi- ja viemärihuolto on liitetty suuremman lomarakennuksen järjestelmiin. Kuvat suunnitelmista on ohessa. Suunnitelmat on laatinut Niemi Engineering vuonna 2004.

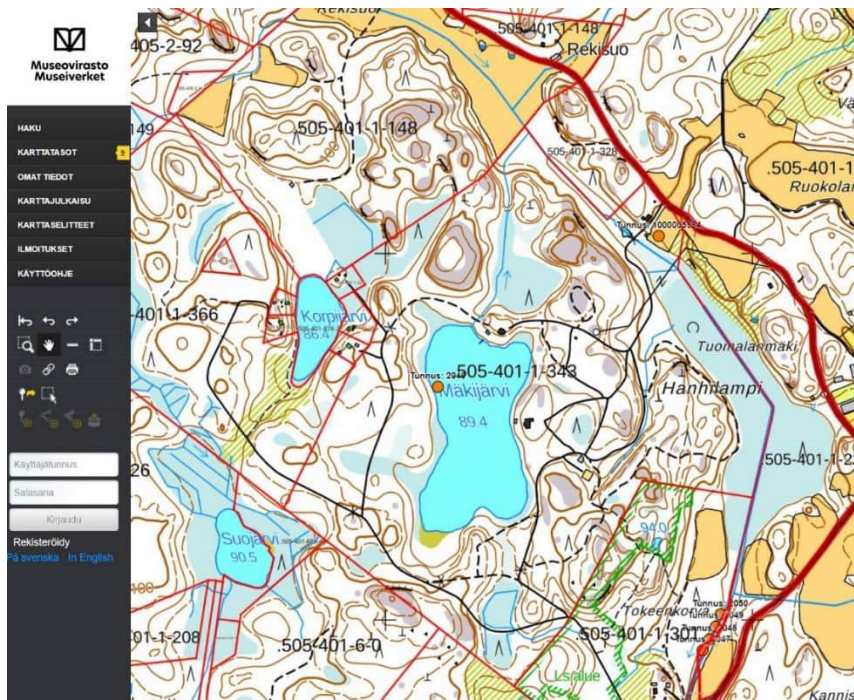

Huolto- ja kokousrakennuksen liittäminen vesi- ja viemäriverkostoon

Hulevedet käsitellään tonteilla. Mäntsälän hulevesiohjelma 2015:n mukaisesti hulevesijärjestelmät toteutetaan menetelmien priorisointijärjestyksen mukaan: hulevesien synnyn ehkäiseminen, käsittely ja hyödyntäminen syntypaikalla sekä poisjohtaminen ja käsittely ensisijaisesti pinnalta avoimilla ratkaisulla.

Muinaisjäännökset

Mäkijärven alueella on suoritettu arkeologinen inventointi 2016. Alueelta tunnetaan kaksi arkeologista löytöpaikkaa. Kivikautisen esineen löytöpaikka Järvipelto (mj-tunnus 1000005984) on tarkastettu eikä ole havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Löytöpaikka Mäkijärvi (mj-tunnus 2046) on yksipuinen ruuhi, joka on säilynyt kokonaisuena ja alkuperäisen muotoisena. Se on mittaamisen jälkeen upotettu järven pohjoisrannalle. Kohteiden tiedot ovat ohessa. Kuvat Museoviraston KYPPI -palvelusta 28.11.2022 ja 7.2.2024.

Löytöpaikkojen sijainti

ARKEOLOGISET KOHTEET

- ☒ kiinteä muinaisjäännös
- ☒ mahdollinen muinaisjäännös
- ☒ muu kulttuuriperintökohde
- ☒ löytöpaikka
- ☒ luonnonmuodostuma
- ☒ poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu)
- ☒ muu kohde

kunta
- kaikki

vanha kunta
-

maakunta
- kaikki

tyyppi
- kaikki

tyypin tarkenne
- kaikki

ajoitus
- kaikki

vedenalainen kohde
- kaikki

kohdenimi
-

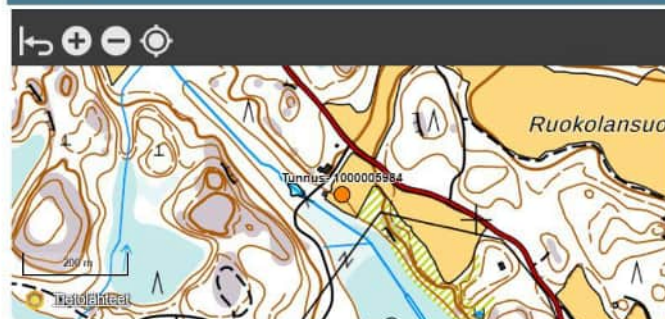
kohdetunnus
-

Hae

Poista valinnat

kohteet maakunnittain
kohteet vastuumuseoitain
kohteet ELY-keskuksittain

Mäntsälä
löytöpaikka
Järvipelto 1000005984

Tyyppi: löytöpaikat
Ajoitus: kivikautinen
Paikkatieto-
selite: löytöpaikka
Z/m.mpy allin: 75,00

Koordinaatit
ETRS-TM35FIN P: 6736047 I: 417744
YKJ P: 6738875 I: 3417881
ETRS89/WGS84 Lat: 60,75143570° Lon: 25,49084450°
ETRS89/WGS84 Lat: 60° 45,0861' Lon: 25° 29,4507'
ETRS89/WGS84 Lat: 60° 45' 5,1685" Lon: 25° 29' 27,0402"

Kuvaus
Poikkiteräinen kirves (säilytetään Mäntsälän kunnantalolla) on löytynyt Hautjärven kylän Mäkijärven tilalta, tilan päärakennuksesta 60 m kaakkoon olevalta pellolta. Peltoalue laskee loivasti etelään Hanhijoen päin. Löytökohdan maaperä on kosteaa savikkoaa. Vuoden 1984 inventoinnissa ei havaittu mitään kiinteään muinaisjäännöksen viittaavaa.

Kohteella käytiin vuoden 2016 inventoinnissa, ei uusia havaintoja
Luonti: 27.7.2006 Viimeisin muutos: 17.2.2017

ARKEOLOGISET KOHTEET

- ☒ kiinteä muinaisjäännös
- ☒ mahdollinen muinaisjäännös
- ☒ muu kulttuuriperintökohde
- ☒ löytöpaikka
- ☒ luonnonmuodostuma
- ☒ poistettu kiinteä muinaisjäännös (ei rauhoitettu)
- ☒ muu kohde

kunta

- kaikki

vanha kunta

- kaikki

maakunta

- kaikki

tyyppi

- kaikki

tyypin tarkenne

- kaikki

ajoitus

- kaikki

vedenalainen kohde

- kaikki

kohdenimi

kohdetunnus

Hae

Poista valinnat

kohteet maakunnittain

kohteet vastuumuseoitain

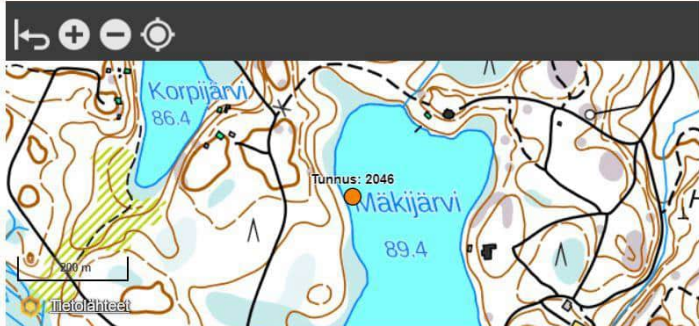
kohteet ELY-keskuksittain

Mäntsälä

löytöpaikka

Mäkijärvi

2046

Tyyppi: alusten hylät ruuhet

Ajoitus: ajoittamaton

Muut nimet: Mäkijärven ruuhi

Paikkatietoselle: karttaliitteen mukaan paikannettu

[takaisin](#)

Koordinaatit

ETRS-TM35FIN P: 6735637 I: 417143

YKJ P: 6738464 I: 3417280

ETRS89/WGS84 Lat: 60,74763147° Lon: 25,47999654°

ETRS89/WGS84 Lat: 60° 44,8579' Lon: 25° 28,7998'

ETRS89/WGS84 Lat: 60° 44' 51,4733" Lon: 25° 28' 47,9876"

Kuvaus

Löytöpaikka on Mäntsälän keskustasta koilliseen Hautjärven kylässä Mäkijärven pohjoisosan länsireunassa.

Yksipuinen ruuhi, joka on säilynyt kokonaisena ja alkuperäisen muotoisena. Ruuhen pituus on 3.20 metriä ja leveys 50 cm. Materiaalin löydön ilmoittaja arvioi männyksi. Mittaamisen jälkeen ruuhi on upotettu uudelleen Mäkijärven pohjoisrannalle. Löytö on ilmoitettu Museovirastolle 1984.

Luonti: 27.12.2001 Viimeisin muutos: 29.3.2021

Tutkimukset

Tiedot löytöpaikoista

3 KAAVAN LAATIMISEN VAIHEET

3.1 Suunnittelua koskevat päätökset

- Kuntakehityslautakunta esitti 14.6.2023/49§ kunnanhallitukselle ranta-asemakaavan käynnistämistä
- Kunnanhallitus päätti 19.6.2023/146§ käynnistää ranta-asemakaavan laatimisen ja hyväksyä osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville asetettavaksi.
- Kuntakehityslautakunta 13.3.2024/... § [täydentyy...](#)

3.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

- Kaavan vireille tulosta ilmoitettiin kunnan virallisessa ilmoituslehdessä Mäntsälän Uutisissa, virallisilla ilmoitustauluilla ja kunnan kotisivuilla.

- Osallisilla on koko kaavatyön ajan mahdollisuus antaa kaavatyöhön liittyvää palautetta sähköpostitse, kirjeitse tai puhelimitse kaavoituksesta vastaavalle kunnan edustajalle, kaavan laatijalle sekä rakennusten ja alueen suunnittelijalle.
- Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettelyt on kuvattu tarkemmin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (liite 1). OAS oli nähtävillä 28.6.-15.8.2023.
- Kaavaluonnos oli nähtävillä ... 2024 [täydentyy....](#)

Osallisia ovat kaava-alueen ja siihen rajautuvien alueiden maanomistajat, asukkaat ja ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Osallisia ovat myös ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Osalliset on lueteltu tarkemmin osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa.

Kaavan aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu on pidetty 27.1.2023. Sen muistio on selostuksen liitteenä (liite 3).

3.3 Kaavan tavoitteet

Ranta-asemakaavan tavoitteena on osoittaa alueelle riittävät aluevaraukset korkeatasoisen matkailutoiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen. Tarkoitus on sijoittaa alueelle majoitus-, kokoontumis-, sauna-, kulttuuri-, asunto-, huolto-, varasto- yms. tiloja. Alustava rakennusoikeuden määrä on 6200 k-m². Rakennusten ja majoitusyksiköiden lukumäärä ei tule olemaan merkittävä, koska on tavoitteena tehdä korkeatasoinen kohde, jossa majoitus- ym. yksiköiden koko on tavanomaista suurempi.

3.4 Huomautusten ja lausuntojen huomioon ottaminen kaavassa

3.4.1 Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saadut lausunnot

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus 14.8.2023

Ely -keskus toteaa, että Mäkitjärvi vaikuttaa olevan hyvässä tilassa. Pienikin kuormitus voi huonontaa vedenlaatua. Järven nykytila tulee selvittää tarkemmin ja arvioida rakentamisen vaikutukset Mäkitjärveen ja Sahajärveen, jonka ekologinen tila on tyydyttävä. Kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaan suositellaan kuivakäymälää. Vesikäymälän lupa voidaan antaa, jos käymäläjätevedet kerätään umpisäiliöön. Lomakylän jätevesien käsittelyyn tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tilatun luontoselvityksen tulokset tulee ottaa huomioon jatkosuunnittelussa. Suunniteltu tekojärvi näyttää kohdistuvan aiemmassa luontoselvityksessä paikallisesti arvokkaan isovarpurämeen päälle. Tämä on Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi. Mikäli uudessa selvityksessä suo todetaan yhtä arvokkaaksi, tulee tekojärvestä luopua ja merkitä luo -merkintä ja määräys.

Vastine ja huomioiminen

Kaavan laatimisessa laaditaan vesihuoltosuunnitelma, jotta vesistöjen tila ei huononnu.

Luontoselvitys on laadittu ja tekojärven rakentamisesta on kaavaluonnoksen laatimisen yhteydessä luovuttu.

Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo 26.6.2023

Arkeologian osalta todetaan, että Mäkitjärven alueella on suoritettu arkeologinen inventointi 2016. Alueelta tunnetaan kaksi arkeologista löytöpaikkaa. Kivikautisen esineen löytöpaikka Järvipelto (mj-tunnus 1000005984) on tarkastettu eikä ole havaittu mitään kiinteään muinaisjäännökseen viittaavaa. Löytöpaikka Mäkitjärvi (mj-tunnus 2046) on yksipuinen ruuhi, joka on säilynyt kokonaisena ja alkuperäisen muotoisena. Se on mittaamisen jälkeen upotettu järven pohjoisrannalle. Museo katsoo, että inventointi on ajantasainen

eikä alueella ole mainittavaa arkeologista potentiaalia. Lisäselvityksiä kaavoituksen yhteydessä ei edellytetä.

Uudenmaan liitto 15.8.2023

Sähköpostilla todetaan, ettei liitto anna lausuntoa

Nivos Verkot 28.6.2023

Sähköpostilla todetaan, ettei tässä vaiheessa ole tarve lausua kaavan käynnistämisestä

3.4.2 Kaavaluonnoksesta saadut lausunnot

täydentyy....

3.4.3 Kaavaehdotuksesta saadut lausunnot

täydentyy....

4 ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1. Ranta-asemakaavan suhde maakunta- ja yleiskaavaan ja kaavojen sisältövaatimukset

Maankäyttö- ja rakennuslaki 54 § määrittelee asemakaavan sisältövaatimukset. Ne on selostettu edellä kappaleessa 2 LÄHTÖKOHDAT.

Mäntsälä kuuluu Uudenmaan liittoon. Voimassa oleva **Uusimaa-kaava 2050**-kokonaisuus on vahvistettu vaiheittain. Maakuntakaavassa sovitaan yhteen valtakunnalliset ja maakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Yleispiirteisenä kaavana se on ohje kuntien kaavoitukselle ja muulle alueidenkäytön suunnittelulle. Uudenmaan maakuntakaavassa suunnittelualueelle ei ole erityisiä varauksia. Alueen itäpuolella on vihreällä esitetty suojelualue. Maakuntakaavakartta on esitetty edellä kohdassa 2.1.2. **Mäkijärven ranta-asema-kaava on maakuntakaavan periaatteiden mukainen eikä vaikeuta sen toteuttamista.**

Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa. Mäntsälä yleiskaava 2050-luonnos 1 oli nähtävillä 7.7.–15.12.2021 välisen ajan. Siinä kaavoitettava alue on osoitettu ”Matkailupalvelujen alueeksi” (RM). Yleiskaavan luonnosta viedään aiempaa strategisempaan suuntaan. Seuraava vaihe on kaavaluonnos 2 laatiminen ja nähtävillä pito. Yleiskaavaluonnoksen sisältö on esitetty edellä kohdassa 2.1.4. **Mäkijärven ranta-asema-kaava noudattaa täysin tämän hetken kunnan yleiskaavasunnitelmia eikä kaavan laatiminen vaikeuta yleiskaavan viimeistelyä.**

Maankäyttö- ja rakennuslain 73 §:ssä on esitetty loma-asutusta koskevan asemakaavan sisältövaatimukset.

”Laadittaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa (ranta-asemakaava) pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on sen lisäksi, mitä yleis- tai asemakaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

1) suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön;

2) luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon; sekä

3) ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta.

Laadittaessa kaavaa alueelle, johon kuuluu olemassa olevaa kyläaluetta, ei kyläalueella sovelleta mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään edellyttäen, että virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys otetaan huomioon.

Ranta-asemakaavasta on muutoin voimassa, mitä asemakaavasta säädetään. Mitä 60 §:ssä säädetään asemakaavan ajanmukaisuuden arvioinnista, ei kuitenkaan koske ranta-asemakaavaa.”

Kaavassa sisältövaatimukset on huomioitu seuraavasti:

<u>MRL</u>	<u>Kaavassa huomiointi</u>
Rakentamisen sopeutuminen rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön	Maisematekijät ja luontoarvot on otettu huomioon kortteleiden, teiden ja muiden toimintojen sijoittelussa ja tapahtuneessa rakentamisessa. Uusien rakennusten etäisyydet rantaviivasta ovat rakennusjärjestyksen mukaiset. Kaavamääräysten mukaan riittävää yhteensopivuutta on noudatettava rakentamisessa. Osa alueen rakentamisesta on jo toteutunut
Luonnonsuojelu	Suojelumerkintöjä edellyttäviä kohteita ei alueella ole.
Maisema-arvot	Alueen luonto- ja maisema-arvot on inventoitu ja otettu huomioon. Rakennuspaikat sijoittuvat alueille, joilla ei ole merkittäviä maisema-arvoja.
Virkistystarpeet	Alueelle jää kortteleiden ulkopuolelle riittävästi virkistykseen soveltuvia alueita. Alue jää kuitenkin pääasiassa kaava-alueen yhteiskäyttöön.
Vesiensuojelu, vesihuolto	Vesihuolto on järjestettävä erityislainsäädäntöä noudattaen laadittavan erillissuunnitelman mukaisesti. Pohjavesialueita ei alueella ole, joten rakentamisesta ei aiheudu vaaraa pohjaveden laadulle tai määrälle.
Vesistön ominaispiirteet	Vesistöllä ei ole tällä kohtaa erityisiä, huomioitavia piirteitä. Vesistö on kokonaan kiinteistön ja kaavan sisällä eikä sillä ole ulkopuolista käyttöä.

Maaston ominaispiirteet	Maaston piirteet on huomioitu luontoselvityksen mukaisesti korttelialueiden, teiden yms. toimintojen sijoittelussa.
Luonnon ominaispiirteet	Erityisiä kohteita ei ole havaittu.
Yhtenäinen rakentamaton ranta-alue	Rakentamatta jää yli puolet rantaviivasta yhtenäisenä alueena.

Alueella ei ole yleiskaavaa, joten sen laatimisen sisältövaatimukset on otettava huomioon soveltuvin osin. Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Yleiskaavan sisältövaatimukset

Yleiskaavaa laadittaessa on maakuntakaava otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;*
 - 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;*
 - 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;*
 - 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestäväällä tavalla;*
 - 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;*
 - 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;*
 - 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;*
 - 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen; sekä*
 - 9) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys.*
- Edellä 2 momentissa tarkoitetut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.*
- Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa.”*

Edellä todettujen asemakaavan sisältövaatimusten huomioimisen lisäksi yleiskaavan sisältövaatimuksia on otettu huomioon seuraavasti:

<u>MRL</u>	<u>Kaavassa huomiointi ja merkitys</u>
Maakuntakaava otettava huomioon	Kaava-alueella edistetään maakuntakaavan toteuttamista rantojen käyttöä koskevien periaatteiden mukaisesti.
Yhdyskuntarakenne	Kaavalla ei ole merkittävää vaikutusta yhdyskuntarakenteeseen. Alueella on jo pitkään ollut matkailutoimintaa ensin matkailuvaunualueena ja myöhemmin normaalina majoitus-toimintana. Alueille on jo olevat tiet ja niillä sekä läheisyydessä on loma- ja vakituista asutusta.
Asumisen tarpeet ja palvelut	Kaava ei merkittävästi vaikuta pysyvän asumisen tai palveluiden tarpeeseen tai sijoitteluun. Alueella varaudutaan sillä

	toimivan henkilökunnan asumiseen. Muut palvelut ovat pääasiassa lähialueen taajamissa.
Liikenteen, energia-, vesi- ja jätehuollon järjestäminen	Kaavalla ei ole merkittävää vaikutusta liikenne- ja sähköverkostoihin. Vesi- ja jätevesihuolto hoidetaan aluekohtaisesti. Jätteiden käsittelyn osalta liitytään kunnalliseen järjestelmään.
Turvallinen, terveellinen ja tasapuolinen elinympäristö	Alue mahdollistaa korkeatasoisen, saasteettoman ja terveellisen pysyvän asumisen, matkailun ja loma-asumisympäristön syntymisen.
Kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset	Kaava mahdollistaa kunnan pysyvän asukaskannan lisäyksen ja täydennysrakentamisen ja lisää kiinteistöverotuloja. Kunnalle ei aiheudu merkittäviä kustannuksia. Alueella kehitetään olemassa olevaa korkeatasoista majoitusta.
Ympäristöhaittojen vähentäminen	Kaava ei lisää ympäristöhäiriöitä kaava-alueella tai sen lähellä.
Rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen	Alueella ei ole merkittävää rakennettua ympäristöä. Luonto- ja maisemakohteet on huomioitu. Rakennuspaikoilla ja niiden lähiympäristössä luonnon monimuotoisuus ja maisemat säilyvät tämän vuoksi todennäköisesti paremmin.
Virkistysalueiden riittävyys	Ranta-alue on rakennuspaikkojen ulkopuolella virkistysalueeksi soveltuvaa. Suurin osa alueesta jää rakentamisen ulkopuolelle. Havaitut luontoarvot otetaan kaikessa toiminnassa huomioon

4.2 Kaavan mitoitus

Ranta-asetakaavojen rakennusoikeuden määrä eli kaavan mitoitus voi perustua useaan alueen ominaisuuteen; kaava-alueen tai vesialueen pinta-alaan, rantaviivan pituuteen, sijaintiin, johonkin muuhun tekijään tai niiden yhdistelmiin. Yleisesti käytössä olevia tapoja ovat seuraavat:

- kaava-alueen pinta-alaan perustuva mitoitus eli aluetehokkuuden laskeminen. Tätä käytetään usein matkailurakentamista (hotellit, ravintolat, rivitalotyyppiset kohteet, yhtiömajat jne) sisältävissä kaavoissa, joissa ainakin osa rakentamisesta voi olla rantavyöhykkeen ulkopuolella

- muunnetun rantaviivan (mrv) pituuteen perustuva rakennuspaikkojen (rp) määrä. Tätä käytetään yleensä tavanomaisia, omarantaisia lomarakennuspaikkoja sisältävän kaavan mitoituksessa. Rakennuspaikkojen määrä vaihtelee huomattavasti kunnan tekemien päätösten ja käytäntöjen mukaan. Määrään vaikuttaa vesistön koko, sijainti, ominaisuudet, viemärointi jne. Määrä voi olla esim. 2-7 rp/mrv-km.

- vesistön pinta-alaan perustuva määrä. Tätä käytetään yleensä pienemmillä vesistöillä ja mahdollisesti em. muunnetun rantaviivan käyttämisen yhteydessä. Mitoitusperuste on vesistön pinta-ala hehtaareina. Myös tässä menetelmässä määrä voi vaihdella huomattavasti esim. 1-4 rp/vesi-ha. Määrään vaikuttaa esim. vesistön sijainti vesistöalueeseen nähden, viemärointi jne

Mäkijärven ranta-asetmakaavan osalta laskentaa tehdään soveltaen kaikkia em. menetelmiä. Tarkoituksena on laatia lähinnä matkailutyypiseen rakentamiseen verrattavissa oleva ranta-asetmakaava. Kaava on poikkeuksellinen myös siinä mielessä, että koko järvi on yhden kiinteistön sisällä.

Pinta-alamitoitus

Kaava-alueen pinta-ala on n. 117,72 ha, josta maa-aluetta n. 105,37 ha.

Rantaviivamitoitus

Mäkijärven rantaviivan pituus laaditun pohjakartan mukaan on n. 1660 m. Järven leveys on likimain sama eli n. 200 m koko vesistöllä, joten ns. seutukaavaliittojen mitoitusohjeen mukaisena rantaviivan muunnoskertoimena koko järvellä voidaan käyttää 0,75. Muunnettu rantaviiva on n. 1200 m, jolloin on huomioitu myös hieman muita kapeammat niemet ja lahdet.

Vesistömitoitus

Mäkijärven vesipinta-ala on n. 12,35 ha.

Kaavaluonnoksen 4.3.2024 mitoitusluvut

Kuten edellä on todettu ja kaavakartalta selviää, niin kyseessä ei ole aivan tavanomainen ranta-asetmakaava, jonka mitoitus voitaisiin laskea ja arvioida muutaman tunnusluvun perusteella. Suurin osa rakennusoikeudesta on matkailutarkoituksiin osoitettua, rakennuspaikat ovat kookkaita ja rakennusoikeutta on tavanomaista enemmän. Osa rakentamisesta tulee kauas rantaviivasta. Sen takia mitoitusta on tuotu esille monella eri tavalla laskien.

Kaavaluonnoksessa 4.3.2024 on seitsemän korttelia, joissa on yhteensä kymmenen rakennuspaikkaa. Rantaviivaan tai hyvin lähelle sitä ulottuvia paikkoja on kuusi kpl (kortteli 2, kortteli 3, korttelin 5 rakennuspaikat 1-3 sekä kortteli 6). Kokonaan sisämaassa on neljä kpl rakennuspaikkaa (kortteli 1, kortteli 4, korttelin 5 rakennuspaikka 4 ja kortteli 7). Rakennusoikeuden kokonaismäärä on 6200 k-m². Alueen nykyinen rakennuskanta on n. 1350 k-m². Kortteli- ja aluekohtaiset tiedot ovat jäljempänä olevassa taulukossa sekä ehdotusvaiheessa liitettävässä kaavan seurantalomakkeessa (liite 4). Kaavan tunnuslukuja ovat:

- aluetehokkuus **e=0,006** laskettuna kaavan maapinta-alan mukaan. Kaavan luonteen takia tätä voidaan pitää tärkeimpänä **tässä kaavassa käytettävänä mitoituspana**. Alueella järjestetään yhteinen vesi- ja jätevesihuolto, joten mitoitusluku on kohtuullinen.

- rantarakennuspaikkoja on kuusi kpl eli **5,0 rakennuspaikkaa muunnettua rantaviivakilometriä kohti**. Myös tämä luku on kohtuullinen.

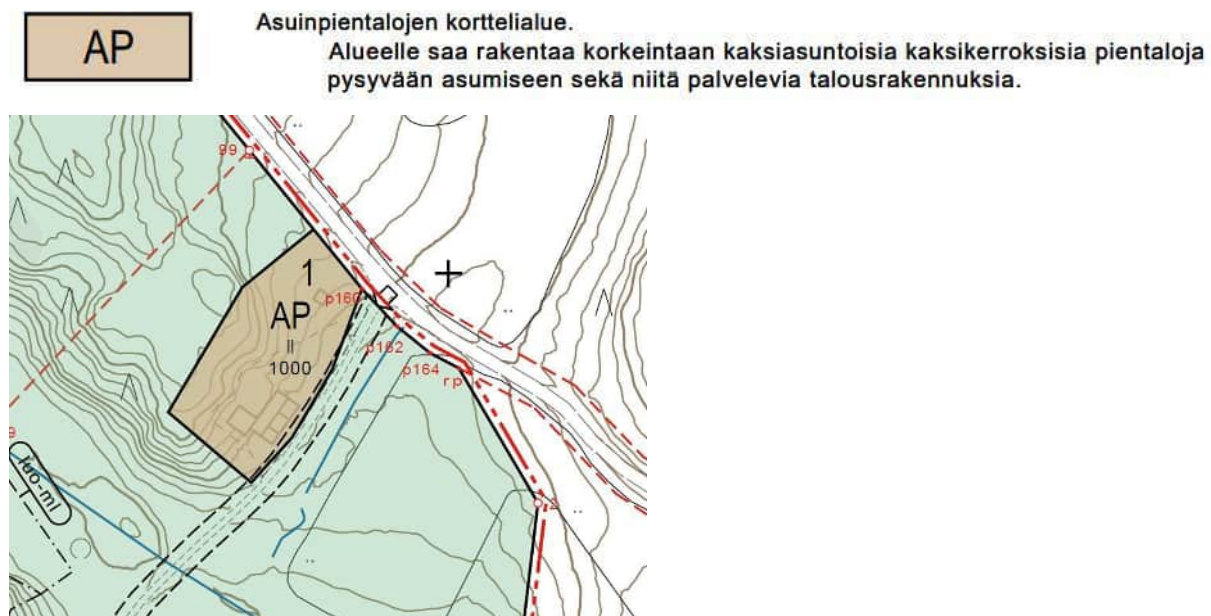
- rantarakennuspaikkoja on kuusi kpl eli vesialuetta on **n. 2,0 vesihehtaaria po. rakennuspaikkaa kohti**. Kortteli 1 on n. 0,5 km päässä rannasta. Muut rakennuspaikat (yhdeksän kpl) huomioiden määrä on **1,4**

vesihehtaaria rakennuspaikkaa kohti. Huomioiden, että alueelle toteutetaan yhtenäinen vesihuolto ja jätevesien käsittely, myös nämä luvut ovat kohtuullisia.

LUONNOS 4.3.2024					
KORTTELI	KÄYTTÖ-TARKOITUS	PINTA-ALA	RAKENNUS-OIKEUS	KORTTELI-TEHOKKUUS	ALUE-TEHOKKUUS
1	AP	0.515	1000	0.19	
2	RM-1	0.4551	400	0.09	
3	RM-1	0.8907	250	0.03	
4	RM-3	1.2954	1000	0.08	
5	RM-1	2.7564	1450	0.05	
5	RM-2	0.7557	500	0.07	
6	RM-1	1.5613	600	0.04	
7	RM-3	1.0784	1000	0.09	
	MU	44.6746			
	MY	51.0326			
	W	12.3502			
YHTEENSÄ		117.3654	6200		
MAAPINTA-ALA		105.0152			0.006

4.3 Asemakaavamääräykset ja -merkinnät

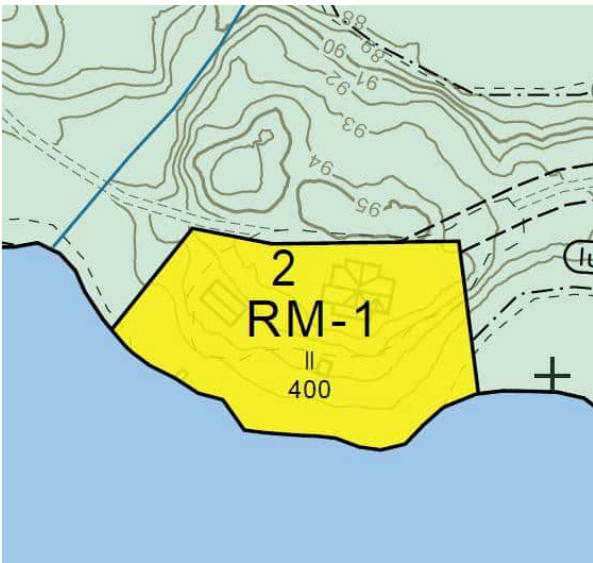
Ranta-asetakaavaluonnoksen kortteleiden ja aluevarausten merkinnät ja määräykset ja kortteleiden alustava käyttötarkoitus ovat seuraavat:

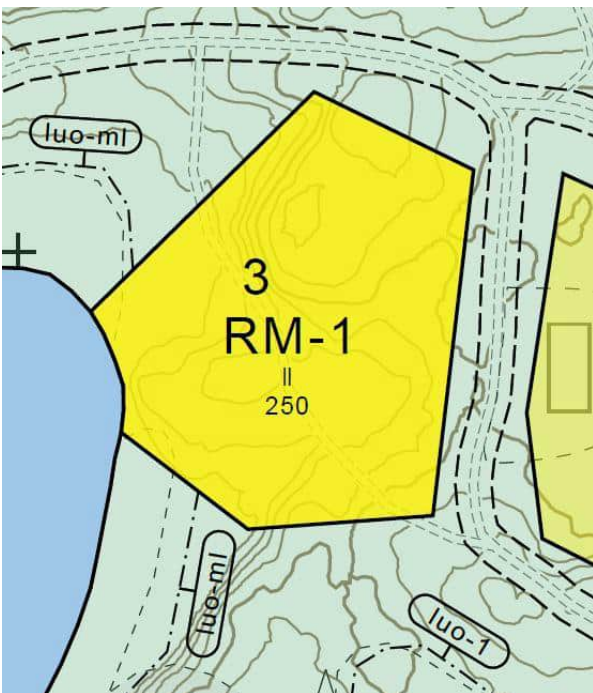
Alueella on jo olemassa oleva asuinrakennus, jonka sijainti tulotien alussa mahdollistaa alueen vartioinnin ja vastaanottotoiminnan. Tällä hetkellä käytetty rakennusoikeus on asuinrakennuksessa n. 276 k-m². Lisäksi on talousrakennuksia. Rakennusoikeutta lisätään työntekijöiden asuntojen täydennysrakentamista varten.

RM-1

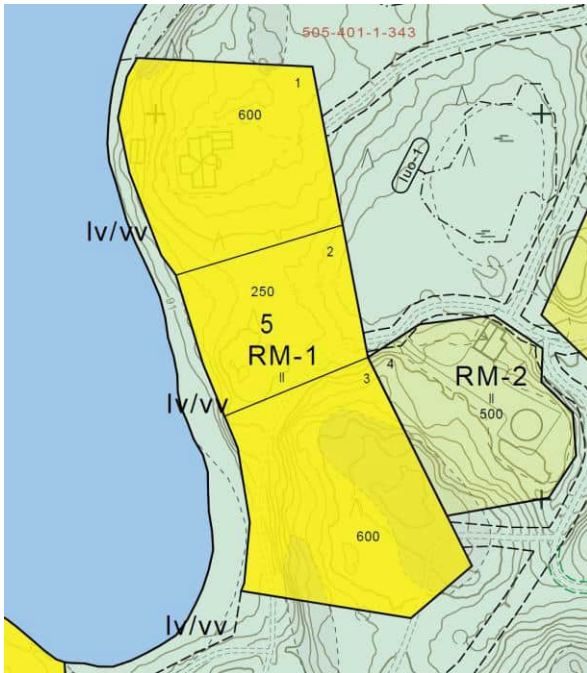
Matkailua palvelevien rakennusten korttelialue.
Alueelle saa rakentaa matkailua palvelevia majoitus-, kokoontumis-, sauna-, etätyö- yms. tiloja.

Korttelissa 2 on olemassa oleva lomarakennus (n. 248 k-m²) sekä rantasauna (n. 36 k-m²). Kortteliin varataan rakennusoikeutta lisä- ja täydennysrakentamista varten.

Kortteli 3 on uusi rantaan rajoittuva kortteli rakennettujen kortteleiden 2 ja 5 välissä.

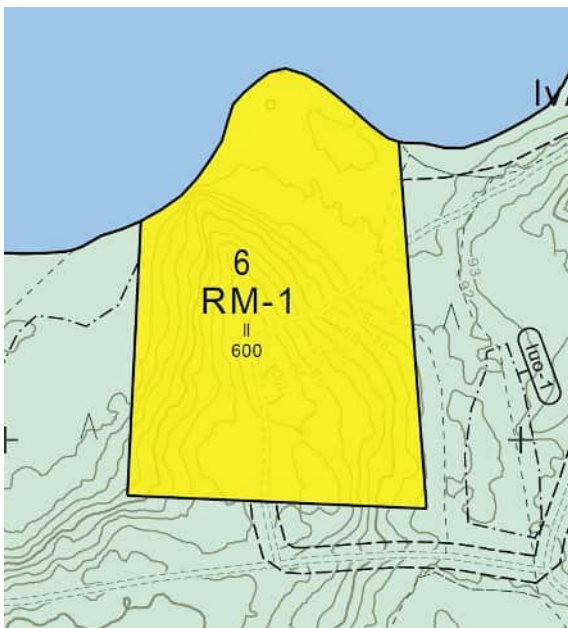
Korttelin 5 rakennuspaikalla 1 on nyt alueen suurempi lomarakennus (n. 504 k-m²) sekä sauna (n. 36 k-m²). Sen täydentämISRakentamiseen varataan hieman lisää rakennusoikeutta. Toteutuneen rakennuspaikan eteläpuolelle tulee kaksi uutta rakennuspaikkaa. Ranta jätetään virkistysalueeksi, joka on tarkoitettu venevalkama-, uimaranta-, oleskelu- yms. käyttöön. Rannan varovainen käsittely on mahdollista.

RM-2

Matkailua palvelevien rakennusten korttelialue.

Alueelle saa rakentaa matkailua palvelevia kokoontumis-, huolto-, varasto- yms. tiloja. Alueelle saa sijoittaa helikopterikenttä ja sen vaatimia rakenteita ja laitteita.

Kortteliin 5 kuuluu myös RM-2 -merkinnällä toteutuneen helikopterikentän alue ja sillä oleva kokous- ja huoltorakennus (n. 268 k-m²). Myös tämän alueen täydennysrakentaminen on mahdollistettu.

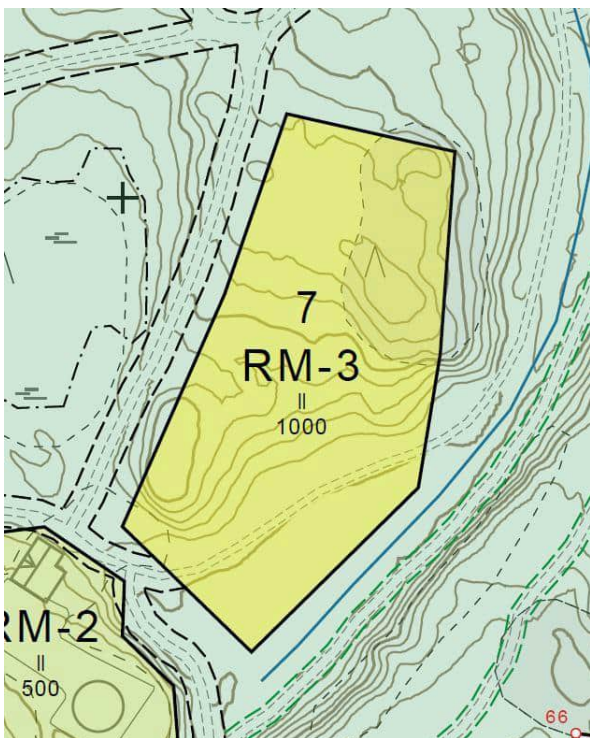
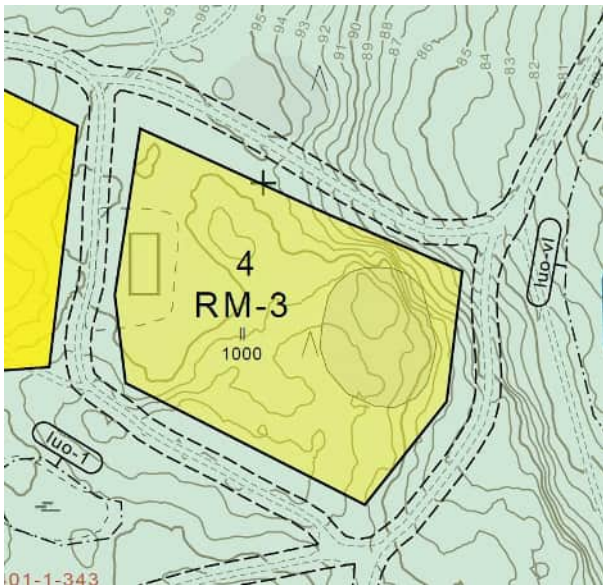

Kortteli 6 on uusi rantaan rajoittuva kortteli Mäkijärven eteläpäässä.

RM-3

Matkailua palvelevien rakennusten korttelialue.

Alueelle saa rakentaa matkailua palvelevia majoitus-, huolto-, varasto-, etätyö- yms. tiloja.

Korttelit 4 ja 7 ovat rantavyöhykkeen ulkopuolella olevia rakentamattomia kortteleita. Näihin voidaan sijoittaa myös aluetta palvelevia huoltotiloja ja pitempiaikaiseen oleskeluun tarkoitettuja etätyötiloja.

Kortteleiden ulkopuolelle jäävät alueet on merkitty maa- ja metsätalousalueeksi, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta (MU) tai maa- ja metsätalousalueeksi, jolla on erityisiä ympäristöarvoja (MY). MU -alueet on Mäkijärven itäpuolella, jonne myös rakentamisalueet on sijoitettu. Olemassa olevat reitit on myös toteutettu tälle alueelle. MY -aluetta on pääosin Mäkijärven länsipuoleinen alue. Siellä on myös huomattavasti luontoselvityksen mukaisia erityisiä luontoarvoja omaavia alueita ja kohteita.

5 KAAVAN VAIKUTUSTEN ARVIOINNIN LÄHTÖKOHDAT JA KAAVAN VAIKUTUKSET

Kaavan vaikutusten arviointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL 9 §). Sen mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kaavan vaikutusten arvioinnin tavoitteena on palvella valmistelua ja päätöksentekoa, tukea vuorovaikutusta ja auttaa kokonaiskuvan muodostamisessa. Arviointi tukee myös kaavan toteuttamista, seuranta ja jatkosuunnittelua sekä haittojen vähentämistä. Arvioinnin avulla pyritään myös selvittämään kaavan vaikutuksia siten, että kaavalle asetettujen tavoitteiden toteuttamista voidaan arvioida.

Kaavan vaikutuksia arvioidaan suhteessa nykytilanteeseen. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä sen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, taajamakuvaan ja liikenteeseen

Rakennusoikeuden määrästä huolimatta, aluetta ei ole tarkoitettu massaturismiin, vaan korkeatasoisen lomaviikon, etätyöskentelyn, kokousten ja seminaarien pidon yms. alueeksi. Alueella on jo ollut tämän tyyppistä toimintaa. Asiakkaat tulevat pääasiassa ulkomailta ja kuljetukset hoidetaan yhteisesti. Toiminta perustuu alueella tehtävään etätyöskentelyyn, aktiviteetteihin, retkeilyyn jne. Jonkin verran tulee olemaan muissa kohteissa vierailuja, mutta niihin kulkeminen järjestetään yhteisesti esim. lentokentältä. Tarvittaessa majoitusta voidaan hankkia alueen ulkopuolelta. Vaikutus yhdyskuntarakenteeseen, taajamakuvaan ja liikenteeseen on vähäinen. Ulkopuolisen liikenteen tarve ja vaikutus on vähäinen. Nykyiset väylät asiaankuuluvine parannuksineen riittävät alueen liikennetarpeisiin. Toiminta ei perustu massaturismiin. Valtatien 4 ja muiden yleisten teiden liikennemelu ei ole häiritsevää.

Vaikutukset väestöön, palveluihin ja virkistykseen

Kaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia väestöön, palveluihin ja virkistykseen. Kaava tarjoaa toteutuessaan jonkin verran työpaikkoja alueen huollossa, kuljetuksissa jne. Alueelle toteutettavat ja jo toteutuneet virkistys-, matkailu- yms. palvelut on tarkoitettu lähinnä alueen omille asiakkaille. Alueen koko mahdollistaa monipuoliset retkeilymahdollisuudet, liikuntareitit (kävely, hiihto, lumikenkäily, koiravaljakot...), sienestyksen, marjojen poiminnan, kalastuksen jne. Alue on jo tällä hetkellä vastaavassa käytössä eikä kaava tuo suurta muutosta.

Vaikutukset luontoon, luonnonympäristöön, maisemaan ja pohjaveteen

Luontoselvityksen suositukset alueiden käytölle on suurimmalta osaltaan huomioitu. Alueen pinta-alasta valtaosa jää nykyisen kaltaiseen lähes koskemattomaan tilaan. Kaavalla ei ole merkittäviä vaikutuksia luonnonympäristöön tai maisemaan. Alue ei ole pohjavesialuetta ja vesihuolto hoidetaan erityislainsäädännön vaatimusten mukaisesti.

6 KAAVAN HYVÄKSYMINEN JA TOTEUTTAMINEN

6.1. Kaavan havainnollistaminen

Ranta-asemakaavan mukaisesta rakentamistilanteesta liitetään havainnollistamiskuvat. [täydentyy....](#)

6.2. Kaavan toteuttaminen

Asemakaavaa tullaan toteuttamaan erillisen toteuttamissuunnitelman mukaisesti vaiheittain. Kaavan toteutuksesta vastaavat alueen omistajat tai haltijat.

6.3. Kaavan hyväksyminen

- kuntakehityslautakunta esittää kunnanhallitukselle [täydentyy...](#)

Kuusamossa, 4.3.2024(luonnos), ... 202...(ehdotus)

Kimmo Mustonen

Liitteet:

1. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 2.6.2023, päivitetty viimeksi 4.3.2024. Kimmo Mustonen/Kimmo-Kaava T:mi
2. Luontoselvitys. Faunatican raportteja 78/2023 ”Luontoselvitykset Mäntsälässä Mäkijärven kaava-suunnittelua varten vuonna 2023”, Elina Manninen, Helmi Carlson, Marko Nieminen & Ville Vasko.
3. Viranomaisneuvottelun 27.1.2024 muistio, Tuula Vuorinen ja Outi Kampman, Mäntsälän kunta
4. Asemakaavan seurantalomake ([täydentyy ehdotusvaiheessa](#))

Mäkijärven ranta-asemakaava Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

2.6.2023, päivitetty viimeksi 1.3.2024

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

277

278

279

280

281

282

283

284

285

286

287

288

289

290

291

292

293

294

295

296

297

298

299

300

301

302

303

304

305

306

307

308

309

310

311

312

313

314

315

316

317

318

319

320

321

322

323

324

325

326

</

OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMA

Maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:ssä säädetään osallistumis- ja arviointisuunnitelman laatimisesta. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) on virallinen asiakirja, joka määrittelee kaavan valmistelussa noudatettavat osallistumisen ja vuorovaikutuksen periaatteet ja tavat sekä kaavan vaikutusten arvioinnin menetelmät. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa kerrotaan, miten osalliset voivat osallistua ja vaikuttaa kaavan laadintaan sekä miten kaavan vaikutuksia on tarkoitus arvioida. Lisäksi siinä esitetään pääpiirteittäin kaavatyön tarkoitus, tavoitteet ja lähtötilanne sekä kaavan laadinnan eri työvaiheet.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan voi tutustua koko kaavatyön ajan kaavoituksen verkkosivuilla osoitteessa www.mantsala.fi ja kunnantalossa maankäyttöpalveluiden osastolla. OAS:sta voi antaa palautetta kaavan laatijalle.

Kaavan käynnistäminen ja OAS nähtäville

Kuntakehityslautakunta 14.6.2023

Kunnanhallitus 19.6.2023

Mielipiteiden ja lausuntojen käsittely

Kaavaluonnos nähtäville

Kuntakehityslautakunta

Mielipiteiden ja lausuntojen käsittely

Kaavaehdotus nähtäville

Kuntakehityslautakunta

Kunnanhallitus

Vastineet lausuntoihin ja muistutuksiin

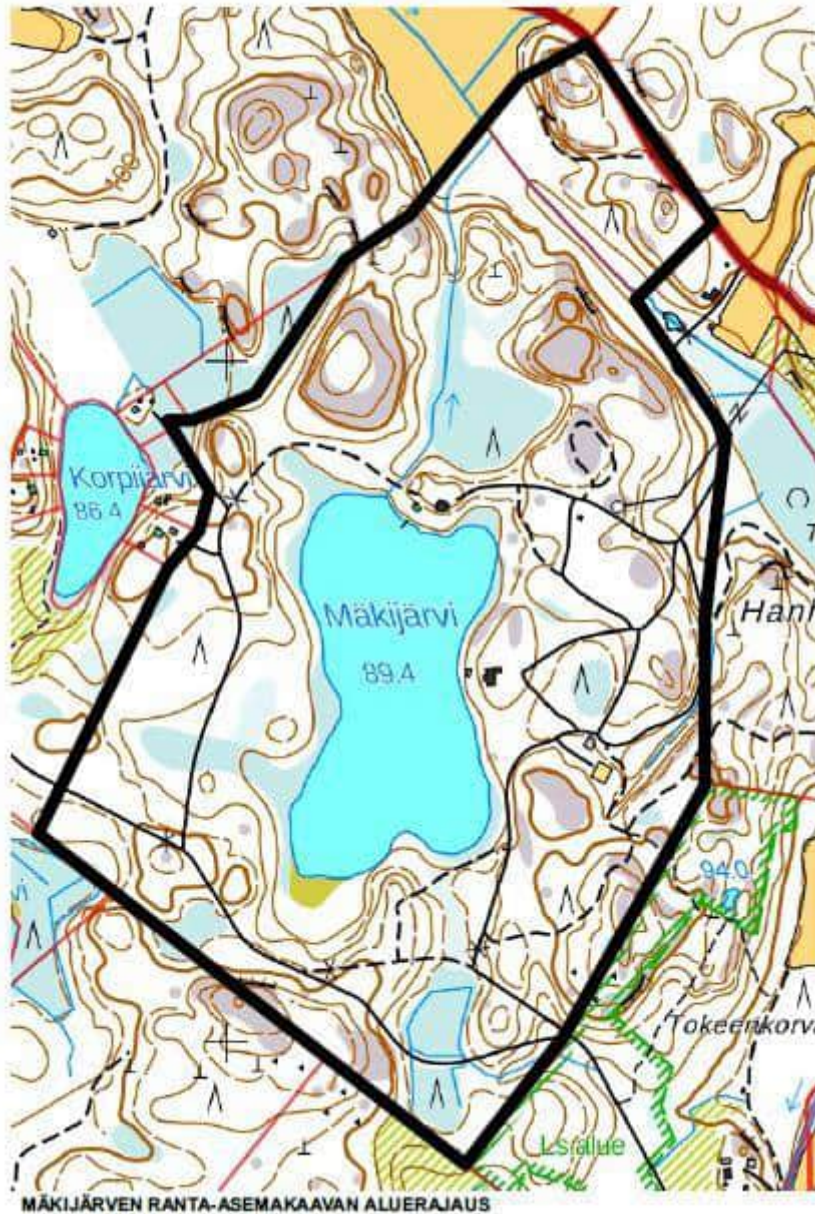
Kaavan hyväksyminen

Kuntakehityslautakunta

Kunnanhallitus

KAAVA-ALUE

Kaava-alue sijaitsee noin 18 kilometriä Mäntsälän kirkonkylältä koilliseen. Alueen sijainti on osoitettu kansilehdellä. Kaava-alue käsittää n. 11,67 ha suuruisen Mäkijärven ranta-alueen kokonaan. Järvi-meriwikiin mukaan rantaviivan pituus on n. 1,63 km. Kaava-alueen pinta-ala on noin 111,56 hehtaaria. Alue kuuluu Kiinteistö Oy Mäntsälän Mäkijärven omistamaan Mäkijärven 505-401-1-343 ja Kiinteistö Oy Mäntsälän Korpijärven omistamaan Korpijärven 505-401-1-328 kiinteistöihin. Alueen alustava rajausta on oheisella kartalla.

KAAVATYÖN MÄÄRITTELY

Alueen käytön yksityiskohtaista järjestämistä, rakentamista ja kehittämistä varten laaditaan asemakaava, jonka tarkoituksena on osoittaa tarpeelliset alueet eri tarkoituksia varten ja ohjata rakentamista ja muuta maankäyttöä paikallisten olosuhteiden, kaupunki- ja maisemakuvan, hyvän rakentamistavan, olemassa olevan rakennuskannan käytön edistämisen ja kaavan muun ohjaustavoitteen edellyttämällä tavalla.

Asemakaavaa laadittaessa on maakuntakaava ja soveltuvin osin tekeillä oleva yleiskaava otettava huomioon. Asemakaava on laadittava siten, että luodaan edellytykset terveelliselle, turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle, palvelujen alueelliselle saatavuudelle ja liikenteen järjestämiselle. Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Asemakaavalla ei saa aiheuttaa kenenkään elinympäristön laadun sellaista merkityksellistä heikkenemistä, joka ei ole perusteltua kaavan tarkoitus huomioon ottaen. Kaavalla ei myöskään saa asettaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle sellaista kohtuutonta rajoitusta tai aiheuttaa sellaista kohtuutonta haittaa, joka kaavalle asetettavia tavoitteita tai vaatimuksia syrjäyttämättä voidaan välttää.

Laadittaessa ranta-asemakaavaa pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on sen lisäksi, mitä asemakaavasta muutoin säädetään, katsottava, että:

- 1) suunniteltu rakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu rantamaisemaan ja muuhun ympäristöön
- 2) luonnonsuojelu, maisema-arvot, virkistystarpeet, vesiensuojelu ja vesihuollon järjestäminen sekä vesistön, maaston ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon
- 3) ranta-alueille jää riittävästi yhtenäistä rakentamatonta aluetta.

SUUNNITTELUN TAVOITTEET

Ranta-asemakaavan tavoitteena on osoittaa alueelle riittävät aluevaraukset korkeatasoisen matkailutoiminnan kehittämiseen ja toteuttamiseen. Tarkoitus on sijoittaa alueelle majoitus-, kokoontumis-, sauna-, kulttuuri-, asunto-, huolto-, varasto- yms. tiloja. Alustava rakennusoikeuden määrä on n. 11 000 k-m². Rakennusten ja majoitusyksiköiden lukumäärä ei tule olemaan merkittävä, koska on tavoitteena tehdä korkeatasoinen kohde, jossa majoitus- ym. yksiköiden koko on tavanomaista suurempi.

KAAVATYÖN AIKATAULU

- viranomaisneuvottelu 27.1.2023
- OAS ja vireilletulon ilmoitus 28.6.-15.8.2023
- luonto-, muinaismuisto- yms. selvitykset, pohjakartan maastomittaukset 05-08 / 2023
- kaavaluonnos nähtävillä 03-05 / 2024
- kaavaehdotus nähtävillä syksyllä 2024
- kaavan hyväksymiskäsittely loppuvuonna 2024.

SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHTANA OLEVAT AIEMMAT SELVITYKSET JA SUUNNITELMAT

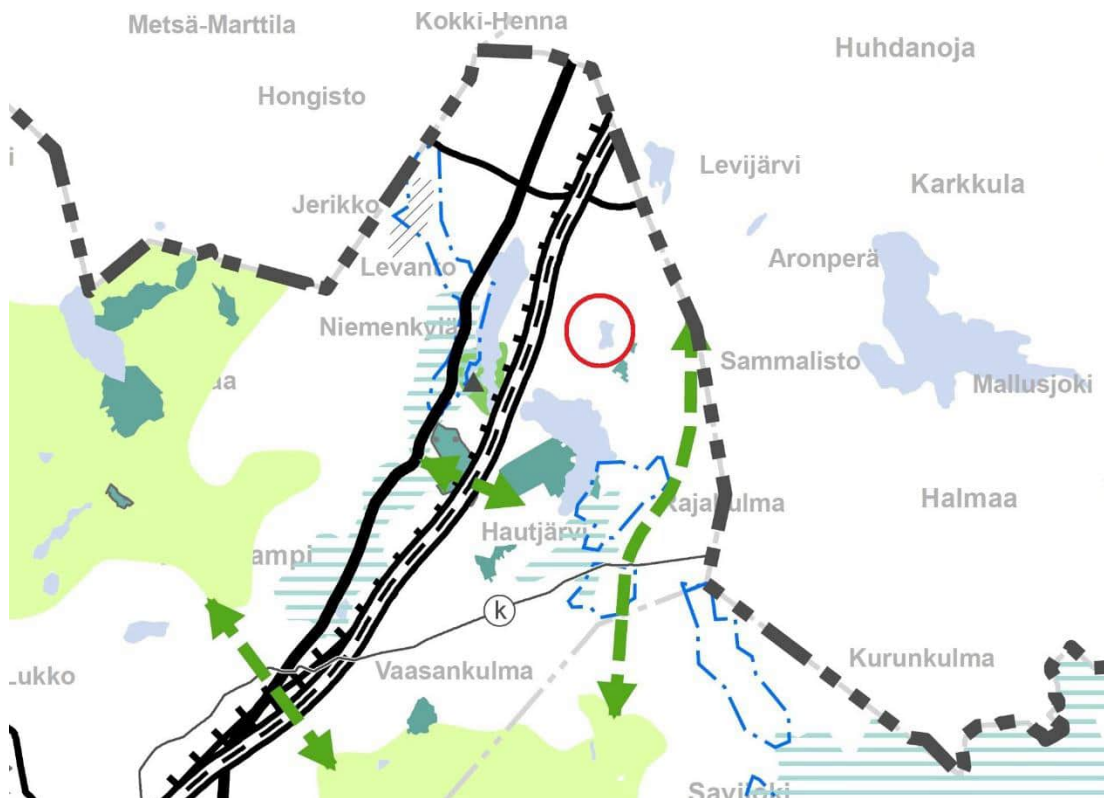
Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Tavoitteet liittyvät seuraaviin kokonaisuuksiin:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Maakuntakaava

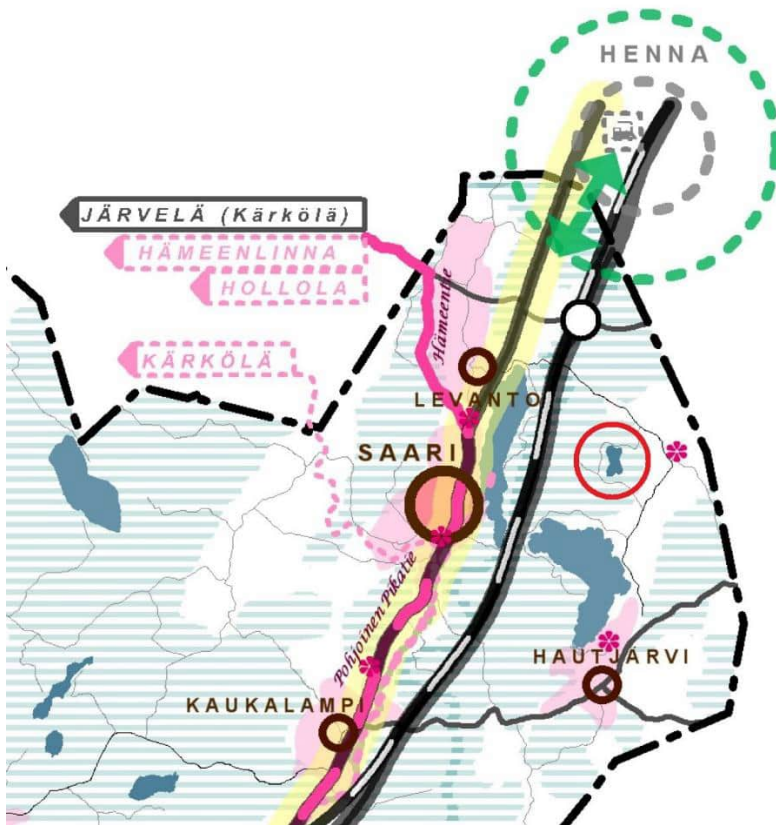
Maakuntakaava ohjaa yleiskaavoitusta. Voimassa on Uusimaa-kaava 2050, joka on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 13.3.2023. Myös neljännen vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisu on voimassa. Se on saanut lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisulla 15.5.2020. Uudelleen maakuntakaavassa alueelle ei ole erityisiä varauksia. Alueen itäpuolella on vihreällä esitetty suojelualue. Sen rajaus on tarkemmin myöhemmin olevissa yleiskaavakartoissa. Kohde ei ole laadittavan kaavan alueella.

Ote voimassa olevasta maakuntakaavojen epävirallisesta yhdistelmästä. Mäkijärvi punaisen ympyrän sisällä. Punainen ympyrä ei kuulu kaavojen merkintöihin. www.uudenmaanliitto.fi

Mäntsälän alueidenkäytön tavoitteet MAT

Mäntsälän kunnanvaltuusto on 20.6.2011 hyväksynyt Mäntsälän alueidenkäytön tavoitteet osaksi kunnan strategiaa. MAT ohjaa maapolitiikkaa, kaavoitusta ja rakentamista. MAT:n suositukset ulottuvat vuoteen 2035. Tavoitteiden liitekartassa kaava-alue on tärkeää metsä- ja luonnonympäristöä.

KARTTAMERKINNÄT:

Maankäytön osa-alueet:

- keskustaluonteinen ydinalue
- keskustan reuna-alue
- työpaikka-alue
- palvelukyläsymboli
- kulttuurikyläsymboli
- osayleiskaavoitettu kylä
- maatalousalue
- tärkeä metsä/luontoympäristö
- kuntayhteistyöntarve
- uuden aseman selvitysalue
- kasvusuunta
- kehitettävä joukkoliikennekäytävä
- suunniteltu asema

Kulttuurivyöhyke:

- vanha päätie
- tien nykyinen nimi
- vanha päävesiyhteys
- joen nykyinen nimi
- vanhan kulkuväylän määränpää
- arvokas kulttuuriympäristö
- kartano tai suuri tila

Pohjakartta:

- nykyinen pääväylä
- oikorata
- nykyinen asema
- moottoritien liittymä
- pääväylän nimi
- nykyväylän määränpää
- päävesistö

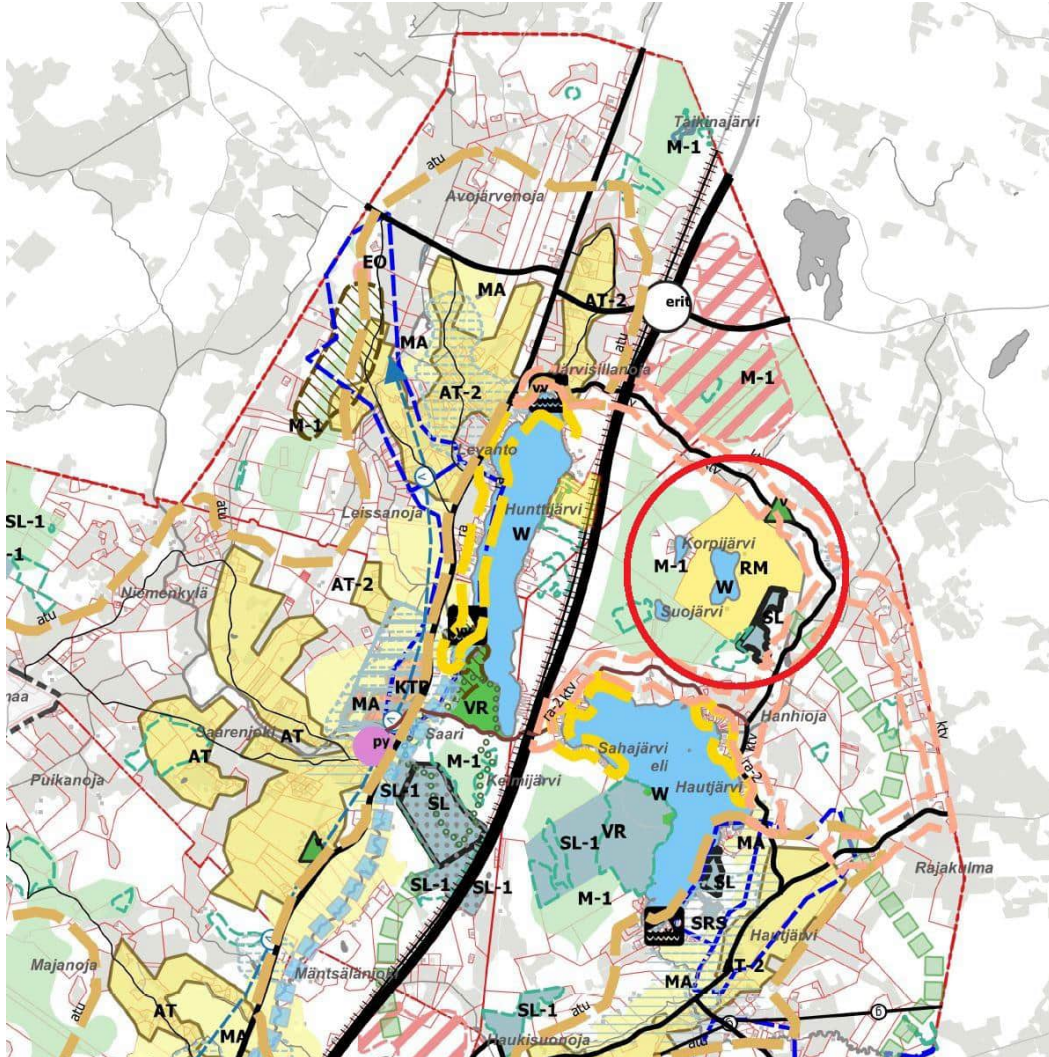
Ote Mäntsälän alueiden käytön tavoitteiden (MAT) kartasta sekä sen merkinnät. Mäkijärvi punaisen ympyrän sisällä. Punainen ympyrä ei kuulu kartan merkintöihin. www.mantsala.fi

Yleiskaava

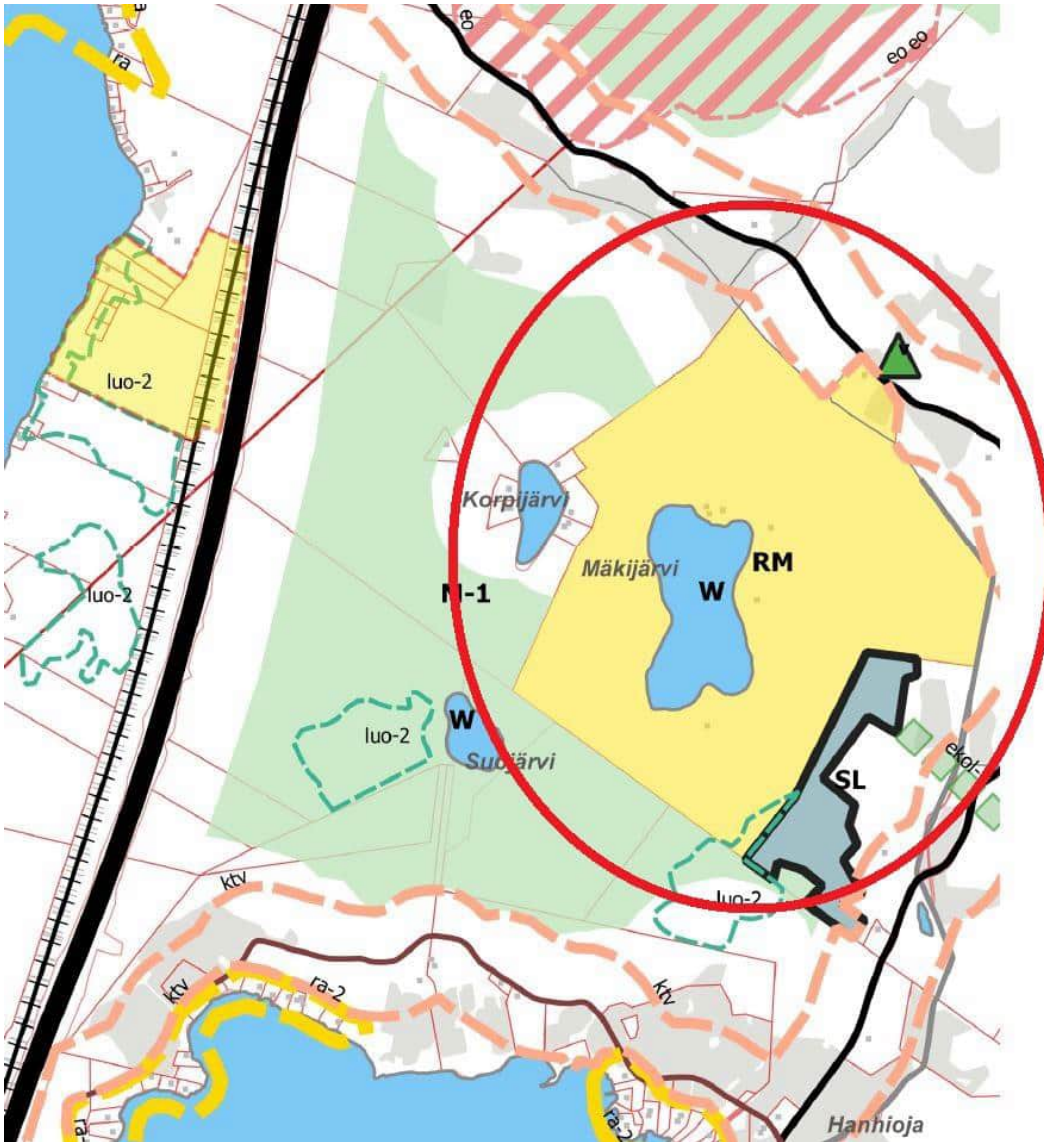
Alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Mäntsälä yleiskaava 2050-luonnos

Luonnos 1 oli nähtävillä 7.7.–15.12.2021 välisen ajan. Siinä kaavoitettava alue on osoitettu ”Matkailupalvelujen alueeksi” (RM), jolle ei ole esitetty suunnittelumääräyksiä. Kaavatyön linjauksia on tarkistettu vuoden 2022 aikana. Yleiskaavan luonnosta viedään aiempaa strategisempaan suuntaan. Seuraava vaihe on kaavaluonnos 2 nähtävillä pito.

Ote ”Mäntsälä yleiskaava 2050” koko kuntaa koskevasta kartasta. Ranta-asemakaava-alue punaisen ympyrän sisällä oleva RM -alue. Ympyrä ei kuulu kaavamerkintöihin.

Ote "Mäntsälä yleiskaava 2050" Kaukalampi-Saari-Hautjärvi-Levanto alueen osasuurennoksesta. Ranta-
asemakaava-alue punaisen ympyrän sisällä olevan RM-alueen valtaosa. Ympyrä ei kuulu kaavamerkintöi-
hin.

Muut suunnitelmat ja selvitykset

Aluetta ei koske muut suunnitelmat tai selvitykset.

Rakennusjärjestys

Mäntsälän voimassa oleva rakennusjärjestys on hyväksytty kunnanvaltuustossa 4.2.2019 ja se on tullut voi-
maan 13.2.2019.

Rakennuskiellot

Suunnittelualue ei ole rakennuskiellossa kaavatyön takia.

VAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Ranta-asemakaavan laadinnan yhteydessä selvitetään asemakaavan toteutuksen keskeiset vaikutukset maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti. Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL 9 §) mukaan: ”Kaavan tulee perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvittävä eri vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.” Lisäksi arvioidaan kaavan suhde valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin, Mäntsälän alueidenkäytön tavoitteisiin ja yleiskaavan ohjausvaikutukset.

Vaikutuksia arvioidaan suhteessa asetettaviin tavoitteisiin. Vaikutusten arvioinnin tehtävänä on tukea kaavan valmistelua ja hyväksyttävien kaavaratkaisujen valintaa sekä auttaa arvioimaan, miten kaavan tavoitteet ja sisältövaatimukset toteutuvat.

Vaikutukset arvioidaan koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Vaikutusten arviointi tehdään osana kaavoitusprosessia.

OSALLISET JA VUOROVAIKUTUS

Maankäyttö- ja rakennuslaki edellyttää, että kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään (osallinen), on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta (MRL 62 §). Osallisilla on koko kaavatyön ajan mahdollisuus antaa kaavatyöhön liittyvää palautetta sähköpostitse, kirjeitse tai puhelimitse kaavoituksesta vastaavalle kunnan edustajalle sekä kaavan suunnittelua tekeviin.

Ranta-asemakaavan osallisia ovat mm.:

- alueen ja lähiympäristön yrittäjät ja maanomistajat
- kunnan hallintokunnat
- muut viranomaiset ja yhteistyötahot

YHTEYSTIEDOT

Kunnan puolelta kaavoitusta valvovat kuntakehitysjohtaja Vesa Gummerus, Mäntsälän kunta, Heikinkuja 4, 04600 Mäntsälä, 040 314 5467, vesa.gummerus@mantsala.fi ja kaavainsinööri Mari Niinistö, Mäntsälän kunta, Heikinkuja 4, 04600 Mäntsälä, 040 314 5968, mari.niinisto@mantsala.fi

Ranta-asemakaavan laatimisen yhteydessä tehdään samanaikaisesti rakennusten suunnittelua. Siitä samoin kuin kaavoitusprosessin johtamisesta vastaa muotoilija Asko Lax, Lax Design Oy, Taipaleenharjuntie 8, 93140 Kipinä, 040 5014 565, asko@laxdesign.fi

Ranta-asemakaavan laatii DI(maanmittaus) Kimmo Mustonen, T:mi Kimmo-Kaava, Kitkantie 34 F 40, 93600 Kuusamo, 0400 703 521, kimmo.mustonen@kimmokaava.fi

Luontoselvitykset Mäntsälässä Mäkijärven kaavasuunnittelua varten vuonna 2023

Elina Manninen, Helmi Carlson, Marko Nieminen & Ville Vasko

Faunatican raportteja 78/2023

Päiväys: 1.11.2023

Kirjoittajat: Elina Manninen, Helmi Carlson, Marko Nieminen & Ville Vasko

Kannen kuva: Järven suoreunusta Mäkijärven kaakkoisosassa. Kuva: Elina Manninen 10.8.2023

Valokuvat: © 2023 / Faunatica Oy

Karttakuvat: © 2023 / Faunatica Oy

Pohjakartat ja ilmakuvat: © Maanmittauslaitos

Espoo 2023

Suosittellemme viittaamaan tähän raporttiin seuraavasti:

Manninen, E., Carlson, H., Nieminen, M. & Vasko, V. 2023: Luontoselvitykset Mäntsälässä Mäkijärven kaavasuunnittelua varten vuonna 2023. – Faunatican raportteja 78/2023. 66 s.

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ.....	3
1. JOHDANTO.....	4
2. TULOKSET JA NIIDEN TARKASTELU.....	7
2.1. Kasvillisuus ja luontotyytit.....	7
2.2. Liito-orava	13
2.3. Lepakot	15
2.4. Linnusto	17
2.5. Viitasammakko.....	17
2.6. Kirjoverkkoperhonen	17
3. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET.....	19
3.1. Luontotyytit ja kasvillisuus	19
3.2. Liito-orava	20
3.3. Lepakot	20
3.4. Linnusto	20
3.5. Viitasammakko.....	21
3.6. Kirjoverkkoperhonen	21
4. KIRJALLISUUS.....	22
LIITE 1. MENETELMÄKUVAUKSET.....	27
LIITE 2. ARVOKKAIDEN LUONTOTYYPPIKOHTAIDEN KUVAUKSET	42

Tiivistelmä

Faunatica Oy teki Mäntsälässä Mäkijärven ympäristössä luontoselvityksiä keväällä ja kesällä 2023 ranta-asemakaavaa varten Lax Design Oy:n toimeksiannosta.

Selvitysalueen pohjoisosan halki virtaa Hanhiojan puro ja siihen Mäkijärvestä laskeva sivu-uoma. Selvitysalueella paikannettiin kolme luonnontilaisen kaltaista noroa, jotka ovat vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisia pienvesikohteita. Niiden luonnontilaa ei saa lain mukaan vaarantaa.

Arvokkain luontotyyppikokonaisuus sijaitsee Mäkijärven länsipuolella, jossa koko järven länsiranta on luonnontilaltaan hyvää suoyhdistymää. Rantasuohon rajautuu runsaslahopuustoinen metsä, jonka arvoa lisäävät uhanalaisten ja luontoarvoja indikoivien lajien esiintymät. Selvitysalueella on useita metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä. Lähes kaikki rajatut luontotyyppikohteet täyttävät METSO-ohjelman I tai II luokan valintaperusteet.

Arvokkaiden luontotyyppiesiintymien muodostamat kokonaisuudet on aina huomioitava maankäytön suunnittelussa. Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät ja paikallisesti tärkeät luontotyyppikohteet on huomioitava yksityiskohtaisessa suunnittelussa.

Alueella ei tämän selvityksen havaintojen perusteella sijaitse lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja, joten lepakkohavaintojen perusteella ei ole syytä tehdä maankäyttöä ohjaavia aluerajauksia.

Alueen suojelullisesti tärkein pesimälintu on huuhkaja. Huuhkajan pesäpaikan ympärille määriteltiin suojavyöhyke, jolla pesimäaikaista häiriötä tulee välttää. Muiden lintuhavaintojen perusteella ei ole syytä tehdä maankäyttöä ohjaavia aluerajauksia.

Liito-oravaa, viitasammakkoa tai kirjoverkkoperhosta ei havaittu, eikä niillä ole vaikutusta alueen maankäyttöön.

1. Johdanto

Faunatica Oy teki Mäntsälässä Mäkijärven ympäristössä luontoselvityksiä keväällä ja kesällä 2023 ranta-asemakaavaa varten Lax Design Oy:n toimeksiannosta. Selvitysalueen pinta-ala on 90 ha ja sen sijainti on esitetty kuvassa 1.

Luontotyyppiselvityksessä paikannettiin alueelta seuraavia kohteita:

- Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyypit (Luonnonsuojelulaki 2023, Luonnonsuojeluasetus 1997/2005, Pääkkönen & Alanen 2000)
- Vesilain mukaiset suojeltavat kohteet (Vesilaki 2011, Tolonen ym. 2019)
- Metsälain mukaiset erityisen tärkeät elinympäristöt (Metsäasetus 1996, Metsälaki 1996 ja siihen tehdyt muutokset 2013, Meriluoto & Soininen 2002, Metsäkeskus 2016)
- Uhanalaiset luontotyypit (Kontula & Raunio 2018)
- METSO-kohteet (Syrjänen ym. 2016)
- Muut erityisesti huomioitavat luontotyypit ja elinympäristöt sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet.

Kasvillisuusselvityksessä kartoitettiin seuraavien putkilokasvilajien esiintymistä:

- Valtakunnallisesti uhanalaiset ja silmälläpidettävät,
- Alueellisesti uhanalaiset,
- Rauhoitetut ja
- Luontodirektiivin liitteen IV(b) lajit sekä
- Muut harvinaiset tai luontoarvoja osoittavat putkilokasvilajit.

Liito-oravaselvityksessä paikannettiin lajille soveliaat alueet, elinpiirien ydinalueet, kolo-, papana- ja pesäpuut sekä arvioitiin liito-oravan liikkumisreitit. Liito-orava (*Pteromys volans*) kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla. Selvityksessä noudatettiin Ympäristöministeriön ohjeistusta (Nieminen 2017).

Lepakkoselvityksen tavoitteena oli

- Alueen lepakkolajiston selvittäminen
- Lepakoille tärkeiden ruokailualueiden ja siirtymäreittien selvittäminen
- Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittäminen (EU:n luontodirektiivin liitteessä IV tarkoitetut säännöllisesti käytössä olevat paikat).

Alueiden arvo lepakoille on luokiteltu seuraavia periaatteita noudattaen:

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka. Hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulain 78 §:ssä kielletty.

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti. Maankäytössä suositellaan huomioitavaksi alueen arvo lepakoille (EUROBATS-sopimus). Kyseiset alueet eivät kuitenkaan ole luonnonsuojelulain perusteella suojeltuja.

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue. Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille.

Selvitys toteutettiin Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen (2023) suositusten mukaisesti. Kaikki Suomessa esiintyvät lepakkolajit kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin.

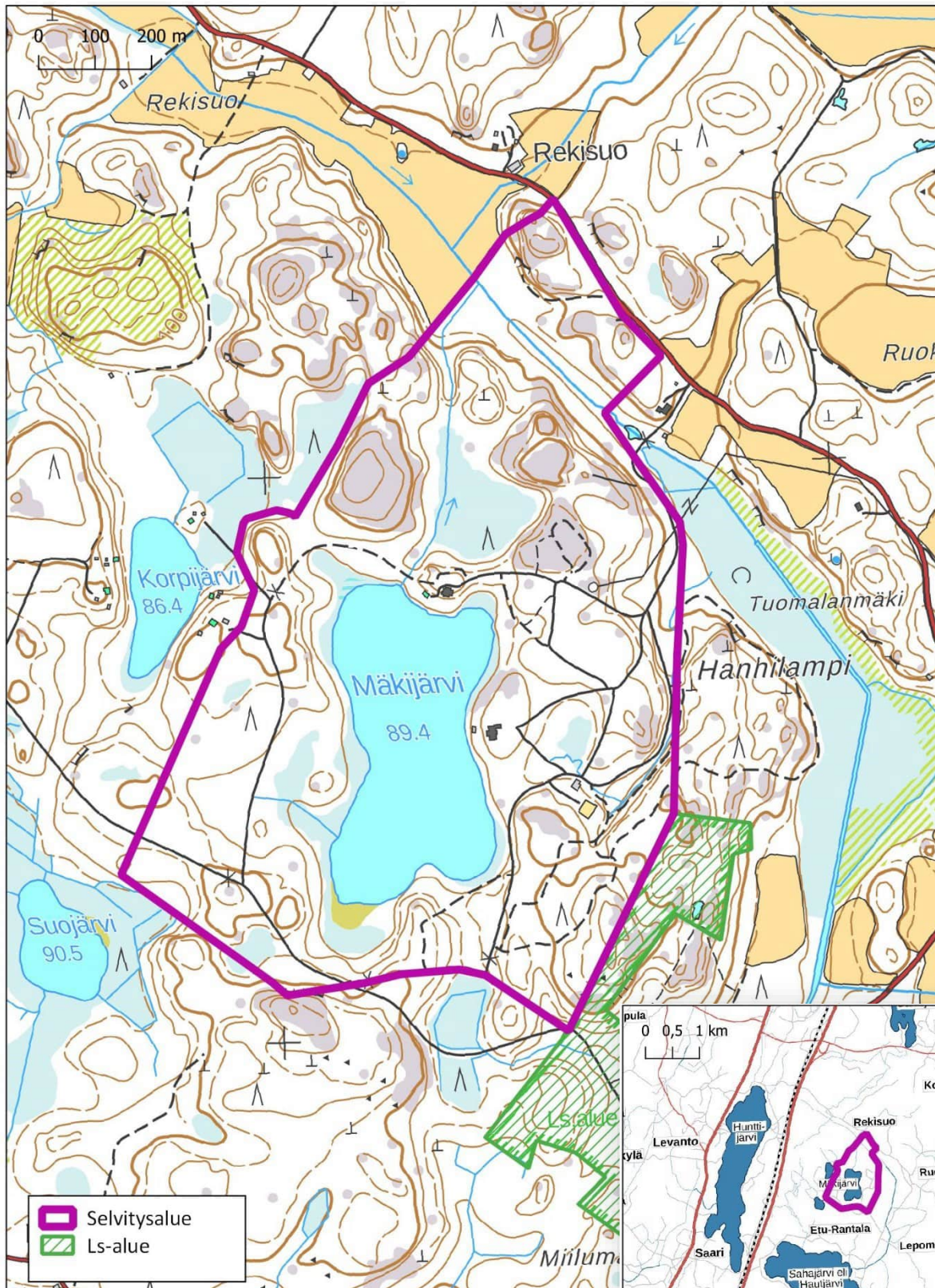
Linnustoselvityksen tavoitteena oli arvioida selvitysalueen A pesimälinnuston suojeluarvoa. Lähtökohtaisesti siihen vaikuttavat etenkin:

- Valtakunnallisesti uhanalaisiksi tai silmälläpidettäviksi luokitellut lajit (Lehikoinen ym. 2019)
- Euroopan Unionin lintudirektiivin liitteessä I luetellut lajit (Ympäristöministeriö 2016)
- Alueellisesti uhanalaiset lajit (Suomen ympäristökeskus 2021)
- EU:n alueella Suomen erityisellä vastuulla olevat pohjoiset ja itäiset lajit, joilla Suomen pesimäkanta on yleensä yli 15 % Euroopan kokonaiskannasta (Wikipedia 2021b)
- Elinympäristövaatimuksiltaan vaateliaat, voimakkaasti taantuvat tai koko Etelä-Suomessa harvalukuiset lajit.

Viimeiseen ryhmään kuuluu myös joitakin sellaisia lintulajeja, jotka on luokiteltu uhanalaisiksi edellisissä, vuosien 2010 ja 2015 uhanalaisten lajien luokituksissa (Rassi ym. 2010, Tiainen ym. 2016). Näiden lajiryhmien lajit ovat Suomessa pääsääntöisesti ainakin melko harvalukuisia. Lisäksi muistiin merkittiin, mitä muita lajeja alueella esiintyy linnuston yleispiirteiden luonnehtimiseksi.

Viitasammakkoselvityksessä havainnoitiin lajin soidinaikaan, onko selvitysalueella viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Viitasammakko (*Rana arvalis*) kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla. Selvityksessä noudatettiin Ympäristöministeriön ohjeistusta (Saarikivi 2017).

Kirjoverkkoperhosselvityksessä havainnoitiin lajin esiintymistä toukka-aikaan syyskuussa. Kirjoverkkoperhonen (*Euphydryas maturna*) kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla. Selvityksessä noudatettiin Ympäristöministeriön ohjeistusta (Nieminen & Nupponen 2017).

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

2. Tulokset ja niiden tarkastelu

2.1. Kasvillisuus ja luontotyypit

Merkittävä osa selvitysalueesta on talousmetsää, jossa ei ole erityisiä luontoarvoja. Selvitysalueen talousmetsät ovat joko tasaikäiseksi ja harvaksi harvennettua kangasmetsää, jossa on niukasti lahoppuuta, istutuskusikkoo tai tiheää varttunutta (ylispuustoista) taimikkoo. Myös osaa kalliometsistä on hakattu.

Selvitysalueen pohjoisosan halki virtaa Hanhiojan puro ja siihen Mäkijärvestä laskeva sivu-uoma. PUROHELMi-hankkeen paikkatietoaineistojen mukaan puron pääuoman luonnontilaisuusluokaksi on arvioitu 3 (tila heikentynyt) ja sivu-uoman 1 (suojeluarvo vähäinen) (Suomen ympäristökeskus 2022). Tässä selvityksessä havaittiin uomien olevan suorina, perattuina ja luonnontilaltaan selvästi heikentyneitä. Ne virtaavat suurimmaksi osaksi keskellä taimikkoo tai voimakkaasti käsiteltyjä talousmetsiä.

Selvitysalueella on kuitenkin useita luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita, luonnontilaltaan hyviä tai vain vähän heikentyneitä metsä- ja suokohteita. Arvokkain kokonaisuus sijaitsee Mäkijärven länsipuolella, jossa koko järven länsiranta on luonnontilaltaan hyvää suoyhdistymää (boreaalin piensuo). Pääosa rantasuosta on luhtaista korpea, joka paikoin vaihtuu mäntyvaltaiseksi rämeeksi. Eteläosassa on lisäksi avointa nevaa. Kohde on huomattavan arvokas kokonaisuus, yhteensä lähes 700 m pitkä vyöhyke järven rannalla, joka täyttää maakunnallisesti arvokkaan luontokohteen nk. LAKU-kriteerin (Salminen & Aalto 2012). Myös Mäkijärven kaakkois- ja koillisrannoilla on pienialaisempia edustavia rantasoiia.

Mäkijärven länsipuolella rantasuohon rajautuu runsaslahoppuustoinen metsä, jonka arvoa lisäävät uhanalaisten ja luontoarvoja indikoivien lajien esiintymät. Lahoppuulla havaittiin vaarantunut (VU) kantoraippasammal (*Crossocalyx hellerianus*), erittäin uhanalainen (EN) ja luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluva lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*) ja silmälläpidettävä (NT) rakkosammal (*Nowellia curvifolia*) sekä vanhan metsän indikaattori punahäivekääpä (*Leptoporus mollis*). On huomattava, että em. sammal- ja kääpähavainnot ovat luontotyyppiselvityksen yhteydessä tehtyjä satunnaishavainnoja, joten on mahdollista, että kohteella on muitakin lahoppuulla kasvavia tai vanhojen metsien uhanalaisia tai muuten huomionarvoisia lajeja.

Selvitysalueella paikannettiin kolme luonnontilaisen kaltaista noroa, jotka ovat vesilain 2 luvun 11 §:n mukaisia pienvesikohteita. Selvitysalueella on useita metsälain 10 §:n tarkoittamia erityisen tärkeitä elinympäristöjä: luhtia, ruohokorpi, vähäpuustoinen suo, rehevä lehtolaikku, kitumaan kallio ja noron lähiympäristö.

Toinen, pienialaisempi, useita eri luontotyyppejä käsittävä kokonaisuus rajattiin selvitysalueen pohjoisosassa Hanhiojan läheisyydestä, jossa on pienialainen korpi, lehto, jyrkänne, vanhapuustoinen kallio ja runsaslahoppuustoista kangasmetsää.

Em. kohteiden lisäksi rajattiin useita luonnontilaltaan hieman heikentyneitä korpi-, räme- ja lehtoluontotyyppikohteita, joissa havaittiin kuitenkin huomionarvoista lajistoa. Selvitysalueen koillisosan noronvarsilehdossa havaittiin harvinainen ja vaatelas lehto-

orvokki (*Viola mirabilis*), josta on Suomen Lajitietokeskuksen tietokannoissa 2000-luvulta koko Mäntsälässä vain muutama havainto. Arvokkaista kangasmetsäkohteista löydettiin huomattavan runsaasti vanhoja paksusammaleisia metsiä suosivaa kämmekkäkasvia yövilkkää (*Goodyera repens*), joka on vähentynyt tehometsätalouden aikakaudella.

Lähes kaikki rajatut luontotyyppikohteet täyttävät METSO-ohjelman I tai II luokan valintaperusteet. Lisäksi selvitysalueella on luonnontilaltaan heikentyneitä, luokan I tai II kohteiden läheisyydessä sijaitsevia luokan III metsiä tai soita, joihin kehittyy luonnonarvoja tukevia rakennepiirteitä verrattain nopeasti joko itsestään tai aktiivisten luonnonhoitotoimien seurauksena.

Arvokkaat luontotyyppikohteet on esitetty kuvassa 3, taulukossa 1 sekä tarkemmin liitteessä 2. Kuvaan 3 on lisäksi merkitty havaittujen uhanalaisluokiteltujen lajien ja lehto-orvokin esiintymät.

Kuva 2. Selvitysalueelta rajatut arvokkaat luontotyyppi-kohteet (ks. taulukko 1 ja liite 2) sekä erityisesti huomioitavat lajihavainnot.

Taulukko 1. Selvitysalueen arvokkaat luontotyyppikohteet, ks. kuva 2. Kohteiden tarkemmat kuvaukset ovat liitteessä 2. Kohteiden arvoluokittelu ja luokittelun kriteerit ovat Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Mäkelä & Salo 2021) mukainen: 1 = Lainsäädännöllä turvatut kohteet, 2 = Erityisen tärkeät kohteet, 3 = Monimuotoisuutta turvaavat kohteet, 4 = Monimuotoisuutta tukevat kohteet. Luontotyyppien uhanalaisluokat viimeisimmän uhanalaisluokittelun (Kontula & Raunio 2018) mukainen.

id	Luontotyypit	Lakistatus	METSO-luokka	Kriteerit	Arvo-luokka
1	Ruohokorpi, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi		I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät	3
2	Kostea keskiravinteinen lehto, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (rehevä lehtolaikku)	I	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)	3
3	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi	–	I	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)	3
4	Kalliometsä, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi Karu poronjäkäle-sammalkallio, Etelä-Suomessa silmälläpidettävä (NT) ja valtakunnallisesti säilyvä (LC) luontotyyppi Karu varjoisa kalliojyrkäne, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat kalliot)	I	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)	3
5	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi Kalliometsä, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi	–	II	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)	3
6	Kalliometsä, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi	–	III	Silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymät.	4

id	Luontotyytit	Lakistatus	METSO-luokka	Kriteerit	Arvo-luokka
7	Isovarpuräme, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi	–	III	Silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymät.	4
8	Tuore runsasravinteinen lehto, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi Kostea runsasravinteinen lehto, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) luontotyyppi Havumetsävyöhykkeen noro, valtakunnallisesti puutteellisesti tunnettu (DD) luontotyyppi	Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen noro Muuten ei lakikohde	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät, Vesilain suojellut luontotyytit	3 / 1
9	Metsäkortekorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi	–	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3
10	Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi	–	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3
11	Boreaalinen piensuo, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (luhta)	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3
12	Boreaalinen piensuo, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi Havumetsävyöhykkeen noro, valtakunnallisesti puutteellisesti tunnettu (DD) luontotyyppi	Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen noro Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (luhta, noron välitön lähiympäristö sekä vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo)	I	Maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet. Vesilain suojellut luontotyytit. Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet	2 / 1
13	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi	–	I	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet	2

id	Luontotyytit	Lakistatus	METSO-luokka	Kriteerit	Arvo-luokka
14	Kangaskorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi, Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalainen (CR) luontotyyppi Havumetsävyöhykkeen noro, valtakunnallisesti puutteellisesti tunnettu (DD) luontotyyppi	Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen noro Muuten ei lakikohde	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät. Vesilain suojellut luontotyypit	3 / 1
15	Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi	–	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3
16	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi	–	II	Silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymät.	4
17	Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi	–	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3
18	Isovarpuräme, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi Korpiräme, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi		I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3
19	Boreaalinen piensuo, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (luhta)	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3
20	Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi	–	I	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.	3

2.2. Liito-orava

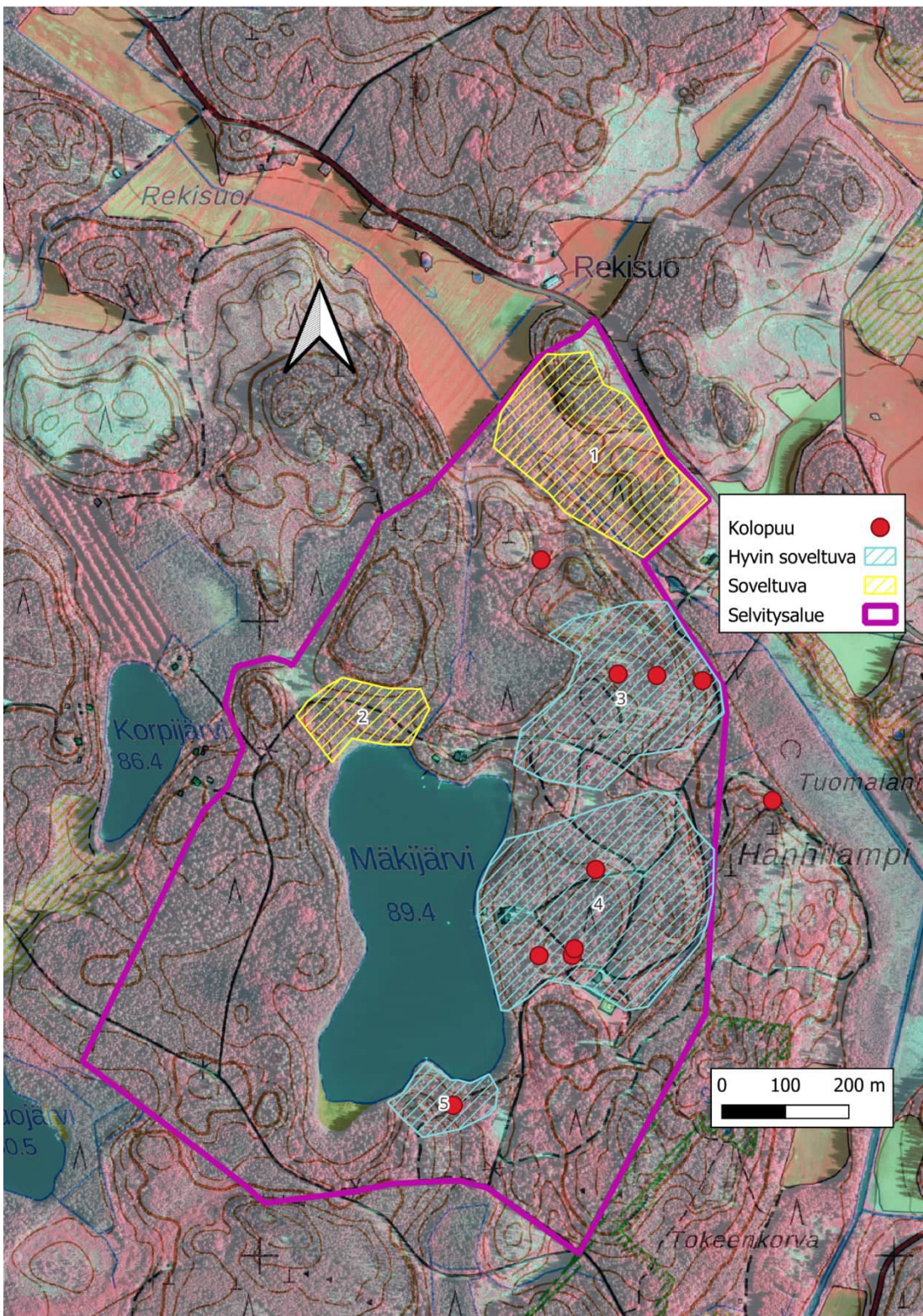
Selvitysalueelta ei havaittu merkkejä liito-oravan esiintymisestä, joten siellä ei ollut liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Selvitysalueelta havaittiin 10 kolopuuta (taulukko 2, kuva 3) ja sieltä rajattiin viisi metsäkuviota, joista kolme tulkittiin liito-oravalle hyvin soveltuvaksi alueeksi (luokka 1; taulukko 3, kuva 2), jolla on todennäköisesti saatavilla lajille olennaiset resurssit eli potentiaalisia pesäkoloja, ravintopuita ja kuusia. Kaksi kuviota rajattiin liito-oravalle soveltuvaksi alueeksi (luokka 2). Muu osa selvitysalueesta on männikköä ja tiheää kuusikkoa ja sopii lajin liikkumis- ja ruokailualueeksi (luokka 3).

Kuviolta on toimivat kulkuyhteydet kuvioiden ulkopuolisiin metsiköihin.

Taulukko 2. Liito-oravaselvityksessä havaitut kolopuut. ID = puun juokseva numero.

ID	Puulaji	Puun halkaisija (cm dbh)	Havainnon tyyppi	Kolon korkeus (m)	Lisätietoja
1	Haapa	40	Kolo	7	
2	Haapa	40	Kolo	6	
3	Mänty	40	Kolo	2	Kelo
4	Haapa	35	Kolo	4	Monta koloa
5	Haapa	70	Kolo	6	Monta koloa
6	Haapa	30	Kolo	6	
7	Haapa	40	Kolo	4	
8	Haapa	50	Kolo	6	
9	Haapa	45	Kolo	7	
10	Haapa	70	Kolo	6	

Kuva 3. Liito-oravalle soveliaat alueet ja havaitut kolopuut.

Taulukko 3. Liito-oravaselvityksessä rajatut metsäkuviot.

Metsä-kuvio	Pääpuulaji		SPL1		SPL2		SPL3			
	laji	dbh	laji	dbh	laji	dbh	laji	dbh	Sovel-tuvuus	Lisätietoja
1	Ku	20-30	Mä	25	Ko	30			2	
2	Ko	15	Ha	30-40					2	
3	Ku	30	Ko	30-40	Ha	30	Mä	20-30	1	Kolopuita
4	Ku	25-30	Ko	30	Ha	30			1	Kolopuita
5	Ha	35	Ko	25	Ku	20-30			1	Kolopuu

Pääpuulaji = Vallitsevan, ylimmän yhtenäisen latvuserroksen (ns. valtapuuston) pääpuulaji; **SPL** = Sivupuulaji

Laji = Puulaji: Ha = Haapa, Ko = Koivut, Ku = Kuusi, Mä = Mänty

dbh = Keskimääräinen rinnankorkeusläpimitta, cm

Sopivuus:

1 Hyvin soveltuva. Hyvä metsä, jossa on tarvittavat resurssit mm. pesäpaikkoja.

2 Jokseenkin soveltuva (esim. kuusivaltainen metsä, jossa muutamia haapoja tai ruokailualue)

3 Soveltuu liikkumiseen. Puusto yli 10 m.

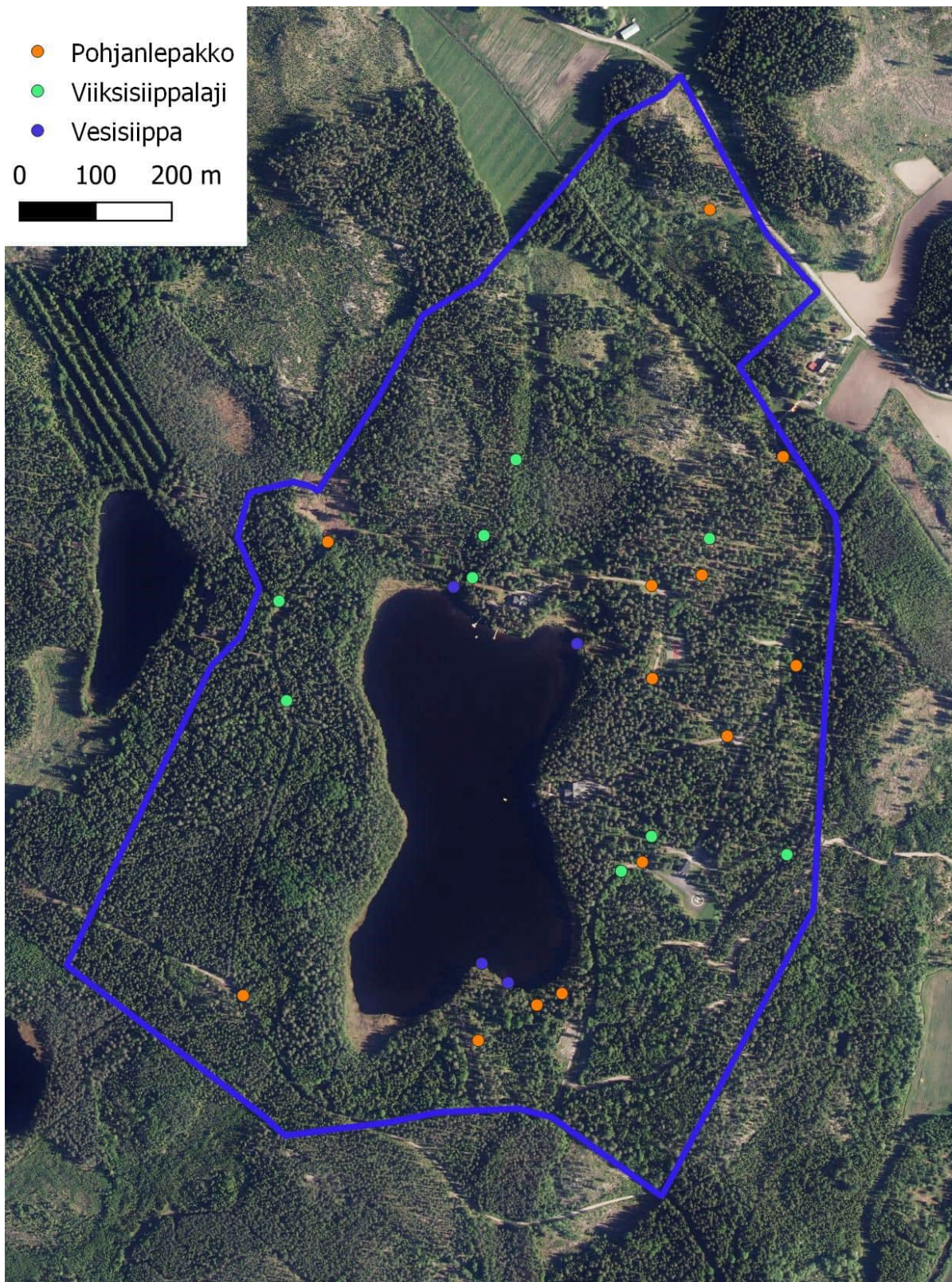
2.3. Lepakot

Lepakkokartoituksessa alueella havaittiin kohtalaisesti pohjanlepakoita (*Eptesicus nilssonii*) sekä viiksi- ja isoviiksisiiippoja (*Myotis mystacinus/brandtii*), jotka ovat metsiemme peruslepakoita (kuva 4). Myös vesisiippaa (*Myotis daubentonii*) havaittiin Mäkijärven rannassa. Se on nimensä mukaisesti sidoksissa vesistöihin ja saalistaa tyypillisesti tyynen vedenpinnan päällä.

Havainnot jakaantuivat melko tasaisesti ympäri selvitysalueita, eikä erityisiä lepakokeskittymiä havaittu. Ajallisesti havainnot painottuivat vahvasti kesäkuulle. Heinä- ja elokuussa havaittiin vain muutama yksittäinen lepakko.

Havaittujen lepakoiden käyttäytymisessä mikään ei viitannut siihen, että alueella olisi lepakoiden lisääntymisyhdyskuntia. Missään ei esimerkiksi havaittu useampaa lepakkoyksilöä pienellä alueella samaan aikaan. Myös havaintojen väheneminen jo heinäkuussa viittaa siihen, ettei yhdyskuntia ole.

Alueen rakennuskanta on melko uutta, eivätkä rakennukset ole potentiaalisia lepakoiden päiväpaikoiksi.

Kuva 4. Lepakkohavainnot aktiivikartoituksessa vuonna 2023.

2.4. Linnusto

Selvityksessä havaittiin uhanalaisista lajeista erittäin uhanalaiseksi luokitellut huuhkaja ja hömötiainen sekä vaarantuneeksi luokiteltu pyy (2 paria) (kuva 5). Silmälläpidettäviksi luokiteltuja lajeja ei havaittu. Huuhkaja pesi alueen pohjoisosan kalliojyrkänteellä. Hömötiaisen reviirin painopiste sijaitsi selvitysalueen ulkopuolella.

Lintudirektiivin lajeista havaittiin huuhkajan ja pyyn lisäksi kuikka, kurki ja palokärki. Kuikkapari nähtiin kahdesti järven eteläosassa, mutta hautovaa lintua tai poikasia ei nähty. Pesintäyritys on silti ollut mahdollinen.

Muut erityisesti huomioitavista lajeista havaittiin peukaloinen (2 laulavaa koirasta), puukiipijä (2 paria), kuusitiainen ja kulorastas.

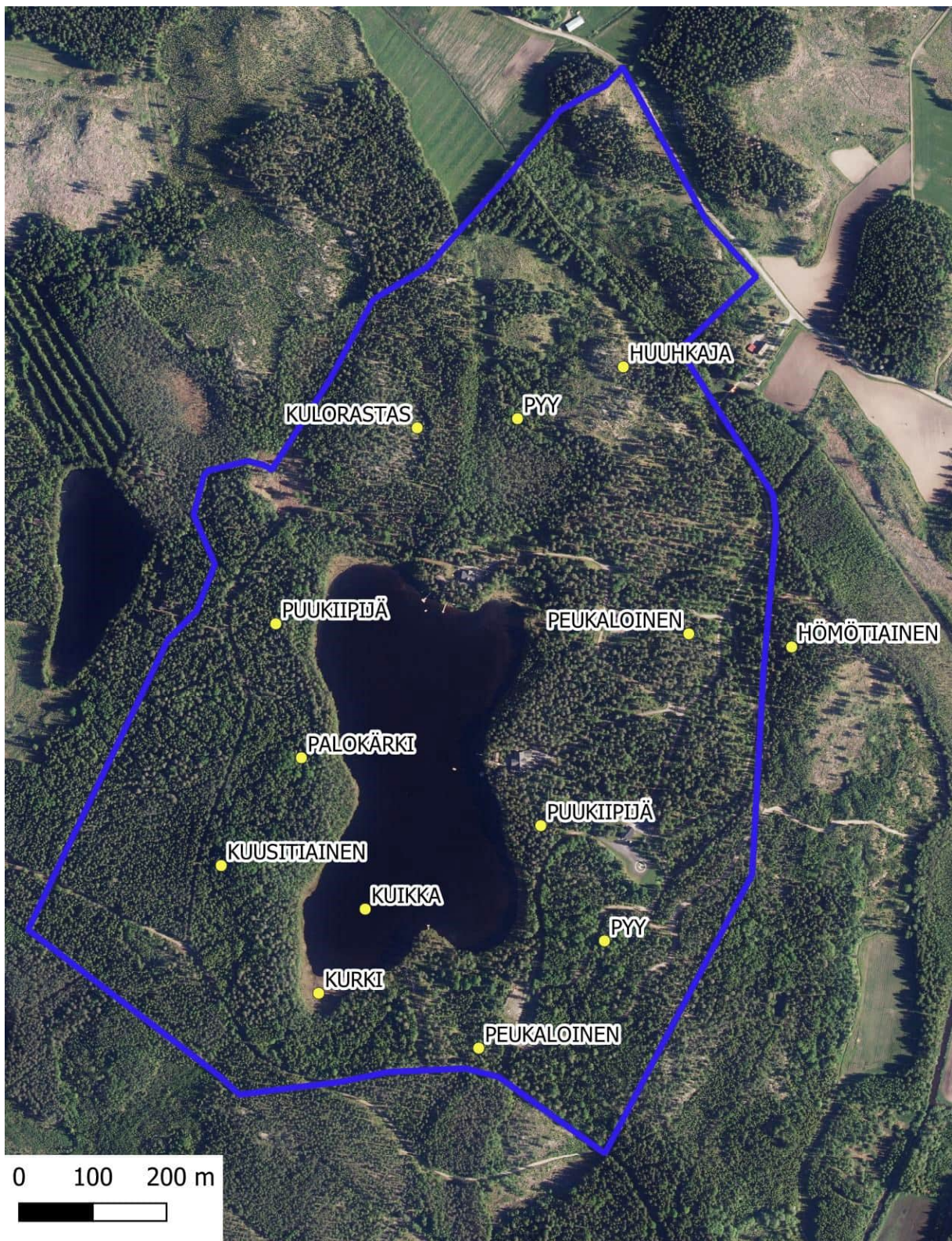
Mäkijärven vesi- ja rantalinnusto oli varsin niukkaa. Kuikan ja kurjen lisäksi havaittiin vain kaksi paria kalalokkeja.

2.5. Viitasammakko

Viitasammakoita ei havaittu kummallakaan maastokäynnillä millään selvityskohteella, vaikka ajoitus oli sopiva.

2.6. Kirjoverkkoperhonen

Kirjoverkkoperhosta ei havaittu. Alueella ei ollut lajille hyvin soveliaita maitikkakasvustoja kuin pienialaisesti Mäkijärven pohjoispään ja tien välissä.

Kuva 5. Erityisesti huomioitavien lintulajien havainnot selvitysalueella v. 2023.

3. Johtopäätökset ja suositukset

3.1. Luontotyytit ja kasvillisuus

Vesilain 3 luvun 2 §:n kohdan 8 mukaan Hanhiojan ja sen sivu-uoman luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Vesilain 2 luvun 11 §:n mukaiset norot ovat luokan 1 lainsäädännöllä turvattuja kohteita. Niiden luonnontilaa ei saa lain mukaan vaarantaa.

Pienvesien suojaisuuden ja ominaispiirteiden säilyttämiseksi tulisi säästää myös niiden välitön lähiympäristö eli määritelmän mukaisesti vyöhyke, jossa pysyvän veden läheisyys luo ympäristöstä poikkeavat kasvuolot ja pienilmaston. Metsähallituksen suosituksissa pienvesien suojavyöhykkeiden tulee olla 15–30 metriä (Saari ym. 2009). Kajavan ym. (2002) mukaan puron perusteltu suojavyöhykkeen leveys on vähintään 20–30 m uoman molemmin puolin. Tämä leveys takaa riittävän varjostuksen puron varren eliöstölle. Se myös vähentää tuulenkaatojen riskiä, ja muodostaa jonkinlaisen metsikkökuvion ajateltaessa puuston itseisarvoa puron varressa.

Arvoluokan 2 erityisen merkittävät luontokohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä. Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet on aina huomioitava maankäytön suunnittelussa. Luokkaan 3 luokitellut, monimuotoisuutta turvaavat kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä. Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet on aina huomioitava maankäytön suunnittelussa. Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät on huomioitava yksityiskohtaisessa suunnittelussa. Luokkaan 4 luokitellut, monimuotoisuutta tukevat kohteet ovat paikallisesti tärkeitä, ja ne on huomioitava yksityiskohtaisessa maankäytön suunnittelussa. (Mäkelä & Salo 2021)

Metsälain 10 §:n tarkoittamien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden elinympäristöjen ominaispiirteet tulee metsälain mukaan säilyttää tai niitä voidaan vahvistaa. Metsälakia ei kuitenkaan sovelleta asemakaava-alueilla lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen osoitettuja alueita eikä oikeusvaikutteisen yleiskaavan alueella lukuun ottamatta maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitettuja alueita.

Rajattujen arvokkaiden luontotyyppikohteiden luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaat ominaispiirteet tulee säästää maankäytössä. Toimenpiteissä on säilytettävä elinympäristölle erityinen vesitalous, puuston rakenne, vanhat ylispuut, kuolleet ja lahot puut sekä otettava huomioon kasvillisuus, maaston vaihtelevaisuus ja maaperä.

Useimpien rajattujen luontotyyppikohteiden luontotyyppi on uhanalainen. Vuonna 2018 valmistuneen Suomen luontotyyppien uhanalaisarvion (Kontula & Raunio 2018) mukaan arvioitujen luontotyyppien lukumäärästä on uhanalaisia (CR, EN tai VU) koko maassa 48 % ja Etelä-Suomessa 59 %. EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on pysäyttää luontokato ja kääntää luonnon monimuotoisuuden kehitys myönteiseksi vuoteen 2030 mennessä. Luontotyyppien suojelu on avainasemassa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. (Ympäristöministeriö 2022)

Rajatut luontotyyppikohteet täyttävät METSO-ohjelman valintaperusteet. ELY-keskus tai Metsäkeskus tekee päätöksen kohteen soveltuvuudesta METSO-ohjelmaan

metsänomistajan tarjouksen pohjalta. Rauhoituksen hakeminen kohteelle on kuitenkin vapaaehtoista. METSO:n valintaperusteet kattavat metsien monimuotoisuuden kannalta tärkeimmät elinympäristöt ja rakennepiirteet, ja ne toimivat hyvin monimuotoisuuden kannalta arvokkaimpien metsäkohteiden tunnistamisessa. METSO-kohteiden suojelun avulla voidaan pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen. (Syrjänen ym. 2016)

Uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät on aina huomioitava maankäytössä (Mäkelä & Salo 2021). Luonnonsuojelulain 76 §:n mukaan viranomaiset ottavat uhanalaiset eliölajit huomioon asianomaisen lain mukaisessa lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa noudattaen muussa lainsäädännössä luontoarvojen turvaamisesta erikseen säädettyä. Selvitysalueella paikannettujen uhanalaisten sammalten havainnot ovat satunnaishavaintoja, eikä esiintymien merkittävyyttä voida tämän selvityksen perusteella arvioida. Lisäksi alueella saattaa olla muitakin lahopuustoisia tai vanhoja metsiä suosivien lajien esiintymiä. Kaikkien paikannettujen huomionarvoisten lajien esiintymät säilyvät, jos rajatut luontotyyppikohteet säästetään maankäytössä.

Lahokaviosammal kuuluu luontodirektiivin II lajeihin. ELY-keskus voi päättää suojella lajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävän esiintymispaikan, jolloin sitä ei saa hävittää eikä heikentää. Selvitysalueella havaitusta lahopuustoisammal esiintymästä ei ole mahdollista sanoa tämän selvityksen perusteella, onko se lajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävä. Lajia voi esiintyä selvitysalueella enemmänkin. Suosittelemme siksi varovaisuusperiaatteen vuoksi säästämään kasvupaikan maankäytössä.

3.2. Liito-orava

Lajia ei havaittu, joten sillä ei ole vaikutusta alueen maankäyttöön.

3.3. Lepakot

Alueella ei tämän selvityksen havaintojen perusteella sijaitse lepakoiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja. Yksittäisten lepakoiden päiväpiiloja voi sijaita esimerkiksi puunkoloissa, mutta niitä on tämän tyyppisessä selvityksessä mahdoton löytää.

Lepakkohavaintojen perusteella ei ole syytä tehdä maankäyttöä ohjaavia aluerajauksia. Lepakkotiheys on alueella eteläsuomalaiselle talousmetsälle tyypillinen, ja lepakot saalistavat hajallaan pitkin aluetta, koska ympäristössä tai maastonmuodoissa ei ole piirteitä, jotka saisivat ne keskittymään tiettyihin paikkoihin.

3.4. Linnusto

Alueen suojelullisesti tärkein pesimälintu on huuhkaja. Se on pesimäaikaan hyvin arka laji, ja herkkä hylkäämään pesänsä häirittyinä. Huuhkajan pesäpaikan etäisyys lähimmälle ihmistoiminnan alueelle on tällä hetkellä noin 150 metriä. Tämän etäisyyden säilyttäminen on tärkeää, ja häiriötä pesäpaikan ympäristössä (kuva 6) pesimäaikaan maaliskuu–kesäkuussa

tulee välttää. Muuhun aikaan vuodesta alueella voi harjoittaa normaalia toimintaa, kuten metsänhoitotoimia.

Muiden lintuhavaintojen perusteella ei ole syytä tehdä maankäyttöä ohjaavia aluerajauksia. Lajisto on suomalaiselle talousmetsälle tyypillistä, vaikka joitakin uhanalaisia ja direktiivilajeja esiintyy. Linnuston erityisiä tihentymiä ei alueella ole.

Kuva 6. Huuhkajan pesäpaikan suojavyöhyke (punainen rasterointi), jolla häiriötä tulee välttää maaliskuu–kesäkuussa.

3.5. Viitasammakko

Lajia ei havaittu, joten sillä ei ole vaikutusta alueen maankäyttöön.

3.6. Kirjoverkkoperhonen

Lajia ei havaittu, joten sillä ei ole vaikutusta alueen maankäyttöön.

4. Kirjallisuus

- Ahopelto, L., Lundgren, L., Kostianen, A., Peltola, K., Laita, A., Mäkelä, A., Väänänen, M., Perätiö, T. & Ruohomäki, A. 2021: Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa. Hyvien käytäntöjen opas. – LIITO-ORAVA LIFE (LIFE17/NAT/FI/000469) -projektin raportti. <https://www.metsa.fi/projekti/liito-orava-life/>
- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. 2. korjattu painos. – Ympäristöopas 46. Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Alanen, A., Leivo, A., Lindgren, L. & Piri, E. 1995: Lehtojen hoito-opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja Sarja B No 26.
- Bonsdorff, T. von, Kytövuori, I., Vauras, J., Huhtinen, S., Halme, P., Rämä, T., Kosonen, L. & Jakobsson, S. 2014: Sienet ja metsien luontoarvot. – Norrlinna 27: 1–272.
- de Jong, J. 1994: Habitat Use, Home-Range and Activity Pattern of the Northern Bat, *Eptesicus nilssonii*, in a Hemiboreal Coniferous Forest. – Mammalia 58:535–548.
- Dietz, C., Nill, D. & Helvesen, O. V. 2009: Handbook of the Bats of Europe and Northwest Africa. – A & C Black Publishers Ltd.
- Ellermaa, M. 2011: Maakunnallisesti tärkeät lintualueet ja niiden tunnistaminen Uudellamaalla. Tringa 37/38:140–174. [<http://www.birdlife.fi/maali/index.html>]
- Ellermaa, M. & Jukarainen, A. 2010: Maakunnallisesti arvokkaat lintualueet Uudellamaalla. – Raportti Uudenmaan liitolle. [viitattu versio 22.12.2010]
- Eräjärvi, L., Kullberg, J., Lammi, E., Manner, J.-P., Routasuo, P., Suominen, H. & Vauhkonen, M. 2021: Helsingin uhanalaisten luontotyyppien inventoinnit 2017–2020. – Kaupunkiympäristön julkaisu 2021:NO.
- Espoon kaupunki 2023: Espoon LUMO-priorisointi. – Päivitetty 02/2023.
- EUROBATS 1994: Agreement on the Conservation of Populations of European Bats, EUROBATS. (voimaantulovuosi 1994, Suomi liittynyt 1999) – http://www.eurobats.org/official_documents/agreement_text, viitattu 5.11.2014.
- Eurola, S., Huttunen, A. & Kukko-oja, K. 1995: Suokasvillisuusopas. University of Oulu, – Oulanka reports 14: 1–85.
- Fraixedas, S., Lindén, A., Piha, M., Cabeza, M., Gregory, R. & Lehtikainen, A. 2020: A state-of-the-art review on birds as indicators of biodiversity: Advances, challenges, and future directions. – Ecological Indicators 118, 106728. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2020.106728>.
- Furness, R. W. & Greenwood, J. J. D. 1993: Birds as Monitors of Environmental Change. – Chapman & Hall, Lontoo. 356 s.
- Hanski, I. K. 2016: Liito-orava. Biologia ja käyttäytyminen. – Metsäkustannus Oy, Latvia.
- Hotanen, J.-P., Nousiainen, H., Mäkipää, R., Reinikainen, A. & Tonteri, T. 2008: Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. – Metla, Metsäkustannus, Hämeenlinna.
- Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. 2019: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.) 1998: Retkeilykasvio. – Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 4. täysin uudistettu painos.
- Hämäläinen, L., Jormola, J., Järvenpää, L., Kasvio, P., Tertsunen, J. ja Muilu T. 2015: Luontoarvojen huomioon ottaminen ojitusten peruskorjauksissa ja kunnossapidossa. – Suomen ympäristökeskus 2015, PERKAUS-hankkeen työraportti.
- Kajava, S., Silver, T., Saarinen, M. & Heikkilä, H. 2002: Purot ja norot metsälain kohteina Lounais-Suomessa. – Metsätieteen aikakauskirja 2/2002:179–189.

- Kemppainen, R. 2017: Perinnemaisemien inventointiohje. – Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen raportteja 25 | 2017.
- Keränen, M. 2016: Opas kunnan ympäristönsuojeluviranomaisille vesilain mukaisten ojitusasioiden ratkaisemiseen. – OPAS 3 | 2016, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 Luontotyyppien punainen kirja Osa 1 – Tulokset ja arvioinnin perusteet. – SUOMEN YMPÄRISTÖ 5 | 2018, Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Kontula, T. & Raunio, A. (toim.) 2018b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 Luontotyyppien punainen kirja Osa 2 – luontotyyppien kuvaukset. – SUOMEN YMPÄRISTÖ 5 | 2018, Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö, Helsinki.
- Koskimies, P. 1987: Suomen linnuston seuranta. Linnut ympäristömuutosten ilmentäjinä. – Ympäristöministeriö, Ympäristön ja luonnonsuojeluosaston sarja A 49: 1–258.
- Koskimies, P. 1989: Birds as a tool in environmental monitoring. – Ann. Zool. Fennici 26: 153–166.
- Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa: ohjeet alueelliseen seurantaan. – Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja, sarja B, nro 18:1–81.
- Koskimies, P. 2009: Kuinka luotettavia lintulaskennat ovat? – Pesimälajien havaittavuudesta lintuvesillä ja -soilla. – Ornis Karelica 33: 36–43.
- Koskimies, P. 2011: Metsälintujen havaittavuudesta pesimälinnuston laskennoissa. – Ornis Karelica 35: 32–41.
- Koskimies, P. 2013: Lintujen havaittavuus ja pesimälinnuston laskentojen luotettavuus tuntureilla. – Ornis Karelica 37: 69–80.
- Koskimies, P. 2017: Viljelymaiden ja asutusalueiden lajien havaittavuus pesimäaikaissa laskennoissa. – Ornis Karelica 39: 20–27.
- Koskimies, P. 2018: Lintulajien havaittavuus pesimäaikaissa kartoituksissa – Kosteikkolajit. – Linnut-vuosikirja 2017: 170–176.
- Koskimies, P. 2019: Suomen linnut. Suuri lintukirja. – Readme.fi. 464 s.
- Koskimies, P. 2021: Lintulajien havaittavuus pesimäaikaissa laskennoissa – metsälajit. Linnut-vuosikirja 2020: 168–175.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1988: Linnustonseurannan havainnointiohjeet. 2. p. – Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsingin yliopisto. 144 s.
- Koskimies, P. & Väisänen, R. A. 1991: Monitoring Bird Populations. A Manual of Methods Applied in Finland. – Zoological Museum, Finnish Museum of Natural History, University of Helsinki, Helsinki. 144 s.
- Kyheröinen, E.-M., Osara, M. & Stjernberg, T. 2006: Agreement on the conservation of the populations of European bats. National implementation report of Finland. – Inf. EUROBATS. MoP5.19. Ympäristöministeriö ja Luonnontieteellinen keskusmuseo, Helsinki.
- Lehikoinen, A., Jukarainen, A., Mikkola-Roos, M., Below, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Rusanen, P., Sirkiä, P., Tiainen, J. & Valkama, J. 2019: Linnut. – Teoksessa: Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. S. 263–312.
- Laine, J., Vasander, H., Hotanen, J.-P., Saarinen, M. & Penttilä, T. 2012: Suotyypit ja turvekankaat. – Metla, Helsingin yliopisto. Metsäkustannus, Hämeenlinna.
- Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. – BirdLife Suomen julkaisuja (No 4.). BirdLife Suomi ry. ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Luonnonsuojelulaki 2023: 5.1.2023 annettu luonnonsuojelulaki (9/2023)

[<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230009>] ja luonnonsuojelulain perustelut (HE 76/2022) [<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2022/20220076>].

Meriluoto, M. & Soininen, T. 2002: Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt. – Metsälehti Kustannus, Helsinki. 2. painos.

Metsäasetus 2010: 21.12.2010 annettu metsäasetus (1234/2010) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2010/20101234>]

Metsäkeskus 2016: Lakisääteiset luontokohteet. – internet-sivut: [<https://www.metsakeskus.fi/lakisaaiteiset-luontokohteet>], viitattu 21.9.2020

Metsäkeskus 2023: Avoin metsä- ja luontotieto – Aineistot paikkatieto-ohjelmille. – [<https://www.metsakeskus.fi/fi/avoin-metsa-ja-luontotieto/aineistot-paikkatieto-ohjelmille>]

Metsälaki 1996: 12.12.1996 annettu metsälaki (1093/1996) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>] ja metsälain perustelut (HE 63/1996) [<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/1996/19960063>] sekä laki metsälain muuttamisesta (1085/2013) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131085>]

Mikkonen, N., Leikola, N., Lahtinen, A., Lehtomäki, J. & Halme, P. 2018: Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet Suomessa – Puustoisten elinympäristöjen monimuotoisuusarvojen Zonation-analyysin loppuraportti. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 9/2018. 99 s.

Mäkelä, K. & Salo, P. 2021: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47 | 2021

Nieminen, M. 2017: Liito-orava (*Pteromys volans* [Linnaeus, 1758]). – Julk.: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajin (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 48–55. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Nieminen, M. & Nupponen, K. 2017: Kirjoverkkoperhonen (*Euphydryas maturna* [Linnaeus, 1758]). – Julk.: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajin (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 131–134. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Nitare, J. 2019: Skyddsvärd skog: naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. – Skogsstyrelsen.

Ohtonen, A., Lyytikäinen, V., Vuori, K.-M., Wahlgren, A. & Lahtinen, J. 2005: Pienvesien suojelu metsätaloudessa. – Suomen ympäristö 727, Pohjois-Karjalan ympäristökeskus, Joensuu.

Pääkkönen, P. & Alanen, A. 2000: Luonnonsuojelulain luontotyyppien inventointiohje. – Suomen ympäristökeskuksen moniste 188. 128 s.

Punntila, P. & Björklöf, K. 2020: Certi_12 Luontoselvitykset, versio 2.3 (31.3.2020). Ympäristönäytteenottajien sertifiointijärjestelmän Luontoselvitykset-erikoistumisalan pätevyysvaatimukset. [<https://www.syke.fi/download/noname/%7B5C362CC6-0FF4-4E81-9ADD-8D4A45703BE1%7D/133587>], viitattu 10.2.2022

Ryttäri, T., Kalliovirta, M. & Lampinen, R. (toim.). 2012: Suomen uhanalaiset kasvit. – Tammi, Helsinki.

Saari, P., Finér, L. & Laurén, A. 2009: Metsätaloudessa vesistöjen ja pienvesien suojavyöhykkeille asetetut tavoitteet ja niiden toteutuminen. – Metlan työraportteja 124.

Saarikivi, J. 2017: Viitasammakko (*Rana arvalis* Nilsson, 1842). – Julk.: Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajin (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017, s. 90–96. Ympäristöministeriö, Helsinki.

Salminen, J. & Aalto, S. 2012: Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle (LAKU). Loppuraportti. – Uudenmaan liiton julkaisuja E 119–2012.

Salomon, L. 2017: Fälthflora över signalarter i skog. Lavar – Mossor – Kärnväxter. – BoD, Stockholm, Sverige.

Sammaltyöryhmä 2021: Suomen sammalien levinneisyys metsäkasvillisuusvyöhykkeissä ja ELY-keskuksissa. – SYKE, 23.6.2021. [<http://www.ymparisto.fi/fi->

[FI/Luonto/Lajit/Lajien suojelutyo/Eliotyoryhmat/Sammaltyoryhma/Suomen_sammalet](#)]

- Siitonen, P. (toim.) 1999: Metsien monimuotoisuuden arviointi. Osa 1: lajisto ja metsiköiden rakenne. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, sarja A, nro 103.
- Silvestris luontoselvitys Oy 2013: Hanko, Santala – luontoselvitys 2013. – Väkiraportti 12.9.2013.
- Soininen, T. 1996: Talousmetsien avainbiotooppien tunnistaminen: maastotyöohje, kokeiluversio. – Suomen ympäristökeskuksen moniste 27. 108 s.
- Solonen, T., Lehtikainen, A. & Lammi, E. (toim.) 2010. Uudenmaan linnusto – Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa, Helsinki.
- Suomen Lajitietokeskus 2023: Lajihavainnot selvitysalueilta. – [<https://laji.fi/>], tiedot haettu 11.5.2023
- Suomen lepakotieteellinen yhdistys ry 2023: Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen suosituksia lepakokartoitusten tekijöille, tilaajille ja kartoitustietojä käyttäville viranomaisille.
- Suomen ympäristökeskus 2021: Lajien alueellinen uhanalaisuus 2020. – https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/lajit/uhanalaiset_lajit/Suomen_lajien_Punainen_lista_2019/Alueellinen_uhanalaisuusarviointi_2020, viitattu 10.2.2022
- Suomen ympäristökeskus 2022: Pienten virtavesien valtakunnallinen tilan arviointi ja mallinnus (PUROHELM). – internet-sivut: [<https://www.syke.fi/hankkeet/PUROHELM>]
- SYKE & Metsähallitus 2020: Natura 2000 -luontotyyppien inventointiohje. – Versio 9. 78 s.
- Syrjänen, K., Hakalisto, S., Mikkola, J., Mustajärvi, I., Nissinen, M., Savolainen, R., Seppälä, J., Seppälä M., Siitonen, J. & Valkeapää, A. 2016: Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen. METSO-ohjelman luonnontieteelliset valintaperusteet 2016–2025. – Ympäristöministeriön raportteja 17/2016.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Ympäristöopas 109, Suomen ympäristökeskus., Helsinki.
- Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehtikainen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, J., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.
- Tolonen, J., Leka, J., Yli-Heikkilä, K., Härmäläinen, L. & Halonen, L. 2019: Pienvesiopas. Pienvesien tunnistaminen ja lainsäädäntö. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 36 | 2019.
- Uudenmaan ELY-keskus 2023: Päätös ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) soveltamisesta yksittäistapauksessa. – UUDELY/403/2023.
- Valkama, J., Vepsäläinen, V. & Lehtikainen, A. 2011: Suomen III Lintuatlas. – Luonnontieteellinen keskuksen museo ja ympäristöministeriö. – <http://atlas3.lintuatlas.fi>
- Vesilaki 2011: 27.5.2011 annettu vesilaki (587/2011) [<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>].
- Väisänen, R. A., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. – Otava, Helsinki. 564 s.
- Väre, S. 2009: Eläinten kulkureittiselvitys Hista-Siikajärvi-Nupuri osayleiskaava-alueella ja siihen rajautuvalla Kirkkonummen alueella (ESKI). – Espoon kaupunkisuunnittelukeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä B 96:2009.
- Wermundsen, T. & Siivonen, Y. 2008: Foraging habitats of bats in southern Finland. – Acta Theriol. (Warsz.) 53:229–240.
- Wikipedia 2021: Luettelo Suomen kansainvälisistä vastuulajeista. https://fi.wikipedia.org/wiki/Luettelo_Suomen_kansainv%C3%A4l%C3%A4list%C3%A4_vastuulajeista (viitattu 10.2.2022).
- Ympäristöhallinto 2019: Suomen kansainväliset vastuuluontotyypit. – Internet-sivut, [https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/luontotyypit/luontotyyppien_uhanalaisuus/Suomen_kansainvaliset_vastuuluontotyypit], viitattu 9.2.2022.

Ympäristöhallinto 2020: Rauhoitetut lajit. – Internet-sivut, [https://www.ymparisto.fi/fi-FI/Luonto/Lajit/Rauhoitetut_lajit], viitattu 10.2.2022

Ympäristöhallinto 2023:

- Tiedot suojeluohjelma-alueista, Natura-alueista, yksityismaiden ja valtion maiden luonnonsuojelualueista, arvokkaista kallioalueista, tuuli- ja rantakerrostumista, pohjavesialueista sekä Purohelmi (arviot pienten virtavesien luonnontilan muuttuneisuudesta) SYKE:n Avoin tieto -tietopalvelussa. – Sähköinen ladattava paikkatietoaineisto. [http://www.syke.fi/fi-FI/Avoin_tieto/Paikkatietoaineistot; tiedot haettu 3.3.2022]
- Suojellut alueet yleisessä rajapinnassa (mm. Natura-alueet, luonnonsuojelualueet, erityisesti suojeltavien lajien rauhoituspäätökset, luontotyyppipäätökset):
https://paikkatieto.ymparisto.fi/arcgis/rest/services/SYKE/SYKE_SuojellutAlueet/MapServer
- Monimuotoisuudelle tärkeät metsäalueet (Zonation) yleisessä rajapinnassa:
https://paikkatieto.ymparisto.fi/arcgis/rest/services/SYKE/SYKE_MonimuotoisuudelleTarkeatMetsaalueetZonation/MapServer

Ympäristöministeriö 2015: Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa. – SUOMEN YMPÄRISTÖ 7 | 2015.

Ympäristöministeriö 2021: EU:n luonto- ja lintudirektiivit. – Ympäristöministeriö. <https://ym.fi/eu-n-luonto-ja-lintudirektiivit> (viitattu 10.2.2022).

Ympäristöministeriö 2022: EU:n biodiversiteettistrategia. – <https://ym.fi/eu-n-biodiversiteettistrategia>

Äijälä, O., Koistinen, A., Sved, J., Vanhatalo, K. & Väisänen, P. (toim.) 2014: Metsänhoidon suositukset. – Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion julkaisuja.

Liite 1. Menetelmäkuvaukset

Selvityksen lähtötietoihin kuuluivat seuraavat aineistot:

- Maanmittauslaitoksen kartta-aineistot ja ilmakuvat
- Suomen Lajitietokeskuksen (2023) tietokantojen havainnot alueelta ja sen lähiympäristöstä
- Tiedot luonnonsuojelu-, Natura- ja luonnonsuojeluohjelma-alueista, arvokkaista kallioalueista ja kerrostumista, pohjavesialueista, monimuotoisuudelle tärkeitä metsäalueista (Zonation), erityisesti suojeltavien lajien rauhoituspäätöksistä ja luontotyyppien suojelupäätöksistä sekä PUROHELMi-hankkeen (arviot pienten virtavesien luonnontilan muuttuneisuudesta) aineistot (Ympäristöhallinto 2023)
- Metsäkeskuksen avoin metsävaratieto rajapinnoissa, esimerkiksi metsälakikohteet, metsävarakuviot ja virtausverkosto (Metsäkeskus 2023)

Tietoja on käytetty sekä 1) maastotöiden tukena että 2) raportointivaiheessa luontokohteiden luontoarvojen arvioinnissa ja luontoarvoihin kohdistuvien mahdollisten vaikutusten arvioinnissa.

Työssä noudatettiin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Mäkelä & Salo 2021) ja ympäristönäytteenottajien sertifiointijärjestelmän Luontoselvitykset-erikoistumisalan pätevyysvaatimusten (Puntila & Björklöf 2020) ohjeistuksia.

Selvitysalueella tunnistetut luonnonarvot luokiteltiin arvoluokkiin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Mäkelä & Salo 2021) ohjeistuksen mukaisesti (taulukko 1.1).

Taulukko 1.1. Luontokohteiden arvottamisessa erotettavat arvoluokat 1–4 ja niihin kuuluvat kohteet (Mäkelä & Salo 2021).

Luokka / Kohteet	1 Lainsäädännöllä turvatut kohteet	2 Erityisen tärkeät kohteet	3 Monimuotoisuutta turvaavat kohteet	4 Monimuotoisuutta tukevat kohteet
Aina huomioitavat	- Natura-alueet - Suojelualueet - Suojeluun varatut alueet - LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajatut esiintymät - Vesilain suojellut luontotyytit - Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat - LSL:n erityisesti suojeltavien lajien, luontodirektiivin liitteen II lajien ja lintudirektiivin liitteen I lajien rajatut esiintymät	- Valtakunnallisesti arvokkaat luontokohteet (ennalta tunnetut, aiemmin tehdyissä selvityksissä rajatut kohteet) - Ekologisen verkoston kannalta erittäin tärkeät kohteet - Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet) - Uhanalaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät - Uhanalaisten lajien merkittävät esiintymät - Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien merkittävät esiintymät - Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnoille erittäin tärkeät kohteet	- Ekologisen verkoston kannalta tärkeät kohteet - Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)	Ekologisia yhteyksiä tukevat kohteet
Lisäksi yleispiirteisessä maakuntatason suunnittelussa huomioitavat		Maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet	- Maakunnalle ominaisten luontotyyppien merkittävät esiintymät - Maakuntien vastuulajien merkittävät esiintymät	

Lisäksi yksityiskohtaisessa suunnittelussa ((osa)yleis- ja asema-kaavoissa sekä hankkeissa) huomioitavat	• Luontodirektiivin liitteen IV(a) lajien tärkeät kulkuyhteydet ja siirtymäreitit • Luonnonmuistomerkit • LSL 39 § mukaiset rauhoitettujen lintujen merkityt pesäpuut tai suurten petolintujen pesäpuut	• LSL:lla suojeltujen luontotyyppien rajaamattomat esiintymät • Luontodirektiivin liitteen II ja IV(b) lajien merkittävät esiintymät • Lepakoille tärkeät saalisalueet (EUROBATS-sopimus)	• Paikallisesti arvokkaat luontokohteet (ennalta tunnetut, aiemmin tehdyissä selvityksissä rajatut kohteet) • Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät • Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppien muut esiintymät • Uhanalaisten lajien muut esiintymät • Lintudirektiivin liitteen I lajeille ja niitä vastaaville muuttolinnuille tärkeät kohteet • Luontodirektiivin liitteen II ja IV(b) lajien muut esiintymät	• Silmälläpidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymät • Alueellisesti uhanalaisten luontotyyppien ja lajien paikallisesti tärkeät esiintymät • Metsäkanalintujen soidinpaikat • Kohteet, joilla esiintyy yksittäisiä huomionarvoisia, pienpiirteisiä luonnonarvoja • Lajistollisesti arvokkaat uusympäristöt • Muut monimuotoisuutta tukevat kohteet
---	---	---	--	---

1.1. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys

Työssä noudatettiin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Mäkelä & Salo 2021) ja ympäristönäytteenottajien sertifiointijärjestelmän Luontoselvitykset-erikoistumisalan pätevyysvaatimusten (Puntila & Björklöf 2020) ohjeistuksia. Lisäksi käytettiin soveltuvin osin mm. teosten Pääkkönen & Alanen (2000), Airaksinen & Karttunen (2001), Meriluoto & Soininen (2002), Söderman (2003) ja Syrjänen ym. (2016) määrittelyjä huomioitavista luontoarvoista.

FM, biologi Elina Manninen teki maastotyöt 8.–10.8.2023. Selvitysalue kierrettiin jalan kattavasti läpi kasvillisuutta ja elinympäristöjä havainnoiden. Paikannuksessa käytettiin apuna Samsung Galaxy Tab Active Pro -tablettia ja QGIS-paikkatieto-ohjelmistoon perustuvaa QField-tiedonkeruusovellusta. Paikkatiedon tarkkuus on tavallisesti 3–8 m, peitteisessä maastossa epätarkempaa kuin avoimella paikalla.

Luontotyyppikuvion kasvilajisto, valtalajit, luontotyyppin ilmentäjälajit, huomionarvoiset lajit sekä puuston rakennepiirteet (puuston kerroksellisuus, puulajit ja niiden runsaussuhteet (eri kerroksissa), puuston sukkessiovaihe (nuori, varttunut, vanha), jalopuumetsissä jalopuiden uudistuminen sekä kuolleen pysty- ja maapuun määrä, puulaji, koko ja lahoaste), ojitustilanne, metsänkäsittely, kuluneisuus, muu maankäyttö sekä muut tärkeät ominaispiirteet kirjattiin kattavasti maastolomakkeelle. Puuston kehitysluokat noudattavat Äijälän ym. (2014) luokitusta.

Kasvilajit määritettiin paikan päällä. Määritysoppaana käytettiin Retkeilykasviota (Hämet-Ahti ym. 1998). Putkilokasvien nimistö on Suomen Lajitietokeskuksen lajiluettelon mukainen. Luontotyyppin määrittämisessä käytettiin seuraavia oppaita: Alanen ym. 1995, Hotanen ym. 2008, Laine ym. 2012, Kontula & Raunio 2018. Selvitysalue valokuvattiin. Maastotyön aikana havainnoitiin kaikkien eliöryhmien erityisesti huomioitavaa lajistoa, joista tehdyt havainnot kirjattiin, paikannettiin tarvittaessa GPS-laitteella ja merkittiin kartalle.

Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Mäkelä & Salo 2021) ohjeistuksen mukaisesti kuolleen puun määrä arvioitiin tietyiltä luontotyyppiesiintymiltä laskemalla kuolleiden puiden runkojen kappalemäärät läpimittaluokittain (10–19 cm, 20–29 cm, ...). Kuolleen puuston kokonaistilavuus pinta-alayksikköä kohden (kuutiometriä hehtaarilla) voidaan laskea näiden läpimittaluokittaisten kappalemäärien sekä kuhunkin läpimittaluokkaan kuuluvan keskimääräisen puun tilavuuden avulla. Esimerkiksi 30–39 cm läpimittaluokassa keskimääräinen puu on 35 cm läpimittainen ja tilavuudeltaan noin 1,0 kuutiometriä. Lisäksi silmämääräisesti arvioitiin lahopuiden puulajia, tyyppiä (pysty- ja maapuut) sekä lahoastetta (kova, pintalahjo ja pitkälle lahonnut). Lahopuujatkumoa arvioitiin karkeasti kolmiportaisella asteikolla (heikko, kohtalainen, hyvä). Lahopuun määrä laskettiin niiltä luontotyyppikohteilta, joiden luontoarvojen arvioimisen kannalta oli tärkeää tietää lahopuun määrä.

Paikkatiedon ja kartta-aineiston käsittely tehtiin QGIS-ohjelmistolla; rajauksien tekemisessä ja tulkinnoissa apuna käytettiin tarvittaessa myös ilmakuvatarkastelua (pohjakartat ja ilmakuvat: © Maanmittauslaitos).

Luontotyyppikohteiden arvoluokka määritettiin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaan (Mäkelä & Salo 2021) ohjeistuksen mukaisesti (taulukko 1.1). Arvoluokat 1–4 eivät kata kaikkia alueita, vaan niiden ulkopuolelle jää niin sanottua tavanomaista luontoa, esimerkiksi sellaista metsätalouden piirissä olevaa talousmetsää tai metsäojitettua suota, jolla ei katsota olevan erityistä arvoa luonnon monimuotoisuudelle tai ekologisille yhteyksille. Tavanomaisella luonnolla voi kuitenkin olla suunnittelussa erikseen huomioon otettavaa arvoa esimerkiksi virkistysalueena.

Luontotyyppiesiintymien merkittävyyteen vaikuttavat esiintymän koko (laajat kohteet ovat merkittävämpiä kuin pienet), esiintymän luonnontila ja edustavuus, esiintymän sijainti suhteessa luontotyyppin levinneisyysalueeseen ja muihin esiintymiin (kytkeytyminen muihin saman luontotyyppin esiintymiin lisää arvoa) sekä esiintymän sijainti suhteessa ekologiseen verkostoon. Luontotyyppin edustavuus ja luonnontila määritettiin taulukon 1.2 mukaisesti.

Luontotyyppikohteiden rajaamisen periaatteita

Luontotyyppit eivät useinkaan esiinny yksiselitteisesti, vaan ne muodostamat jatkumon, jonka luokittelussa noudatetaan sopimuksenmukaisia rajauksia (Mäkelä & Salo 2021). Luontotyyppien ekologisen laadun kuvauksessa käytetään luontotyyppien edustavuuden ja luonnontilan luokittelua (taulukkoa 1.2). Luontotyyppiesiintymien kuvioinnissa laadultaan toisistaan poikkeavat esiintymät rajataan omina kuvioinaan. Metsäluontotyypeistä kaikki uhanalaisten kangasmetsäluontotyyppien luonnontilaiset ja luonnontilaisen kaltaiset esiintymät sekä kaikki metsien erikoistyyppien ja lehtoluontotyyppien esiintymät selvitetään. Lisäksi huomioidaan runsaslahopuustoiset kangasmetsät, vaikka niiden luonnontila olisikin heikentynyt. Suo-, vesi- ja rantaluontotyypeistä selvitetään kaikki uhanalaiset luontotyyppit. Turvekankaista huomioidaan myös runsaslahopuustoiset ja vanhapuustoiset esiintymät. Kaikki perinnebiotooppien luontotyyppit ovat uhanalaisia,

luontoselvityksissä erityisesti huomioitavia luontotyyppejä. Lisäksi luonnonsuojelulain luontotyyppikriteerit täyttävät kohteet määritetään erikseen. Muita huomioitavia kohteita ovat ihmisen muuttamat / ylläpitämät uuselinympäristöt, mikäli niissä on huomionarvoista lajistoa. Lisäksi huomioidaan kaikki vähintään kohtalaisen edustavat silmälläpidettävät ja puutteellisesti tunnetut luontotyypit etenkin silloin, kun ne muodostavat arvokkaita kokonaisuuksia muiden luontotyyppikohteiden kanssa.

Metsälakikohteiden tulee erottua selvästi ympäristöstään, ja niiden on oltava pienialaisia ja usein metsätaloudellisesti vähämerkityksellisiä (Metsäkeskus 2016). Meriluodon & Soinisen (2002) mukaan pienialaisten elinympäristöjen koko on korkeintaan noin hehtaarin. Lehtolaikkujen puuston on oltava luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen ja suoelinympäristöillä on oltava luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen vesitalous. Pienvesien välittömissä lähiympäristöissä on oltava veden läheisyydestä johtuvat erityiset kasvuolosuhteet ja pienilmasto. (Metsäkeskus 2016) Luonnontilaisen kaltaisessa elinympäristössä monimuotoisuudelle olennaiset ominaispiirteet ovat kuitenkin säilyneet aiemmasta ihmisen toiminnasta huolimatta (Meriluoto & Soininen 2002).

Vesilain arvokkaita kohteita ovat luonnontilaisten kohteiden lisäksi myös luonnontilaisen kaltaiset kohteet (Ohtonen ym. 2005). Kohteiden ei tarvitse olla täysin aiemman ihmistoiminnan ulkopuolella saadakseen luonnontilaisen määritelmän (Keränen 2016). Luonnontilaltaan voimakkaastikin muuttuneet pienvedet voivat ajan saatossa palautua luonnontilaisen kaltaiseksi, jolloin niitä koskee lainsuoja samalla tavalla kuin alkuperältään luonnontilaisia pienvesiä (Tolonen ym. 2019). Luonnontilaisen kaltaisuus edellyttää kuitenkin, että perkaus on ollut alun perin suhteellisen kevyt, tietty mutkaisuus on säilynyt uomassa ja lisäksi kasvillisuus on peittänyt alleen perkausjäljet (Kajava ym. 2002). Voimakkaasti peratut purot (perkauksesta vähintään 30–40 vuotta) voidaan tulkita luonnontilaisen kaltaisiksi joissain tapauksissa, mikäli eroosio ja puronvarren käsittelemättömyys on palauttanut puron uoman luonnontilaisuuteen liittyvät elementit (Kajava ym. 2002). Meriluoto & Soininen (2002) määrittelevät luonnontilaisen kaltaisen uoman siten, että siinä voi olla ”vähäisiä jälkiä uoman perkauksesta, mutta pienveden suojaisuus on säilynyt”. Täysin luonnontilaiset uomat ovat erittäin harvinaisia Etelä-Suomessa, ja luonnontilaisena on säilynyt yleensä hyvin lyhyitä osuuksia (Kajava ym. 2002). Tästä syystä myös kohtalaisen lyhyt luonnontilainen tai luonnontilaisen kaltainen jakso voidaan luokitella vesilain kohteeksi, vaikka muilta osin virtavesi olisikin epäluonnontilainen. Pienvedet ovat vahvasti kytkeytyneitä lähiympäristöönsä, ja ne tulisi huomioida kokonaisuutena, johon kuuluu vesimuodostuman lisäksi sen välitön lähiympäristö (Tolonen ym. 2019).

METSO-kohteilla metsikön iän määrittelyssä käytettiin apuna kehitysluokkaa ja metsätyyppiä. Lahopuun määrää arvioitiin asteikolla 0–5, 5–10, 10–20, 20–30 ja > 30 m³/ha. Eri rakennepiirteiden, kuten puulajisuhteiden ja lahoppuujatkumon, merkitys vaihtelee elinympäristötyypin mukaan. Täydentävien valintaperusteiden mukaan METSO-kohteen arvoa voi lisätä muun muassa sen sijoittuminen suojelualueiden läheisyyteen, laaja pinta-ala tai uhanalaisten, silmälläpidettävien tai vaateilaiden lajien esiintyminen. METSO III-luokan kohteet ovat monimuotoisuuden kannalta itsekseen suotuisaan suuntaan kehittyviä, luonnonhoitotoimenpitein kehitettäviä tai ennallistamalla kunnostettavia kohteita, jotka sijaitsevat I- tai II-luokan kuvioiden yhteydessä tai läheisyydessä. (ks. Syrjänen ym. 2016).

Taulukko 1.2. Luontotyyppien edustavuus- ja luonnontilaisuusluokat. Taulukko on laadittu osin Espoon ja Helsingin kaupunkien luontoselvityksissä käyttämiä luokituksia (Eräjärvi ym. 2021, Espoon kaupunki 2023) ja osin Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi -oppaassa (Mäkelä & Salo 2021) esitettyjä luontotyyppien hyvän tilan osoittajia mukaillen.

LEHDOT		
Perustuu Natura-luontotyyppien "lehdot" edustavuuden/luonnontilan määrittelyyn (Airaksinen & Karttunen 2001), Natura-luontotyyppien inventointiohjeeseen (SYKE & Metsähallitus 2020), Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt -oppaaseen (Meriluoto & Soininen 2002), Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen -raporttiin (Syrjänen ym. 2016),), lehtojen hoito-oppaaseen (Alanen ym. 1995) sekä lehtojen luontotyyppikuvauksiin (Kontula & Raunio 2018).		
Edustavuus		
A	Erinomainen	Lehtotyyppille ominaisen lajiston lisäksi vaateliasta ja/tai harvinaista lajistoa. Luonnontila erinomainen tai hyvä ja alueella arvokkaita erityispiirteitä: erityisen järeä ja vanha puusto, monipuolinen puulajikoostumus sekä runsaasti eri kehitysvaiheiden lahoppua ja hyvä lahojatkumo, pienaukkodynamiikka; monimuotoisuutta lisääviä laikkuja, kuten soistuneisuutta, puronvarsia ja jyrkänteiden alusia. Usein useita lehtotyypppejä, jolloin kohteella erityisen monipuolinen lajisto. Hyvin kehittynyt lehtopensaskerros ja monilajinen aukkoinen sammalkerros. Jalot lehtipuut lisäävät edustavuutta. Merkittävällikään esiintymillä kaikki piirteet eivät yleensä toteudu samanaikaisesti.
B	Hyvä	Arvokkaita puuston ja lahoppuuston erityispiirteitä vähemmän kuin luokassa A. Kenttä- ja pensaskerroskseen ominaispiirteet vastaavat tyyppin kuvausta ja kohteella esiintyvät oleelliset tyyppilajit. Kangasmetsä- tai suoluontotyyppiä edustava lajisto kuitenkin näkyvää. Kohde on luonnontilainen tai luonnontilaltaan vähän heikentynyt.
C	Kohtalainen	Puuston rakenteessa joitakin luonnonmetsille ominaisia piirteitä. Kenttä- ja pensaskerroskseen ominaispiirteet vastaavat osittain tyyppin kuvausta ja kohteella esiintyvät jotkin tyyppilajit. Lajistossa muita piirteitä edustavan lajiston esiintyminen huomattavaa. Kohde on luonnontilainen tai vähän heikentynyt. Vieraslajeja voi esiintyä, mutta ne eivät ole laajemmin syrjäyttäneet tyyppilajistoa.
D	Heikko	Puuston rakenne poikkeaa selvästi luonnonmetsästä. Lajistossa muita piirteitä edustavan lajiston esiintyminen vallitsevaa. Kohde on vähän heikentynyt tai heikentynyt. Vieraslajeja voi esiintyä yleisesti.
O	Ei luontotyyppi	Hakkuuaukot, taimikot ja tasaikäiset yhden puulajin nuoret istutusmetsät, jotka kuitenkin luokiteltu lehtometsäksi.
Luonnontilaisuus		
A	Luonnontilainen	Luontaisesti syntynyt, puusto eri-ikäisrakenteinen/jatkuvakerroksellinen, satunnaisesti jakautunut. Ihmistoiminnasta ei merkkejä, lukuun ottamatta vanhoja poimintahakkuita tai metsälaidunnusta. Ei metsäteitä/ojituksia, kuluneisuutta. Kasvillisuudessa ei juurikaan kulttuurilajeja eikä ollenkaan vieraslajeja. Kosteissa ja tuoreissa lehdossa kostea pienilmasto.
B	Vähän heikentynyt	Joitakin merkkejä aiemmista metsänhoitotoimista, maan muokkauksesta tai ojituksista, mutta niistä on kulunut jo aikaa. Kulttuurivaikutusta voi olla, mutta se ei ole muuttanut ominaispiirteitä. Kuusettuminen voi uhata jossain määrin ominaispiirteitä. Entiselle maatalousmaalle syntynyt lehto lähestymässä luonnontilaista metsää. Muu kulttuurivaikutus vähäinen. Vieraslajeja voi esiintyä yksittäin.
C	Heikentynyt	Vain joitain luonnonmetsän tunnusmerkkejä. Polkuja, lievää roskaantumista ja näkyvästi kulttuurilajistoa ja vieraslajeja. Entiselle maatalousmaalle syntyneen lehdon sukkession alkuvaiheen lehto tai kulttuurivaikutuksen muokkaama ns. sekundaarilehto.
D	Täysin muuttunut	Vain joitain luonnonmetsän tunnusmerkkejä. Maasto selvästi kulunut ja roskainen. Kulttuurilajisto vallitsevaa, ja vieraslajeja runsaasti. Lehtolajisto korkeintaan yksittäistä. Puuston rakenne täysin luonnontilaisesta poikkeava.

KANGASMETSÄT

Perustuu Natura-luontotyyppiin "luonnonmetsät" edustavuuden/luonnontilan määrittelyyn (Airaksinen & Karttunen 2001), Natura-luontotyyppien inventointiohjeeseen (SYKE & Metsähallitus 2020), Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen -raporttiin (Syrjänen ym. 2016) sekä kangasmetsien luontotyyppikuvauksiin (Kontula & Raunio 2018).

Edustavuus

A	Erinomainen	Luonnontila erinomainen tai hyvä ja alueella arvokkaita erityispiirteitä: erityisen järeä ja vanha puusto sekä runsaasti eri kehitysvaiheiden lahoppua ja hyvä lahojatkumo; monimuotoisuutta lisääviä laikkuja, kuten puronvarsia, soistumia, vesistön rantoja, soiden reunoja, jyrkänkeitä tai louhikkoja; monipuolinen puulajikoostumus, runsaasti vanhoja lehtipuita, kuten haapaa ja raitaa. Puusto jatkuvakerroksellista, tilajakauma satunnainen ja runsaasti aiemman sukupolven puuyksilöitä. Palokoropuita. Kenttäkerroslajisto luontotyyppille ominaista. Näkyvillä sienituhoja, tuulenkaatoja, lumen aiheuttamia puiden latvanmurtoja, pötkelöitä ja muun muassa hyönteistuhojen vuoksi harsuuntuneita puita. Pienaukkodynamiikka. Suojaisa pienilmasto. Merkittävälläkään esiintymillä kaikki piirteet eivät yleensä toteudu samanaikaisesti.
B	Hyvä	Arvokkaita erityispiirteitä vähemmän kuin luokassa A. Puuston tila- ja ikärakenne vaihteleva, useita puusukupolvien ja kohtalaisen paljon lahoppua, mutta ei välttämättä hyvää lahoppuujatkumoa. Kohde on luonnontilainen tai sen kaltainen. Luonnontila voi olla vähän heikentynyt. Yksittäisiä vieraslajiyksilöitä voi esiintyä.
C	Kohtalainen	Uudistuskypsät tai uudistuskypsyyttä lähestyvät metsiköt, jos niiden rakenne sisältää joitakin luonnonmetsille ominaisia piirteitä. Kohde voi olla luonnontilaltaan vähän heikentynyt. Vieraslajikasvustoja voi esiintyä vähäisessä määrin.
D	Heikko	Varttunut puusto enimmäkseen tasaikäistä ja -rakenteista, mutta yksittäisiä aiemman sukupolven puita ja/tai eri-ikäistä alikasvosta. Tai nuorta metsää, joka uudistunut luontaisesti ja puulajikoostumus kohtalaisen monipuolinen. Lahoppua esiintyy niukasti. Luonnontila heikentynyt tai vähän heikentynyt. Vieraslajeja voi olla kohtalaisen runsaasti.
0	Ei luontotyyppi	Hakkuuaukot, taimikot ja tasaikäiset yhden puulajin nuoret istutusmetsät.
Luonnontilaisuus		
A	Luonnontilainen	Luontaisesti syntynyt metsä. Ihmistoiminnasta ei ole merkkejä lukuun ottamatta vanhoja poimintahakkuuta tai metsälaidunnusta. Ei metsäteitä tai ojituksia. Ei kulttuurilajistoa tai vieraslajeja. Lehtomaisilla ja tuoreilla kankailla varjoja ja suojaisia, joskus myös kostea pienilmasto.
B	Vähän heikentynyt	Rakenne poikkeaa lievästi luonnontilaisesta/luonnontilaisen kaltaisesta. Joitakin merkkejä aiemmista metsänhoitotoimista, maan muokkauksesta tai ojituksista, mutta niistä on kulunut jo aikaa. Kulttuurivaikutusta voi olla, mutta se ei ole muuttanut ominaispiirteitä. Vähäistä maaston kulumista voi esiintyä. Myös metsiköt, joihin voi kehittyä luonnontilaisen kaltaisia rakennepiirteitä verrattain nopeasti itsestään. Ennallistumiskelpoisuutta lisää kohteen läheisyys johonkin edustavaan luonnontilaiseen tai sen kaltaiseen vanhaan metsään.
C	Heikentynyt	Vain joitain luonnonmetsän tunnusmerkkejä. Esimerkiksi talousmetsä, jossa on kuitenkin hieman lahoppua. Voi olla kohtalaisesti polkuja, roskaa ja kulttuuri- ja vieraslajeja. Myös metsiköt, joihin voi kehittyä luonnontilaisen kaltaisia rakennepiirteitä kohtuullisten luonnonhoitotoimien seurauksena. Ennallistamiskelpoisuutta lisää kohteen läheisyys johonkin edustavaan luonnontilaiseen tai sen kaltaiseen vanhaan metsään.
D	Täysin muuttunut	Puusto hakattu tai nuoren puuston /taimikon rakenne täysin luonnonmetsästä poikkeava (tasaikäinen ja -rakenteinen). Maasto kulunut ja roskaainen. Runsaasti kulttuurilajistoa ja vieraslajeja.

SUOT		Perustuu Suot ja turvemaat maakuntakaavoituksessa -teoksen (Ympäristöministeriö 2015) suoyhdistymien tai suokokonaisuuksien luonnontilaisuusasteikkoon, Natura-luontotyyppien luokitteluun (Airaksinen & Karttunen 2001), Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen -raporttiin (Syrjänen ym. 2016) sekä soiden luontotyyppikuvauksiin (Kontula & Raunio 2018).
Edustavuus		
A	Erinomainen	Suotyyppille ominainen ja edustava lajisto. Mahdollisesti vaateliasta tai harvinaista lajistoa. Pohjakerrosta vallitsevat rahkasammalet, rehevissä korvissa runsaasti myös aitosammalia. Arvokkaita erityispiirteitä: puustoisilla suotyypeillä vanha puusto sekä runsaasti eri kehitysvaiheiden lahpuuta; monimuotoisuutta lisääviä laikkuja kuten lähteisyyttä, tihkupintaisuutta tai luhtaisuutta sekä kangasmetsien reunoja ja vesistöjen rantoja. Avosoille ovat tyyppisiä puuttomat mätäspinnat ja jänteet sekä avoimet vetiset rimpi- ja välipinnat. Ei ojituksia tai muita muutoksia vesitaloudessa. Puustoisilla soilla puustorakenne luonnontilainen. Suo on luonnontilainen. Ei kulttuuri- tai vieraslajeja. Merkittävälläkään esiintymillä kaikki piirteet eivät yleensä toteudu samanaikaisesti.
B	Hyvä	Tyyppilajisto vallitseva, mutta muita piirteitä edustavaa lajistoa jonkin verran. Puustoisten soiden puustorakenteessa useita luonnontilaisuuteen viittaavia piirteitä kuten luontainen uudistuminen, erirakenteisuus, lahpuustoisuus tai sekapuustoisuus. Kohde on luonnontilainen tai luonnontilaltaan vähän heikentynyt. Vanhoja kantoja tai umpeenkasvaneita oja voi olla. Yksittäisiä vieraslajeja voi esiintyä.
C	Kohtalainen	Kohteella esiintyvät oleellimmat tyyppilajit mutta muita piirteitä edustavaa lajistoa verrattain runsaasti, merkkejä varpuisuuden lisääntymisestä välipinnoilla, puuston kasvun lisääntymisestä tai taimettumisesta. Ojitus heikentänyt hydrologista yhteyttä, mutta ojat saattavat olla jo kasvamassa osittain umpeen. Suo on luonnontilainen tai vähän heikentynyt. Kohteella voi olla vieraslajeja vähän, mutta ne eivät syrjäytä luontaista kasvillisuutta.
D	Heikko	Puuston kasvu selvästi lisääntynyt ja/ tai alue taimettunut/ metsittynyt. Useita suhteellisen tuoreita oja, vesitalous muuttunut selvästi. Luonnontila on vähän heikentynyt tai heikentynyt. Muita piirteitä edustavien lajien ja vieraslajien osuus voi olla suuri.
0	Ei luontotyyppi	Turvekankaat, muuttumat
Luonnontilaisuus		
A	Luonnontilainen	Suolla ja sen välittömässä läheisyydessä ei merkkejä ihmisvaikutuksesta (ojituksia, merkkejä turpeennostosta, muita kuivattavia tekijöitä, tiestöä). Vedenpinta kullakin suopinnan tasolla tyyppillisissä rajoissa. Puustoisilla soilla kostea ja varjoisa pienilmasto. Luhdissa pysyvä pintavesien vaikutus ja virtaavan tai tulvivan veden tuoma ravinnelisiä.
B	Vähän heikentynyt	Yksittäisiä umpeutuneita oja suon reunaosissa; puustoisilla soilla puustossa merkkejä vähäisestä harsintahakkuusta; umpeutuvia turpeennostokuoppia ja niihin liittyviä vanhoja rakenteita; jonkin verran polkuja. Suokasvillisuudessa ei muutoksia suon reunavyöhykettä lukuun ottamatta. Osassa keidassoiden laiteita voi olla vesitalouden muutoksia.
C	Heikentynyt	Ojituksilla selvä vaikutus alueen vesitalouteen ja/tai ihmistoiminta muuttanut muuten näkyvästi lajistoa. Osalla ojittamatonta alaa kuivahtamista ja kasvillisuusmuutoksia. Keidassoilla ojitus on muuttanut myös reunaluisun ja keskustan vesitaloutta.
D	Täysin muuttunut	Vesitalous muuttunut kauttaaltaan, kasvillisuusmuutokset selviä
KALLIOT ja KALLIOMETSÄT		Perustuu Natura-luontotyyppioppaan kallioisten luontotyyppien edustavuuden/luonnontilan määrittelyyn (Airaksinen & Karttunen 2001), Natura-luontotyyppien inventointiohjeeseen (SYKE & Metsähallitus 2020), Metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt -oppaaseen (Meriluoto & Soininen 2002), Mäkelän & Salon (2021) mukaisiin luontotyyppien hyvän tilan osoittajiin sekä kalliometsien osalta Monimuotoisuudelle arvokkaiden metsäympäristöjen tunnistaminen -raporttiin (Syrjänen ym. 2016) sekä kallioiden luontotyyppikuvauksiin (Kontula & Raunio 2018).
Edustavuus		

A	Erinomainen	Uhanalaisia, harvinaisia kalliolajeja ja/tai laaja ja erittäin edustava kalliokasvillisuus. Ei kuluneisuutta eikä muutakaan kulttuurivaikutusta tai vieraslajeja. Merkittäviä geologisia kohteita kuten korkeita jyrkänteitä, laajoja louhikoita ja huomattavan kookkaita siirtolohkareita. Vallitseva puusto silmin nähten vanhaa: runsaasti vanhoja kakkäräisiä kilpikaarnamäntyjä ja keloja. Rakenne vaihtelee pienipiirteisesti kallioperän muotojen, ilmansuunnan, maaperän paksuuden, kasvupaikkatyyppin ja puuston suhteen. Valuvesipintoja. Vanhoja mäntyjä, kuollutta puuta, palanutta puuta. Aluskasvillisuus jäkälä- ja varpuvaltaista, aukkoista. Suolaikkuja voi esiintyä painanteissa. Tikan pajapuita. Merkittävälläkään esiintymillä kaikki piirteet eivät yleensä toteudu samanaikaisesti.
B	Hyvä	Edustavia jyrkänteitä, louhikoita, siirtolohkareita ja/tai edustavaa kalliolajistoa. Kohde on luonnontilainen tai luonnontilaltaan vähän heikentynyt. Runsaasti vanhoja mäntyjä mutta jonkin verran voi olla myös nuorempaa puustoa. Maapuita voi olla vain yksittäin. Yksittäisiä vieraslajeja voi esiintyä.
C	Kohtalainen	Kohteella esiintyvät jotkin tyyppilajit. Ei juuri merkittäviä geologisia kohteita. Puusto enimmäkseen nuorta, mutta siellä täällä yksittäisiä vanhoja kilpikaarnamäntyjä ja keloja. Vain hyvin niukasti maalahopuuta. Kohde on luonnontilaltaan vähän heikentynyt. Vieras- ja kulttuurilajeja voi esiintyä, mutta niiden osuus on pieni.
D	Heikko	Lajistossa vallitsevat muut kuin luontotyyppin tyyppilajit. Puusto kauttaaltaan suhteellisen nuorta, taimikko laajalti, ei lahoppuuta. Kohde on luonnontilaltaan heikentynyt tai heikko. Vieraslajeja voi esiintyä laajalti.
O	Ei luontotyyppi	Hävinnyt, rakennettu, louhittu
Luonnontilaisuus		
A	Luonnontilainen	Ei vieraslajistoa, ei kuluneisuutta eikä kiviainesottoa. Jäkälikkö paksua. Ei merkkejä puuston käsittelystä. Näkyvästi maapuita.
B	Vähän heikentynyt	Vähän kuluneisuutta (Jäkälikkö voi olla vähän kulunut mutta vain pienialaisesti esimerkiksi polkujen kohdilla), mutta lajisto edelleen edustavaa. Yksittäisiä vieraslajikasvustoja, jotka eivät kuitenkaan laajoja. Voi olla vanhoja kiviainesoton jälkiä. Yksittäisiä vanhoja kantoja.
C	Heikentynyt	Kuluneisuus heikentänyt selvästi kasvillisuutta ja/tai vanhaa kiviainesottoa osalla alueesta. Tyyppilajistoa vain pienialaisesti. Jäkälikössä selvästi kulumisen merkkejä. Kulttuurilajisto voi olla vallitsevaa. Puustoa käsitelty.
D	Täysin muuttunut	Kasvillisuus joko muuttunutta tai kulumisen tai muun ulkoisen tekijän seurauksena tyyppilajisto hävinnyt. Puusto hakattu kokonaan. Tiheä taimikko.
PIENVEDET		Perustuu Pienvesien tunnistaminen ja lainsäädäntö -oppaaseen (Tolonen ym. 2019), raporttiin "Luontoarvojen huomioon ottaminen ojitusten peruskorjauksissa ja kunnossapidossa" (Hämäläinen ym. 2015) sekä virtavesien ja lähteikköjen luontotyyppikuvauksiin (Kontula & Raunio 2018). Luonnontilaisuus huomioitu suoraan kriteeristössä.
A	Erinomainen	Uomaa tai sen osaa ei ole perattu tai kaivettu eikä uomassa tai lähteikössä ole merkkejä muustakaan ihmistoiminnasta. Uoman luonnontilasta kertovia piirteitä ovat mm. mutkittelu, uoman kaltevuuden, virran nopeuden ja poikkileikkauksen monimuotoisuus (suvannot ja virtapaikat, särkät ja saarekkeet, kivet ja soraikot) sekä ominainen kasvillisuus (rantojen kookkaat puut, penkköjen mätästävä rantakasvillisuus tai tulvaniittykasvillisuus, uomassa kuolleita kasvinosia ja puuainesta, uoman kivissä puro- tai lähdesammalia). Lähteiköissä useita eri tyyppisiä (allikoita, tihkupintoja, hetteikköjä ja lähdepuroja/-noroja) sekä ympärillä lähteisyyttä indikoivaa sammal- ja putkilokasvilajistoa. Ominaista on myös kostea ja viileä pienilmasto. Uomassa tai lähteikössä ei ole roskaa eikä sen lähistöllä kasva vieraslajeja. Noroissa tyyppillisesti säännöllinen kuivuminen kausittain. Merkittävälläkään esiintymillä kaikki piirteet eivät yleensä toteudu samanaikaisesti.

B	Hyvä	Aikanaan mahdollisesti perattu mutta luonnontilaisen kaltaiseksi palautunut uoma (tai sen osa) Aiemmin suoritettu uoma on voinut lähteä uudestaan mutkittelemaan eroosion, vesi- ja rantakasvillisuuden kasvun tai hiekan ja soran kasaantumisen seurauksena. Penkereissä luontainen kasvillisuus on kokonaan peittänyt perkauksen jäljet. Suojaavaa ja varjostavaa rantapuustoa koko uoman osuudella ja lähteikön ympärillä. Yksittäisiä vieraslajiyksilöitä voi esiintyä uoman varrella. Uomassa voi olla vähän roskaa. Lähteikössä vedenotosta kertovia vanhoja jo lahoavia rakenteita tai lähistöllä lieviä maankäytön muutoksia, jotka eivät (enää) juurikaan vaikuta kohteen luonnontilaan.
C	Kohtalainen	Perkauksen tai lähteikössä tuoreita vedenotosta kertovia jälkiä havaittavissa, mutta kohde selvästi ennallistumassa ja luontainen kasvillisuus peittämässä ihmistoiminnan jälkiä. Uoman mutkittelu vielä vähäistä mutta uomassa kiviä ja/tai soraa. Suojaavaa rantapuustoa on mutta ei välttämättä uoman koko matkalla / lähteikön ympärillä. Vieraslajien kasvustoja ja roskaa voi olla kohtalaisesti.
D	Heikko	Pääosin perattu tai putkitettu uoma tai kaivoksi muutettu lähteikkö, jossa mahdollisesti joitakin lähteikkölajeja ympärillä. Lähteikön ympärillä voimakkaita maankäytön muutoksia. Ei juuri ollenkaan suojaavaa rantapuustoa tai penkereiden luontaista kasvillisuutta. Mahdollisesti runsaasti roskaa ja vieraslajeja.
0	Ei luontotyyppi	Ojat, putkitetut uomat, kaivot.

1.2. Liito-oravaselvitys

Työn tarkoituksena oli selvittää liito-oravan (*Pteromys volans*) esiintyminen, mahdollisten pesä- ja muiden kolopuiden sijainnit, lajille sovelias elinympäristö ja liikkumisyhteydet. Liito-orava kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 78 §:n nojalla. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kartoituksessa noudatettiin ympäristöministeriön ohjeistusta (Nieminen 2017).

FM, biologi Helmi Carlson teki liito-oravaselvityksen 2. & 8.5.2023. Liito-oravaselvitykselle inventointiaika oli hyvä, sillä lehtipuissa oli vielä pääosin pienet lehdet eikä aluskasvillisuus ollut vielä häiritsevästi noussut. Liito-oravan jätökset ovat luotettavasti havainnoitavissa maaliskuuhun välisenä aikana lumien pääosin sulettua (ks. Nieminen 2017).

Maastossa paikannettiin papana-, pesä- ja kolopuut sekä lisääntymis- ja levähdyspaikat, ydinalueet, elinpiirit mahdollisuuksien mukaan ja muut liito-oravalle soveliaat alueet. Liito-oravaa ei havaittu alueella, joten kulkuyhteyksiä ei arvioitu.

Maastossa edettiin siten, että saatiin kattava kuva puustosta sekä alueen soveltuvuudesta liito-oravalle. Liito-oravan ulostepapanoita etsittiin järjestelmällisesti (noin 1 metrin säteellä tyvestä) mahdollisten oleskelu- ja ruokailupuiden ja puuryhmien alta. Lähtökohtaisesti tarkastettiin kaikki rinnankorkeushalkaisijaltaan (dbh; n. 130 cm maasta) yli 30 cm paksut kuuset, yli 20 cm paksut haavat ja lepät sekä yli 30 cm paksut koivut, raidat ja muut lehtipuut.

Paikannuksessa käytettiin apuna Samsung Galaxy Tab Active Pro -tablettia ja QGIS-paikkatieto-ohjelmistoon perustuvaa QField-tiedonkeruusovellusta. Paikkatiedon tarkkuus on tavallisesti 3–8 m, peitteisessä maastossa epätarkempaa kuin avoimella paikalla.

Paikkatiedon ja kartta-aineiston käsittely tehtiin QGIS Desktop 3.12.0-ohjelmistolla; rajauksien tekemisessä ja tulkinnoissa apuna käytettiin tarvittaessa myös ilmakuvatarkastelua (pohjakartat ja ilmakuvat: © Maanmittauslaitos).

Metsän soveltuvuus liito-oravan elinympäristöksi arvioitiin seuraavasti:

Luokka 1 (Soveltuu hyvin liito-oravalle): Metsikkö täyttää liito-oravan kannalta kaikki vaatimukset. Metsäkuviot ovat yleensä varttuneita kuusivaltaisia sekametsiä, joissa sekapuina on haapaa ja koivua. Alueella on kolopuita tai muita liito-oravalle sopivia pesäpaikkoja. Metsätaloudessa nämä metsiköt luokitellaan uudistuskypsiksi. Metsäkuvio voi kuulua luokkaan 1, vaikka merkkejä liito-oravasta ei havaittaisikaan.

Luokka 2 (Soveltuu liito-oravalle): Metsä on puustoltaan pääasiassa liito-oravalle soveltuva, mutta usein iältään vielä nuori. Sopivat kolopuut puuttuvat tai mahdollisten ruokapuiden osuus on pieni. Esimerkiksi varttuneet kasvatusmetsät kuuluvat tähän luokkaan.

Luokka 3 (Liikkumisympäristö): Puuston korkeus on yli 10 m. Metsän rakenne on sellainen, että se ei sovellu liito-oravan lisääntymispaikaksi. Puusto voi olla vielä liian nuorta tai puulajit ovat liito-oravalle sopimattomia. Luokkaan kuuluvat nuoret kasvatusmetsät, nuoret ja varttuneet puhtaat männiköt sekä kuusimetsät, joista ei löydy liito-oravalle sopivia kolo- tai ruokailupuita. Nuoret lehtimetsät saattavat olla liito-oravan ruokailualueita, jos ne sijaitsevat asutun reviirin läheisyydessä.

Luokka 4 (Soveltumaton liito-oravalle): Puuton, liito-oravalle täysin soveltumaton alue. Eläin ei pysty liikkumaan alueella. Tähän luokkaan kuuluvat avohakkuut, nuoret alle 10-metriset taimikot, vesistöt, pellot ja rakennettu maa.

1.3. Lepakkoselvitys

Lepakkoselvityksen tavoitteena oli:

- Alueen lepakkolajiston selvittäminen
- Lepakoille tärkeiden ruokailualueiden ja siirtymäreittien selvittäminen
- Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittäminen (EU:n luontodirektiivin liitteessä IV tarkoitetut säännöllisesti käytössä olevat paikat).

Selvitys toteutettiin Suomen lepakotieteellisen yhdistyksen (2023) suositusten mukaisesti.

Alueiden arvo lepakoille on luokiteltu seuraavia periaatteita noudattaen:

Luokka I: Lisääntymis- tai levähdyspaikka. Hävittäminen tai heikentäminen luonnonsuojelulaissa kielletty.

Luokka II: Tärkeä ruokailualue tai siirtymäreitti. Maankäytössä huomioitava alueen arvo lepakoille (EUROBATS sopimus).

Luokka III: Muu lepakoiden käyttämä alue. Maankäytössä mahdollisuuksien mukaan huomioitava alueen arvo lepakoille.

Lepakkokartoituksessa tärkeintä on löytää lepakoiden lisääntymisyhdyskunnat. Paras aika yhdyskuntien löytämiseen on kesä-heinäkuu. Ensimmäinen käynti ajoitettiin lepakoiden lisääntymisajan alkupuolelle, jolloin naaraat ruokailevat lähellä lisääntymisyhdyskuntia. Toinen käynti tehtiin lisääntymisajan lopulla, jolloin poikaset ovat lennossa (taulukko 1.3). Kolmannella käynnillä kartoitettiin mahdollisia lisääntymiskauden jälkeisiä ruokailualueita.

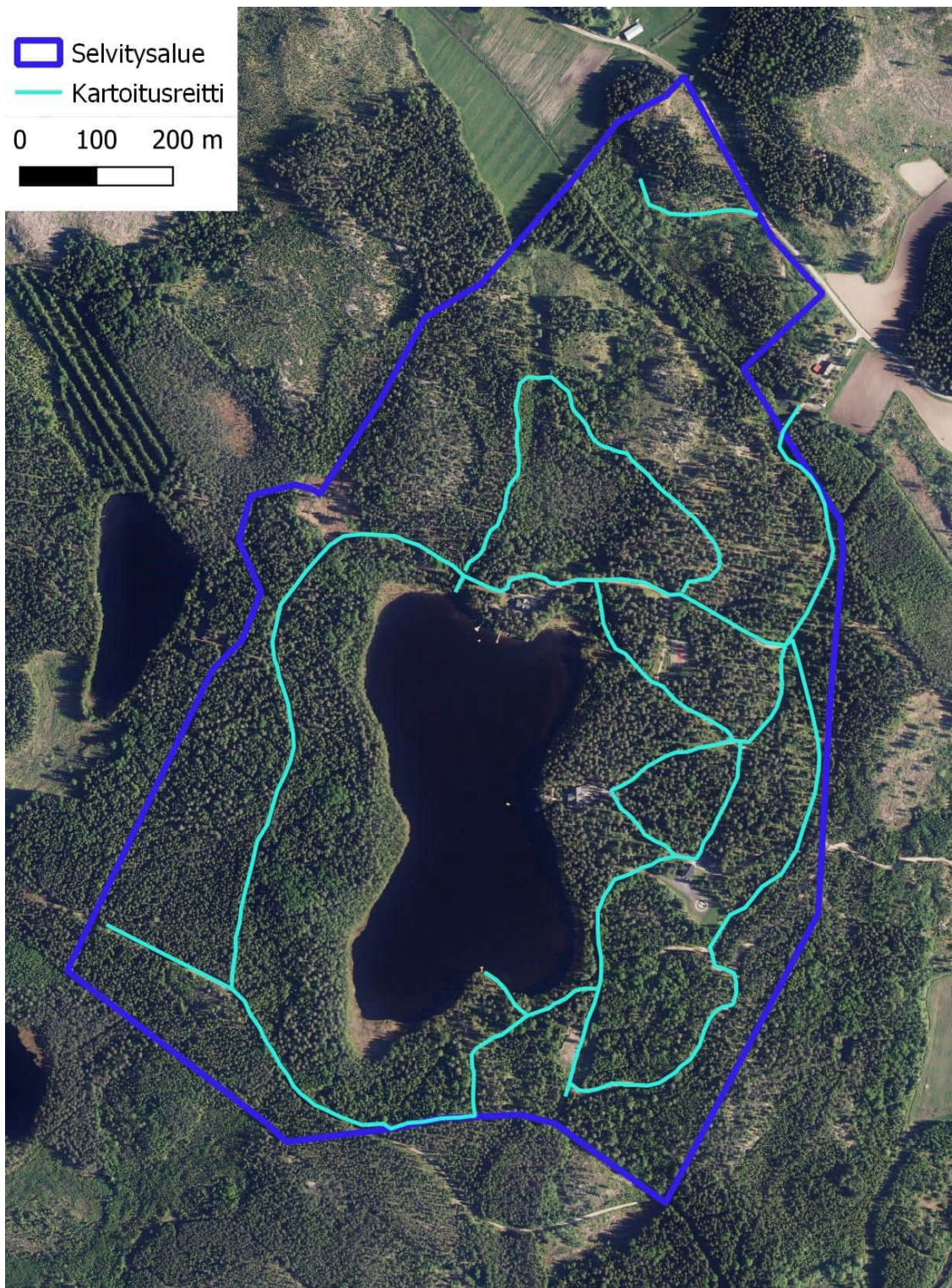
Kartoitusta tehtiin sateettomina, heikkotuulisina ja lämpiminä ($>+10$ °C) öinä, koska lepakoiden aktiivisuus vähenee huonoissa sääolosuhteissa. Kartoitusten aloitusajankohta oli heti auringonlaskun jälkeen. Kartoitusreitit seurasivat mahdollisuuksien mukaan teitä, polkuja ja ojalinjoja, jotka ovat usein myös lepakoiden suosimia lentoreittejä.

Aktiivikartoituksessa käytettiin koko ajan kahta ultraäänidetektoria, joista toisella (Pettersson D240X) kuunneltiin lepakoita aktiivisesti ja toinen (Anabat Express) tallensi havainnot muistikortille paikkatiedon kera. Kortille kertyneet havainnot määritettiin tietokoneella AnaLook-ohjelmalla ja siirrettiin karttapohjalle. Lähekkäiset havaintopisteet, jotka koskivat selvästi samaa yksilöä, poistettiin kartan selkeyttämiseksi.

Lepakkokartoituksen maastotöistä ja raportoinnista on vastannut lepakoihin erikoistunut biologi, FM Ville Vasko, jolla on kokemusta kymmenistä lepakkoselvityksistä.

Taulukko 1.3. Lepakkokartoituskäyntien päivämäärät ja sääolosuhteet.

Pvm	Klo	Lämpötila	Tuuli	Pilvisyys
15.6.2023	23:00–2:00	10–15 °C	1 m/s NW	0/8
18.7.2023	22:30–0:15	14 °C	3 m/s SW	5/8
13.8.2023	21:30–0:20	14–17 °C	1–3 m/s SW	6/8

Kuva 1.1. Lepakkokartoitusreitit selvitysalueella vuonna 2023.

1.4. Linnustoselvitys

Linnustoselvityksen tavoitteena oli tutkia selvitysalueen pesimälinnustoa ja erityisesti huomionarvoisten, suojeluarvoa nostavien lajien esiintymistä. Ne kuuluvat seuraaviin ryhmiin:

- o Suomessa uhanalaiset ja silmälläpidettävät lajit (Lehikoinen ym. 2019),
- o EU:n lintudirektiivin (1979) liitteessä I mainitut lajit (Ympäristöministeriö 2016), ja
- o muut valtakunnallisesti tai alueellisesti suojelunarvoiset, harvalukuiset tai elinympäristöjensä erityistä suojeluarvoa ilmentävät vaateliaat lajit (Väisänen ym. 1998, Valkama ym. 2011, Koskimies 2019).

Selvityksen perusmenetelmä on valtakunnallisen linnustonseurannan käyttöön kehitetty kartoitusmenetelmä, joka on selostettu yksityiskohtaisesti teoksissa *Linnustonseurannan havainnointiohjeet, 2. p.* (Koskimies & Väisänen 1988), *Monitoring Bird Populations: A Manual of Methods applied in Finland* (Koskimies & Väisänen 1991) ja *Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa* (Koskimies 1994).

Kartoitusmenetelmässä suositellaan kymmentä käyntikertaa pesimäkauden kuluessa, mikäli tarkoituksena on tutkia tarkasti ja luotettavasti tutkimusalueen kaikkien pesivien lintulajien reviiri- ja parimäärät. Tässä selvityksessä keskityttiin pienehköön lajijoukkoon, ja alue koostui pääosin yhdestä elinympäristötyypistä. Käyntikertoja oli siksi vain kolme, mutta niiden perusteella saatiin riittävän luotettava tulos alueen erityisesti huomioitavista lajeista suojeluarvon arviointia varten.

Käynnit ajoitettiin suotuisissa sääoloissa (poutaa, ei liian kylmää eikä tuulista) aamuun ja aamupäivään, jolloin linnut laulavat ja liikkuvat pesäpaikoillaan ja reviireillään aktiivisimmin ja ovat todennäköisimmin huomattavissa, ja siten, että ne osuisivat lajistoa ennalta arvioiden niin varhain kuin myöhäänkin pesivien lajien laulu- ja soidinkauteen. Lintujen havaintopaikat ja käyttäytyminen (laulava, varoiteleva, ruokaileva, pesälojot jne.) merkittiin kartalle.

Alue kuljettiin jokaisella käyntikerralla rauhallista kävelyvauhtia läpi ja välillä pysähdyttiin kuulostelemaan kauempaa kuuluvia ääniä. Kulkureitit suunniteltiin kartan ja ilmakuvien avulla etukäteen niin, että mikään kohta ei jäänyt 50 metriä kauemmas laskijan kulkulinjasta. Maastotyössä sekä tulosten luotettavuuden tulkinnassa otettiin lajikohtaisesti huomioon kunkin lajin havaittavuuteen ja laskentojen luotettavuuteen liittyviä näkökohtia Koskimiehen (2009, 2011, 2013, 2017, 2018, 2021) mukaan. Reviiriksi tulkittiin yhtenäkin kertana havaittu yksilö, jos kyse oli laulavasta, varoitelevasta, hätääntyneestä, pesää rakentaneesta tai muuten pesintään viittaavasti käyttäytyneestä linnusta.

Linnustokartoituksen maastotyön ja raportoinnin on tehnyt biologi, FM Ville Vasko, jolla on kokemusta kymmenistä linnustoselvityksistä.

Taulukko 1.4. Lintukartoituskäyntien päivämäärät ja sääolosuhteet.

Pvm	Klo	Lämpötila	Tuuli	Pilvisuus
29.4.2023	8:30–10:35	2–4 °C	3–4 m/s W	8/8
19.5.2023	5:45–8:30	0–9 °C	1–2 m/s N	0/8
16.6.2023	3:30–5:30	8 °C	2–3 m/s NW	0/8

1.5. Viitasammakkoselvitys

Viitasammakko (*Rana arvalis*) on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, ja siten Suomessa tiukasti suojeltu (Lsl 78 §) ja rauhoitettu. Laji on Suomessa elinvoimainen (LC).

Viitasammakkoselvityskäynnit tehtiin auringonlaskun jälkeen hämärällä, jolloin viitasammakot ovat hyvin aktiivisia ja niiden pulputuksen voi kuulla rannalta. Selvitykset tehtiin Mäkijärven pohjois- ja etelärannalla sekä selvitysalueen pohjoispuolella olevalla lammella, joka sijaitsi heti selvitysalueen rajan ulkopuolella. Työ tehtiin ympäristöministeriön ohjeistuksen mukaisesti (Saarikivi 2017).

Maastotyöt teki FM Helmi Carlson 2. & 8.5.2023 klo 21.30–22.30.

Säätila 2.5. klo 22.00: lämpötila n. 3 °C, pilvisyys 8/8, tuuli 1–5 m/s W. Olosuhteet olivat riittävät viitasammakon soidintamisen havainnointiin.

Säätila 8.5. klo 22.00: lämpötila n. 10 °C, pilvisyys 0/8, tuuli 0–2 m/s SW. Olosuhteet olivat erinomaiset viitasammakon soidintamisen havainnointiin.

1.6. Kirjoverkkoperhosselvitys

Kirjoverkkoperhosen (*Euphydryas maturna*) lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on luonnonsuojelulain 78 §:n mukaisesti kiellettyä. Kirjoverkkoperhosen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen kartoituksessa noudatettiin ympäristöministeriön ohjeistusta (Nieminen & Nupponen 2017). Lajille potentiaalisesti soveliaat alueet kuljettiin läpi ja toukkaryhmiä etsittiin kangas- ja metsämaikoiden (*Melampyrum pratense* & *M. sylvaticum*) riittävän valoisilla alueilla olevista kasvustoista.

Havainnoinnin teki FT Marko Nieminen 1.9.2023 klo 10.40–12.55.

Liite 2. Arvokkaiden luontotyyppikohteiden kuvaukset

ID	1				
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät				
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	0,23 ha				
Luontotyytit	Ruohokorpi, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Ennallistamiskelpoiset ojitetut lehtokorvet, lettokorvet, ruohokorvet, aitokorvet ja pohjavesivaikutteiset korvet. Luokka I.				
Hanhiojan varrella on kapealti rehevää korpikasvillisuutta, joka rajautuu ojaan ja eteläpuoleltaan taimikkoon. Kohdetta ei varsinaisesti ole ojitettu, mutta viereinen Hanhioja on voimakkaasti muokattu ja suoristettu puro, mikä on luultavasti vaikuttanut korven vesitalouteen. Kohde on kuitenkin osin hyvin kostea ja allikkoinen. Kohteella kasvaa nuorta koivua, harmaaleppää, kuusta ja vähän raitaa. Puiden läpimitta rinnankorkeudella on korkeintaan n. 25 cm. Puusto on jatkuvakorkeuksellista ja tilarakenteeltaan luonnontilaisen kaltaista. Kohteella on lahoppuuta vain niukasti, lähinnä pieniläpimittaista maapuuta. Pensaskerroksessa kasvaa pajuja, ja paikoin kohde on pajuvaltainen. Kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat mm. korpikaisla (<i>Scirpus sylvaticus</i>), kurjenjalka (<i>Comarum palustre</i>), järvikorte (<i>Equisetum fluviatile</i>), suo-orvokki (<i>Viola palustris</i>), vehka (<i>Calla palustris</i>), mesiangervo (<i>Filipendula ulmaria</i>), rantamatara (<i>Galium palustre</i>), viitakastikka (<i>Calamagrostis canescens</i>), ranta-alpi (<i>Lysimachia vulgaris</i>), rentukka (<i>Caltha palustris</i>) ja mesimarja (<i>Rubus arcticus</i>). Pohjakerroksessa runsaita lajeja ovat korpilahkasammal (<i>Sphagnum girgensohnii</i>), okarahkasammal (<i>S. squarrosum</i>), korpikarhunsammal (<i>Polytrichum commune</i>) ja palmusammal (<i>Climacium dendroides</i>).					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)
					

ID	2				
Kriteerit	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)				
Lakistatus	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (rehevä lehtolaikku)				
Pinta-ala	0,18 ha				
Luontotyytit	Kostea keskiravinteinen lehto, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Lehdot, joissa lahopuuston määrä on yli 10 m3/ha. Luokka I.				
Rinteen alapuolella on kosteaa lehtoa, jonka puusto on eri-ikäisrakenteista ja puuston tilarakenne luonnontilaisen kaltainen. Merkkejä puuston harvennuksesta kuitenkin on näkyvillä. Lahopuuta laskettiin olevan yhdessä rinteen yläosassa sijaitsevan kangasmetsän kanssa olevan kymmeniä m³/ha. Pääpuulajeina lehdossa kasvaa kuusta ja koivua, joiden läpimitta rinnankorkeudella on enimmillään n. 35 cm. Lisäksi kasvaa harmaaleppää ja etenkin lähellä Hanhiojaa vähän tervaleppää. Alikasvoksessa on lisäksi pihlajan taimia. Pensaskerroksessa kasvaa vadelmaa (<i>Rubus idaeus</i>) ja paatsamaa (<i>Frangula alnus</i>). Kenttäkerroksen lajistoon kuuluvat metsäkorte (<i>Equisetum sylvaticum</i>), käenkaali (<i>Oxalis actetosella</i>), hiirenporras (<i>Athyrium filix-femina</i>), kielo (<i>Convallaria majalis</i>), metsäalvejuuri (<i>Dryopteris carthusiana</i>), oravanmarja (<i>Maianthemum bifolium</i>), mustikka (<i>Vaccinium myrtillus</i>), rönsyleinikki (<i>Ranunculus repens</i>), metsäimarre (<i>Gymnocarpium dryopteris</i>), korpikaisla, korpimarre (<i>Phegopteris connectilis</i>) ja mesiangervo. Pohjakerroksessa havaittiin metsäliekosammalta (<i>Rhytidiadelphum triquetrus</i>), lehvasammalia (Mniaceae) ja kerrossammalta (<i>Hylocomium splendens</i>).					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID	3				
Kriteerit	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)				
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	0,33 ha				
Luontotyytit	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Lehtomaisen ja tuoreen kankaan varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahoppuuta yli 10 m3/ha. Luokka I.				
Rinnemetsässä on merkkejä suhteellisen äskettäisestä puuston harvennuksesta, mutta lahoppuuta on tuulenkaatojen myötä syntynyt runsaasti. Yhdessä rinteiden alapuolisen lehdon kanssa metsässä laskettiin olevan lahoppuuta yhteensä kymmeniä m³/ha. Maapuiden lisäksi kohteella on useita pystyyn kuolleita kuusia. Pääosa lahoppuusta on melko tuoretta ja järeää. Pääpuulaji on kuusi ja puusto on varttunutta–uudistusikäistä. Vallitsevassa latvuserroksessa puiden läpimitta rinnankorkeudella on n. 25–45 cm. Mäntyä kasvaa sivupuuna ja alikasvoksessa on lisäksi pihlajan taimia. Huomionarvoisin kenttäkerroslaji kohteella on vanhoja paksusammaleisia metsiä suosiva kämmekkäkasvi yövilkkä (<i>Goodyera repens</i>). Mustikka on kenttäkerroksen valtalaji. Muita lajeja ovat puolukka (<i>Vaccinium vitis-idaea</i>), vanamo (<i>Linnaea borealis</i>), metsäkastikka (<i>Calamagrostis arundinacea</i>), metsämitikka (<i>Melampyrum sylvaticum</i>) ja oravanmarja. Pohjakerroksessa vallitsevat kerrossammal ja seinäsammal (<i>Pleurozium schreberi</i>).					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID		4			
Kriteerit	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)				
Lakistatus	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (Karukkokankaita puuntuotannollisesti vähätuottoisemmat kalliot)				
Pinta-ala	0,40 ha				
Luontotyyppit	Kalliometsä, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi Karu poronjäkäle-sammalkallio, Etelä-Suomessa silmälläpidettävä (NT) ja valtakunnallisesti säilyvä (LC) luontotyyppi Karu varjoisa kalliojyrkäne, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Puustoltaan yli 140-vuotiaat kalliometsät ja louhikot, joissa on lahoja maapuita, keloja ja/tai kilpikaarnamäntyjä. Luokka I.				
Kohde on Metsäkeskuksen avoimen paikkatietoaineiston mukaan rajattu jo aiemmin metsälakikohteena. Kohde on osin jyrkännettä ja osin avokalliota tai hyvin harvaa kalliometsää. Puustoa ei ole harvennettu, mutta kohde rajautuu hakattuun kallioalueeseen, jossa kasvaa taimikkoa. Myös jyrkänteen alla, kohteen pohjoispuolella on hakkuu, jossa kasvaa taimikkoa. Mänty on kohteella pääpuulaji. Kookkaimpien mäntytien läpimitta rinnankorkeudella on n. 30–40 cm. Osa mäntyistä on silmin nähden vanhoja, kilpikaarnaisia ja kakkyräoksaisia. Sivupuuna kasvaa kuusta, pääosin alemmassa latvuserroksessa sekä alikasvoksessa koivun ja haavan taimia. Osa kuusista on huomattavan naavaisia. Kohteella on joitakin maapuita, mutta kaiken kaikkiaan lahoppuuta niukasti. Puuston ikä- ja tilarakenne ovat luonnontilaisia. Kohteella kasvaa myös joitakin kookkaita katajia (<i>Juniperus communis</i>). Kenttä- ja pohjakerroksen lajisto ovat karuille kallioille tyypillisiä: puolukkaa, kanervaa (<i>Calluna vulgaris</i>), mustikkaa, metsälauhaa (<i>Avenella flexuosa</i>), kangaskarhunsammalta (<i>Polytrichum juniperinum</i>), kangaskynsisammalta (<i>Dicranum polysetum</i>), seinäsammalta ja poronjäkäliä. Kalliolle ei ole näkyvillä kuluneisuutta.					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)
					

ID	5				
Kriteerit	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat muut kokonaisuudet (erityisesti huomioitavien ja silmälläpidettävien (NT) luontotyyppien ja/tai lajien muodostamat kokonaisuudet)				
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	0,43 ha				
Luontotyytit	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi Kalliometsä, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Lehtomaisen ja tuoreen kankaan puuston rakennepiirteiltään monipuoliset metsiköt, joissa on eri lahovaiheessa olevia maapuita tai runsaasti kuolleita pystypuita. Luokka II.				
Kuusi- ja mäntyvaltaisessa metsikössä on useita maa- ja pystylahopuita, myös pitkälle lahonneita lahopuita. Kohde on pääosin säästynyt ympäröivien metsien käsittelyiltä. Kohteella on yksittäisiä sahakantoja, mutta puusto on lähes jatkuvakorkeuksellista ja sen tilarakenne on luonnontilaisen kaltainen. Kookkaimpien puiden läpimitta rinnankorkeudella on n. 40 cm. Osa kuusista on huomattavan naavaisia ja osa männyistä vanhoja ja kilpikaarnaisia. Kohde on osin kallioinen (aukkoinen) ja osin rinne maastoa, jossa on rahkasammaleisia valuvesipintoja. Pensaskerroksessa kasvaa katajaa, joista osa on vanhoja. Kenttäkerroksessa kasvaa mustikkaa, puolukkaa, kanervaa, metsätähteä (<i>Lysimachia europaea</i>), metsälauhaa ja vanamoja. Kohteella havaittiin vanhojen metsien indikaattorina tunnettua yövilkkää. Pohjakerroksessa runsaimpia lajeja ovat kerrossammal, seinäsammal ja sulkasammal (<i>Ptilium crista-castrensis</i>) sekä kalliokohdilla poronjäkälät.					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID	6				
Kriteerit	Silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymät.				
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	2,07 ha				
Luontotyytit	Kalliometsä, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Luokan I tai II kohteiden yhteydessä sijaitsevat kohteet, joihin kehitty luonnonarvoja tukevia rakennepiirteitä verrattain nopeasti joko itsestään tai aktiivisten luonnonhoitotoimien seurauksena. Luokka III.				
Kalliometsän puusto on ilmeisesti aikoinaan ainakin osittain hakattu, mutta uusi puusto on kasvanut luontaisesti, ja se on erikäs rakenteista. Lahopuuta on niukasti. Mänty on valtapuu, sivupuina kasvaa kuusta ja koivua. Puusto on pienikokoista, rinnankorkeuslähimitaltaan enimmäkseen korkeintaan n. 20 cm. Katajaa kasvaa pensaskerroksessa. Kenttäkerroksen runsaimmat lajit ovat puolukka, kanerva ja mustikka. Pohjakerroksessa kasvaa poronjäkäliä, seinäsammalta, kangaskynsisammalta ja kangaskarhunsammalta. Kohteen arvokkaiisiin piirteisiin kuuluu maisemallisesti hieno louhikko, jossa kasvaa paksua jäkäläpeitettä. Kohteen arvoa nostaa myös sijoittuminen arvokkaiden runsaslahopuustoisten metsien läheisyyteen.					
Arvoluokka	4 (Monimuotoisuutta tukevat kohteet)	Luonnontila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	C (Kohtalainen)

ID		7			
Kriteerit	Silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymät.				
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	2,01 ha				
Luontotyytit	Isovarpuräme, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Luokan I tai II kohteiden yhteydessä sijaitsevat kohteet, joihin kehittyy luonnonarvoja tukevia rakennepiirteitä verrattain nopeasti joko itsestään tai aktiivisten luonnonhoitotoimien seurauksena. Luokka III.				

Suhteellisen laaja räme on heikentynyt hakkuissa. Kohteella on myös vanhoja ojia ja merkkejä kuivumisesta. Rämelajistoa on kuitenkin edelleen merkittävästi jäljellä. Rämeen sivuitse länsipuolella virtaa voimakkaasti muokattu Hanhiojan sivu-uoma. Kohteella kasvaa harvahkoa männikköä, jonka rinnankorkeuslähimitta vaihtelee välillä 15–30 cm. Männikkö on harvennettu tasaiseksi. Puron varrella kasvaa nuorta–varttunutta koivua ja reunoilla nuorta kuusta. Lahopuuta ei yksittäisiä keloja lukuun ottamatta ole juurikaan. Kenttäkerroksessa kasvaa mustikkaa, juolukkaa (*Vaccinium uliginosum*), suopursua (*Rhododendron tomentosum*), tupasvillaa (*Eriophorum vaginatum*), puolukkaa, variksenmarjaa (*Empetrum nigrum*) ja lakkaa (*Rubus chamaemorus*). Pohjakerroksessa kasvaa paitsi suosammalia varvikko- ja rämerahkasammalta (*Sphagnum russowii*, *S. angustifolium*) ja rämekarhunsammalta (*Polytrichum strictum*), myös paikoin runsaastikin metsäsammalia kuten seinä- ja kangaskynsisammalta, mikä voi olla merkki kuivumisesta. Reunoilla on lisäksi korpisuutta: riidenliekoa (*Spinulum annotinum*), korpirahkasammalta ja korpikarhunsammalta. Hanhiojan sivu-uoman varrella kasvaa lisäksi ruohoja kuten korpikaislaa, metsäkortetta ja viitakastikkaa.

Arvoluokka	4 (Monimuotoisuutta tukevat kohteet)	Luonnontila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	C (Kohtalainen)
------------	--------------------------------------	-------------	-----------------	------------	-----------------

ID		8			
Kriteerit		Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät, Vesilain suojellut luontotyytit			
Lakistatus		Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen noro Muuten ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö			
Pinta-ala		0,54 ha			
Luontotyytit		Tuore runsasravinteinen lehto, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi Kosteaa runsasravinteinen lehto, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) luontotyyppi Havumetsävyöhykkeen noro, valtakunnallisesti puutteellisesti tunnettu (DD) luontotyyppi			
METSO- valintaperuste		Vesitaloudeltaan luonnontilaisten tai sen kaltaisten vesistöjen ja norojen lähimetsät, joissa on monimuotoisuudelle merkittäviä puuston rakennepiirteitä. Luokka I.			
Lehdon puusto on harvennettu harvaksi, mutta jäljelle on yksittäisiä hyvin kookkaitakin kuusia ja haapoja (läpimitta rinnankorkeudella jopa 50 cm). Kuusi on pääpuulaji, sen ohella kasvaa haavan lisäksi koivua, nuorta harmaaleppää sekä yksittäisiä raitoja. Alikasvoksessa kasvaa kuusen, haavan ja pihlajan taimia. Kohteella virtaavan noron uoma on osittain luonnontilaisen kaltainen vesilain kohde, joka mutkittelee kivikossa ja katoaa välillä kivien alle. Penkoissa kasvaa luontaista kosteiden lehtojen kasvillisuutta. Kartalle digitoidun osuuden eteläpuolella uoma on suora oja. Noron lisäksi lehdon arvokkaiisiin piirteisiin kuuluu huomionarvoinen lehtolajisto. Pensaskerroksessa kasvaa vadelmaa, taikinamarjaa (<i>Ribes alpinum</i>), mustaherukkaa (<i>Ribes nigrum</i>) sekä vaateliaita lehtopensaita näsiää (<i>Daphne mezereum</i>) ja kuusamaa (<i>Lonicera xylosteum</i>), joista viimeksi mainittu on kohteella runsas. Kenttäkerroksessakin tavataan vaateliaita lajeja, joista merkittävin on harvinainen lehto-orvokki (<i>Viola mirabilis</i>), josta Suomen Lajitietokeskuksen tietokannoissa on 2000-luvulta koko Mäntsälässä vain muutama havainto. Muita huomionarvoisia lajeja ovat kevätlinnunherne (<i>Lathyrus vernus</i>) ja mustakokkonmarja (<i>Actaea spicata</i>). Kenttäkerroksen runsaimmat lajit ovat kielo, ahomansikka (<i>Fragaria vesca</i>), tesma (<i>Milium effusum</i>), metsäalvejuuri, metsäkurjenpolvi (<i>Geranium sylvaticum</i>), metsäimarre, mustikka, nuokkuhelmikkä (<i>Melica nutans</i>), liillukka (<i>Rubus saxatilis</i>), jänönsalaatti (<i>Lactuca muralis</i>), metsäkastikka ja vuohenputki (<i>Aegopodium podagraria</i>). Noron varrella kasvaa lisäksi mesiangervoa, huopa- ja suo-ohdaketta (<i>Cirsium heterophyllum</i>, <i>C. palustre</i>), leskenlehteä (<i>Tussilago farfara</i>), ranta-alpia, hiirenporrasta, korpi-imarretta, ojasorsimoa (<i>Glyceria fluitans</i>) ja rentukkaa. Pohjakerroksessa havaittiin metsäliekosammalta ja havusammalta (<i>Thuidium</i> sp.).					
Arvo- luokka	Lehto: 3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet), Noro: 1 (Lainsäädännöllä turvatut kohteet)	Luonnon- tila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID	9				
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.				
Lakistatus	EI lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	0,36 ha				
Luontotyytit	Metsäkortekorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Kaikki vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset korvet. Luokka I.				
Korven puustoa on harvennettu ja se on rakenteeltaan melko tasaista. Latvuseroksessa kuusten, mäntyjen ja koivujen rinnankorkeuslähimittia vaihtelee välillä 20–40 cm. Lahopuuta ei ole juuri lainkaan. Korpilajisto aluskasvillisuudessa on kuitenkin edelleen edustavaa. Runsaimpia lajeja ovat mustikka, puolukka, metsäkorte, jokapaikan- ja pallosara (<i>Carex nigra</i>, <i>C. globularis</i>), pikkukarpalo (<i>Vaccinium microcarpum</i>) ja maariankämme (kääkkä) (<i>Dactylorhiza maculata</i>). Pohjakerroksessa vallitsevat korpirahkasammal ja korpikarhunsammal. Suon kaakkoisosa on aidattua piha-aluetta, joka rajattiin luontotyyppikohteen ulkopuolelle.					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID	10
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö
Pinta-ala	0,11 ha
Luontotyytit	Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi
METSO-valintaperuste	Kaikki vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset korvet. Luokka I.

Pienen soistuman luonnontila on säilynyt melko hyvänä huolimatta ympäröivän metsän harvennuksista, eikä ojituksista ole merkkejä. Kohteella kasvaa enimmäkseen nuorta kuusta ja koivua, joiden läpimitta rinnankorkeudella on korkeintaan n. 25 cm. Reunoilla kasvaa myös kookkaita mäntyjä. Kohteella on yksi iso mäntymaapuu, mutta muuten ei juurikaan lahoppua. Aluskasvillisuus on vaatimatonta, mutta varpukorville luonteenomaista. Mättäillä kasvaa mustikkaa ja puolukkaa sekä seinäsammalta. Mättäiden välissä on laajoja välipintoja, joissa vallitsevat korpilahkasammal ja korpikarhunsammal. Lisäksi tavataan vähän jokapaikansaraa.

Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)
------------	--	-------------	-----------------------	------------	----------

ID		11			
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.				
Lakistatus	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (luhta)				
Pinta-ala	0,47 ha				
Luontotyytit	Boreaalinen piensuo, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Vesitaloudeltaan luonnontilaisten tai sen kaltaisten vesistöjen ja norojen lähimetsät, joissa on monimuotoisuudelle merkittäviä puuston rakennepiirteitä. Luokka I.				
Mäkijärven koillisosan rantasuo on pohjoisosastaan avoin, järviruokovaltainen (<i>Phragmites australis</i>) luhta, jossa kasvaa pajukkoa sekä pieniä tervaleppiä, koivuja ja mäntyjä ja on luontotyyppiltään lähinnä ruokoluhtaa tai luhtaista saranevaa. Ruo’on ohella siellä kasvaa raatetta (<i>Menyanthes trifoliata</i>), isokarpaloa (<i>Vaccinium oxycoccos</i>), järvikortetta, suoputkea (<i>Peucedanum palustre</i>), jouhisaraa (<i>Carex lasiocarpa</i>), maariankämmekkkää, leväkköä (<i>Scheuchzeria palustris</i>), kurjenjalkaa, terttualpia (<i>Lysimachia thysiflora</i>), pyöreälehtikihokkia (<i>Drosera rotundifolia</i>) sekä sara-, hapra- ja punarahkasammalta (<i>Sphagnum fallax</i>, <i>S. riparium</i>, <i>S. medium</i>). Eteläosa on puustoisempi. Latvuserroksessa kasvaa enimmäkseen nuorta koivua ja tervaleppää, jonkin verran kuusta sekä vähän mäntyä. Eteläisemmässä osassa kallion alla on mäntyvaltaista rämettä. Pensaskerroksessa kasvaa paatsamaa. Aluskasvillisuudessa on osittain samaa lajistoa kuin pohjoisosassa sekä lisäksi mm. viitakastikkaa, ranta-alpia, korpikarhunsammalta ja okarahkasammalta, mutta etenkin kohti etelää mentäessä varvut suopursu ja juolukka lisääntyvät kenttäkerroksessa. Puiden läpimitta rinnankorkeudella on korkeintaan n. 35 cm. Puusto on ikä- ja tilarakenteeltaan luonnontilaisen kaltaista, eikä kohteella ole näkyvillä ojituksia. Keskiosassa on lukuisia koivu- ja leppäpötkelöitä ja yksi pystyyn kuollut suuri haapa.					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	A (Luonnontilainen)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID		12				
Kriteerit		Maakunnallisesti arvokkaat luontokohteet. Vesilain suojellut luontotyytit. Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet				
Lakistatus		Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen noro Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (luhta, noron välitön lähiympäristö sekä vähäpuustoinen jouto- ja kitumaan suo)				
Pinta-ala		2,12 ha				
Luontotyytit		Boreaalinen piensuo, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi Havumetsävyöhykkeen noro, valtakunnallisesti puutteellisesti tunnettu (DD) luontotyyppi				
LAKU-luontotyyppikriteeri		Puustoltaan luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset ja vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai vain vähän muuttuneet, vesistöjen tai pienvesien rannoilla sijaitsevat korvet, jotka muodostavat satoja metrejä pitkiä vyöhykkeitä				
METSO-valintaperuste		Vesitaloudeltaan luonnontilaisten tai sen kaltaisten vesistöjen ja norojen lähimetsät, joissa on monimuotoisuudelle merkittäviä puuston rakennepiirteitä. Luokka I.				
Koko Mäkijärven länsiranta on luonnontilaltaan hyvää luhtaista korpea, joka paikoin vaihtuu mäntyvaltaiseksi rämeeksi. Eteläosassa on lisäksi avointa nevaa. Kohde on huomattavan arvokas kokonaisuus, yhteensä lähes 700 m pitkä vyöhyke järven rannalla, joka täyttää maakunnallisesti arvokkaan luontokohteen nk. LAKU-kriteerin. Sen arvoa lisää pohjoisosassa sijaitseva, järven laskeva luonnontilainen pieni noronuoma. Kohde on kokonaisuutena liian laaja metsälain mukaiseksi elinympäristöksi, mutta se voidaan jakaa kolmeksi eri metsälakikohteeksi: pienveden lähiympäristöksi, metsäluhdaksi ja eteläosan neva vähäpuustoiseksi suoksi. Kohteella kasvaa pääosin sekapuustona kuusta, koivua, mäntyä ja tervaleppää. Puusto on kitukasvuista, rinnankorkeuslähimitaltaan korkeintaan n. 30 cm. Puuston ikä- ja tilarakenne ovat luonnontilaisen kaltaisia, mutta vähäisiä merkkejä puuston harvennuksista on paikoin. Kohdetta ei ole ojitettu, mutta keskiosassa sijaitseva luonnontila on kaivettu suoraksi. Paikoin on runsaasti lahoppuuta, enimmäkseen tosin pieniläpimittaisia. Huomionarvoista on, että lehtipuupökkelöitä on runsaasti. Pensaskerroksessa kasvaa pajuja. Kenttäkerroksessa kasvaa korpimaisissa osissa etenkin mustikkaa, puolukkaa, metsäalvejuurta, tähtisaraa ja jokapaikansaraa. Rämeisillä kohdilla varvut suopursu ja juolukka sekä lakka, tupasvilla ja pallosara runsastuvat. Aivan lähellä rantaa sekä eteläosassa on avointa luhtaista nevaa, jossa runsaita lajeja ovat raate, jouhisara, pullosara (<i>Carex rostrata</i>), mutasara (<i>C. limosa</i>), isokarpalo, suoputki, suokukka (<i>Andromeda polifolia</i>), ranta-alpi, pyöreälehtikihokki, järvikorte, luhtavilla (<i>Eriophorum angustifolium</i>), kurjenjalka, leväkkö, järviruoko ja terttualpi. Nevalajeja tavataan kuitenkin myös korpisilla osilla, etenkin kosteimmilla paikoilla. Pohjakerroksen lajistoon kuuluvat korpi-, sara-, varvikko- ja okarahkasammal, vaalearahkasammal (<i>Sphagnum centrale</i>) sekä korpikarhunsammal.						
Arvo-luokka	Rantasuo: 2 (Erityisen tärkeät kohteet), noro: 1 (Lainsäädännöllä turvatut kohteet)		Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID	13					
Kriteerit	Luontotyyppi- ja lajiesiintymien muodostamat merkittävät kokonaisuudet					
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö					
Pinta-ala	5,77 ha					
Luontotyypit	Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi					
METSO-valintaperuste	Lehtomaisen ja tuoreen kankaan varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on lahopuuta yli 10 m3/ha. Luokka I.					
Kohde on laaja, runsaslahopuustoinen metsä, jonka arvoa lisäävät rajautuminen arvokkaaseen rantasuohon sekä uhanalaisten ja luontoarvoja indikoivien lajien esiintymät. Kohteella ja rantasuolta laskettiin lahopuuta yhteensä n. 15 m³/ha. Etenkin eteläosassa on vaikuttavia lahopuurytöjä, mutta lahopuuta on tasaisesti koko kohteella, esimerkiksi pystyyn kuolleita kuusia ja pitkälle lahonneita suuria maapuita. Kohteen puusto on mahdollisesti kasvanut luontaisesti paikalle hakkuun jälkeen, sillä varttuneen—uudistusikäisen kuusivaltaisen puuston yllä kasvaa harvassa kookkaampia ylisilmäntyjä. Kohteella on runsaasti vanhoja lahoja kantoja. Alempi latvuserkos on jatkuvakorkeuksellinen, ja puiden läpimitta rinnankorkeudella on korkeintaan n. 35 cm. Kuusen ohella kasvaa vähän koivua ja etenkin pohjois- ja eteläosissa haapaa sekä siellä täällä yksittäisiä raitoja. Pihlajaa kasvaa alikasvoksessa. Ylisilmäntyjen läpimitta on jopa 45 cm. Eteläosassa kasvaa yksittäisiä suuria haapoja (läpimitta jopa 50 cm). Monin paikoin kasvaa tiheää nuorta puustoa. Etenkin eteläosa on paksusammaleinen. Osa kuusista on huomattavan naavaisia. Lahopuulla havaittiin vaarantunut (VU) kantoraippasammal (<i>Crossocalyx hellerianus</i>), erittäin uhanalainen (EN) ja luontodirektiivin liitteen II lajeihin kuuluva lahokaviosammal (<i>Buxbaumia viridis</i>) ja silmälläpidettävä (NT) rakkosammal (<i>Nowellia curvifolia</i>) sekä vanhan metsän indikaattori punahäivekääpä (<i>Leptoporus mollis</i>). Suuren haavan tyvellä havaittiin lisäksi luontoarvondikaattorina tunnettu (Nitare 2019) viuhkasammal (<i>Homalia trichomanoides</i>). Koska kyseessä ovat satunnaiset sammal- ja kääpähavainnot, on mahdollista, että kohteella on muitakin lahopuulla kasvavia tai vanhojen metsien uhanalaisia tai muuten huomionarvoisia lajeja. Kenttäkerroksessa huomionarvoisin laji on vanhan metsän indikaattorina tunnettu yövilkka, joka on kohteella huomattavan runsas. Mustikka on kenttäkerroksen valtalaji. Muita lajeja ovat metsäkastikka, sananjalka (<i>Pteridium aquilinum</i>), vanamo, puolukka, lillukka, metsätähti, kielo ja metsälauha. Pohjakerroksessa vallitsevat kerrossammal, seinäsammal, sulkasammal ja kangaskynsisammal. Paikoin soistuneissa painanteissa kasvaa korpilahkasammalta. Kohteella on suuria muurahaiskekoja.						
Arvo-luokka	2 (Eriytyneet kohteet)		Luonnon-tila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID	14				
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät. Vesilain suojellut luontotyytit				
Lakistatus	Vesilain 2 luvun 11 §:n mukainen noro Muuten ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	0,22 ha				
Luontotyytit	Kangaskorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi, Etelä-Suomessa äärimmäisen uhanalainen (CR) luontotyyppi Havumetsävyöhykkeen noro, valtakunnallisesti puutteellisesti tunnettu (DD) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Kaikki vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset korvet. Luokka I.				
Korppainanteen puusto on ilmeisesti aikoinaan hakattu osana ympäröivän metsän hakkuita. Uusi puusto on kasvanut paikalle luontaisesti, ja sen tila- ja ikärakenne ovat luonnontilaisen kaltainen. Kohteella kasvaa alemmassa latvuserroksessa kuusta ja sivupuuna koivua, joiden rinnankorkeuslähimitta on korkeintaan n. 30 cm. Etenkin reunoilla on suuria ylimänlyjä sekä vähän haapaa. Kohteella on kohtalaisesti pienilähimittaista lahoppua. Reunalla virtaa noro, jonka uoma on lyhyellä matkalla luonnontilaisen kaltainen. Noro oli kesällä heikosti erottuva. Sen ympärillä ei kasva erityistä pienveden lähisyydestä johtuvaa ympäristöstään erottuvaa kasvillisuutta, joten metsälähikohdetta ei rajattu. Korven lahjo on vaatimatonta, mutta luontotyytille luonteenomaisesti varpuvaltaista. Mustikka ja puolukka ovat valtalajit. Vähän kasvaa myös metsälävejuurta ja jokapaikansaraa. Pohjakerroksessa kasvaa paitsi korpirahkasammalta ja korpikarhunsammalta, myös paikoin metsäsammalia kuten seinä-, kerros- ja kynsisammalia. Kohteen arvoa nostaa sijainti runsaslahoppuustaisen, lahjoaltaan arvokkaan kangasmetsän sisällä ja liittyminen arvokkaaseen rantasuohon.					
Arvo-luokka	Korpi: 3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet), noro: 1 (Lainsäädännöllä turvatut kohteet)	Luonnon-tila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)
					

ID	15
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö
Pinta-ala	0,14 ha
Luontotyytit	Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi
METSO-valintaperuste	Kaikki vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset korvet. Luokka I.

Suopainanteen luonnontila on säilynyt hyvänä huolimatta ympäröivän metsän hakkuista. Joitakin vanhoja kantoja on kuitenkin näkyvillä, mutta kohdetta ei ole ojitettu. Puuston ikä- ja tilarakenne ovat luonnontilaisen kaltaisia. Valtapuuna on kuusi, sivupuuna kasvaa koivua. Puiden rinnankorkeuslähimitta on korkeintaan n. 30 cm. Mätäspinoilla kasvaa mustikkaa, puolukkaa ja juolukkaa sekä vähän suopursua. Mättäiden välissä on laajoja välipintoja, joilla vallitsevat korpilahkasammal ja korpikarhunsammal. Lisäksi tavataan jokapaikansaraa.

Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)
------------	--	-------------	-----------------------	------------	----------

ID		16			
Kriteerit		Silmälläpidettävien luontotyyppien esiintymät.			
Lakistatus		Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö			
Pinta-ala		2,65 ha			
Luontotyytit		Varttunut havupuuvaltainen tuore kangas, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi			
METSO-valintaperuste		Lehtomaisen tai tuoreen kankaan varttuneet ja uudistuskypsät metsät, joissa on eri laholuokkiin kuuluvaa lahopuuta 5–10 m3 hehtaarilla. Luokka II.			
Kohteen puusto on aikoinaan hakattu, mutta uusi puusto on kasvanut paikalle luontaisesti, ja on jatkuvakorkeuksellista ja tilarakenteeltaan luonnontilaisen kaltaista, vaikkakin iältään vielä suhteellisen nuorta. Kuusella ja koivulla rinnankorkeusläpimitta on korkeintaan n. 25–30 cm. Hakuissa jätettyjen ylisäntyneiden läpimitta on n. 35–45 cm. Paikoin kasvaa kohtalaisen runsaastikin haapaa. Kohteelta laskettiin lahopuuta vähän yli 5 m³/ha. Se on enimmäkseen melko pieniläpimittaista, mutta suurempiakin maapuita on siellä täällä. Lahopuulla havaittiin silmälläpidettävä (NT) rakkosammal. Kenttäkerroksen huomionarvoisin laji vanhoja metsiä suosiva yövilkka. Mustikka on kenttäkerroksen valtalaji. Muita lajeja ovat puolukka, vanamo, metsäkastikka ja kangasmaitikka (<i>Melampyrum pratense</i>). Pohjakerroksessa vallitsevat seinä-, kerros- ja sulkasammal. Soistuneissa painanteissa kasvaa lisäksi korpirahkasammalta. Kohteella on muutamia suuria muurahaiskekoja. Kohteen arvoa lisää sijoittuminen laajemman runsaslahopuustoisen metsän läheisyyteen.					
Arvoluokka	4 (Monimuotoisuutta tukevat kohteet)	Luonnontila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	C (Kohtalainen)

ID		17			
Kriteerit		Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.			
Lakistatus		EI lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö			
Pinta-ala		0,29 ha			
Luontotyytit		Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi			
METSO-valintaperuste		Kaikki vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset korvet. Luokka I.			
Korven luonnontila on heikentynyt hakkuissa. Puusto on äskettäin harvennettu harvaksi ja tasarakenteiseksi. Kuusi on valtapuu. Sen lisäksi kasvaa vähän koivua ja mäntyä. Puiden läpimitta rinnankorkeudella on 15–25 cm. Aluskasvillisuudessa on edelleen edustavaa korpilajistoa. Mustikka ja puolukka ovat valtalajit. Muita lajeja ovat metsäkorte, metsäalvejuuri, jokapaikansara, maariankämmeikä ja nuokkotalvikki (<i>Orthilia secunda</i>). Pohjakerroksessa vallitsee korpilahkasammal. Lisäksi korpikarhunsammal on melko runsas. Paikoin kasvaa metsäsammalia kerros- ja kangaskynsisammalta.					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	C (Kohtalainen)
					

ID	18
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.
Lakistatus	Ei lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö
Pinta-ala	2,01 ha
Luontotyytit	Isovarpuräme, valtakunnallisesti silmälläpidettävä (NT) ja Etelä-Suomessa vaarantunut (VU) luontotyyppi Korpiräme, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi
METSO-valintaperuste	Vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset muut rämeet. Luokka II.

Rämeen puusto on harvennettu harvaksi. Rämelaisto on hakkuista huolimatta säilynyt melko edustavana, eikä kohdetta ole ojitettu. Mänty on valtapuu, sivupuuna kasvaa vähän koivua ja laidoilla kuusta sekä vähän tervaleppää. Puiden rinnankorkeuslähimitta vaihtelee enimmäkseen välillä 15–30 cm. Lahopuuta on melko niukasti, mutta siellä täällä on kuitenkin yksittäisiä maapuita ja vanhoja keloja. Pensaskerroksessa kasvaa virpajua (*Salix aurita*). Kenttäkerroksen runsaimmat lajit ovat puolukka, juolukka, suopursu, kangasmaitikka, mustikka, pikkukarpalo, pullosara ja tupasvilla. Pohjakerroksessa havaittiin varvikko-, räme- ja punarahkasammalta, seinäsammalta, kangaskynsisammalta ja rämekarhunsammalta.

Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	C (Kohtalainen)
-------------------	--	--------------------	-----------------	-------------------	-----------------

ID	19				
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.				
Lakistatus	Metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristö (luhta)				
Pinta-ala	0,50 ha				
Luontotyytit	Boreaalinen piensuo, valtakunnallisesti vaarantunut (VU) ja Etelä-Suomessa erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Vesitaloudeltaan luonnontilaisten tai sen kaltaisten vesistöjen ja norojen lähimetsät, joissa on monimuotoisuudelle merkittäviä puuston rakennepiirteitä. Luokka I.				
Osa Mäkitjärven kaakkoispuolen rantasuosta on Metsäkeskuksen avoimen paikkatietoaineiston mukaan rajattu jo aiemmin metsälakikohteena. Keskellä kohde on tervaleppävaltaista luhtaa. Tervaleppien läpimitta rinnankorkeudella vallitsevassa latvuserroksessa on 20–40 cm. Sivupuina kasvaa kuusta ja koivua. Alikasvoksessa on eri-ikäisiä taimia. Pensaskerroksessa kasvaa pajuja ja kenttäkerroksessa välipinnoilla mm. raatetta, harmaasaraa (<i>Carex canescens</i>), metsä- ja järvikortetta, kurjenjalkaa, pullosaraa, terttualpia, tähtisaraa, korpikastikkaa (<i>Calamagrostis phragmitoides</i>) sekä mättäillä puolukkaa, mustikkaa, juolukkaa ja metsäalvejuurta. Pohjakerroksessa havaittiin vaalea- ja okarahkasammalta. Molemmissa päissä kohteella on mäntyvaltaista rämettä, jossa varvut vallitsevat kenttäkerroksessa: suopursu, juolukka, mustikka, puolukka sekä lisäksi lakka ja tupasvilla. Myös rämetäpuuston ikä- ja tilarakenne ovat luonnontilaisen kaltaisia. Kohteella on kuitenkin näkyvillä sahakantoja, eli puustoa on joskus kevyesti harvennettu. Rämeellä on yksittäisiä maapuita ja keloja, mutta kokonaisuutena kohteella on lahopuuta melko niukasti. Rantavyöhykkeessä on luhtaista nevaa, jossa kasvaa mm. järviruokoa, isokarpaloa, raatetta, leväkköä, jouhi-, muta- ja pullosaraa, luhtavillaa, suoputkea ja punarahkasammalta.					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	B (Vähän heikentynyt)	Edustavuus	B (Hyvä)

ID	20				
Kriteerit	Uhanalaisten luontotyyppien muut esiintymät.				
Lakistatus	EI lakikohde; muu luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas elinympäristö				
Pinta-ala	0,17 ha				
Luontotyytit	Varpukorpi, valtakunnallisesti erittäin uhanalainen (EN) luontotyyppi				
METSO-valintaperuste	Kaikki vesitaloudeltaan luonnontilaiset tai sen kaltaiset korvet. Luokka I.				
Kohde on pieni korpipainanne, jonka puusto on harvennettu harvaksi. Lisäksi pienpuustoa on raivattu äskettäin, ja raivaustähteet on jätetty maastoon. Kohteella on kuitenkin edelleen merkittävästi korpilajistoa. Kohteella kasvaa nuorta–varttunutta kuusta ja koivua, joiden läpimitta rinnankorkeudella on n. 15–30 cm. Lisäksi on tervalepän taimia ja yksittäisiä nuoria tervaleppiä. Pensaskerroksessa kasvaa paatsamaa ja pajuja. Kenttäkerroksen runsaimmat lajit ovat mustikka ja puolukka. Lisäksi tavataan vähän mm. jokapaikansaraa, harmaasaraa, maariankämmeä, metsäkortetta, korpikaislaa, röyhvihvilää (<i>Juncus effusus</i>), viitakastikkaa ja metsäalvejuurta. Pohjakerroksessa vallitsevat varvikorahkasammal ja korpikarhunsammal, mutta paikoin tavataan metsäsammaliakin.					
Arvoluokka	3 (Monimuotoisuutta turvaavat kohteet)	Luonnontila	C (Heikentynyt)	Edustavuus	C (Kohtalainen)

Faunatica

Tuntosarvet aitoon luontoon

Kutojantie 6–8

02630 Espoo

<http://www.faunatica.fi/>

Mäntsälän Mäkijärven ranta-asemakaava

Aloituvsvaiheen viranomaisneuvottelu

Ajankohta

perjantai 27.1.2023 klo 12.13–14.20

Kokouspaikka

Mäkijärven matkailupalvelujen alue ja Teams

Osallistujat

- Liisa Garcia (Keski-Uudenmaan ympäristökeskus)
- Petri Ruohio (ELY, L-vastuualue)
- Annukka Engström (ELY, Y-vastuualue)
- Mona Sundman (ELY, Y-vastuualue)
- Susanna Uusi-Kytölä (ELY, Y-vastuualue)
- Juha Lumme (ELY, Y-vastuualue)
- Miia Ketonen (ELY, Y-vastuualue)
- Outi Kampman (Mäntsälän kunta)
- Vesa Gummerus (Mäntsälän kunta)
- Tuula Vuorinen (Mäntsälän kunta)
- Mari Niinistö (Mäntsälän kunta)
- Ilari Salmi (Mäntsälän kunta)
- Pekka Kautto (Mäntsälän kunta)
- Tiina Mikkanen (Helsingin kaupungin museo, Keski-Uudenmaan alueellinen vastuumuseo)
- Aki Kujala (Mäntsälän Mäkijärvi Koy)
- Asko Lax (Lax Design Oy)
- Kimmo Mustonen (KimmoKaava)
- Marko Nieminen (Faunatica Oy)
- Timo Jussila (Mikroliitti Oy)

Muistio tiedoksi

- Janet Nordman (Mäntsälän kunta)
- Marianne Kämi (Mäntsälän kunta)
- Joonas Törrönen (Mäntsälän kunta)
- Sari Eskelinen (Mäntsälän kunta)
- Päivi Kauppinen-Ketoja (Mäntsälän kunta)
- Olli Jaakonaho (ELY, Y-vastuualue)
- Ilkka Juva (ELY, Y-vastuualue)
- Sanna Laakso (ELY, Y-vastuualue)
- Veera Lyytikäinen (ELY, Y-vastuualue)
- Tapio Reijonen (Keski-Uudenmaan ympäristökeskus)
- Hanna Keinänen (Keski-Uudenmaan ympäristökeskus)
- Mikko Lappalainen (Keski-Uudenmaan ympäristökeskus)
- Katja Koli (Keski-Uudenmaan ympäristökeskus)

Asialista

1. Hankkeen tarkoitus
2. Selvitystarpeet
3. Aikataulu
4. Kaavoituksen käynnistämissopimus
5. Aineistojen toimittaminen kuntaan
6. Muut asiat

Muistio

1. Hankkeen tarkoitus

Alueen historia

- **Aki Kujala:** Alueella on pitkään ollut matkailutoimintaa. Retkeilyvaunualue perustettiin 50 vuotta sitten. Matkailuvaunupaikkoja on ollut 170 kpl. Haettu useita vuosia sitten kaksi poikkeamislupaa alueelle, mutta aikanaan myönnettyt luvat ovat umpeutuneet eikä uusia ole myönnetty.

Uusi käyttötarkoitus

- **Asko Lax:** Kansainvälinen it-firma kiinnostunut kehittämään alueesta kesäkampuksen. Ison mittakaavan investointi. Alueelle suunniteltu puurakentamista (historiallinen perinnekylä, useita huviloita ja yhteiskäyttötiloja). Uudet rakennuspaikat on tarkoitus sijoittaa alueen maastonmuotojen mukaisesti. Vakituisen asumisen määrä alueella vähäistä (mahdollisesti Mäkijärventien yksityistien alussa olevat rakennukset). Rakentamisen tarve olisi neljä uutta majoitusrakennusta. Jos tekolampi toteutuu, niin sen ympäristöön neljä majoitusrakennusta lisää.

2. Selvitystarpeet

Luonto

- **Annikka Engström:** Olli Jaakonahon viesti + Eerikan kommentit pintavesien laadusta (Annikka toimittaa). Toimenpiteiden vaikutus Sahajärven tilaan. -

Susanna Uusi-Kytölä: Näen tekolammen tekemisen mahdolliseksi, koska sijaitsee yhden maanomistajan maiden sisällä ja valuma-alue on pieni. Kaavaa varten vesiluvan tarpeesta voi pyytää Uudenmaan ELY-keskuksen Y-vastuualueelta ennakkolausunnon, kun selvitykset ja tarkemmat suunnitelmat on tehty. Valmis tekolampi on vesistö ja sen ympärille rakennettaviin asuinrakennuksiin sovelletaan jätevesiasetusta.

Vesihuollosta (jätevesi- ja puhdasvesi) tämän kokoisessa hankkeessa vastaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskus (kunnan ympäristönsuojelu).

- **Mona Sundman:** Mikäli vesihuollosta on kysyttävää, niin ELY-keskuksessa asiaa hoitaa Ilkka Juva ja Sanna Laakso.

- **Mäntsälän kunta:** Alueella ei ole kunnallista tai osuuskuntien hoitamaa vesihuoltoa (puhdas- tai jätevesi).
- **Juha Lumme:** Luontoselvitys on asianmukainen elinympäristöjen ja uhanalaisten lajien osalta.
- **Annukka Engström:** Ennallistaminen huomioitava selostuksessa. Ilmastoasiat tuotava selostuksessa esiin. Selvitykset käyttöön mielellään ennen kuin kaavaluonnos viedään nähtäville.
- **Liisa Garcia:** tutkimussuunnitelma ja luontoselvitys toimitettava KUY:n arvioitavaksi. Kaavaa varten pyydettyä vesistöasiantuntija arvioimaan vaikutuksia Sahajärveen. Rakentamisen aikaiset ja pidempiaikaiset vaikutukset valuma-alueella on selvitettävä. Vesistön vedenlaatu ei saa huonontua. Mäntsälän kunnan ympäristönsuojelumääräykset tulee huomioida kaavatyössä ja rakentamisessa. Jätevesien osalta voi olla yhteydessä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa Katja Koliin ja talousvesien osalta Mikko Lappalaiseen.
- **Marko Nieminen:** Arvioidaan putkilokasvit, liito-orava, viitasammakko, pesimälinnusto, kirjoverkkoperhonen, luontotyypit ja kasvillisuus. Selvitys valmistuu lokakuun aikana.

Arkeologinen selvitys

- **Tiina Mikkonen:** Vuonna 2016 tehty inventointi (toimitetaan tiedoksi kuntaan ja konsultille). Mäkitärvellä ruuhi, joka on 1980-luvulla nostettu ylös inventointia varten. Ei saa siirrellä, jottei vahingoitu. Hanhijoella useita ruuhia. Ei inventointivaadetta alueelle. Suoalue ja rannat ovat mahdollisesti olleet asuinpaikkoja, selvitettävä. Konsultti käy katsomassa rakennettavat alueet (rakennuspaikat ja tiealueet sekä muuta infraa varten osoitetut paikat). Museo toimittaa lausunnon kunnalle ja maanomistajan edustajille.

Liikenneasiat

- **Petri Ruohio:** uutta liittymälupaa on haettava Pirkanmaan ELY-keskukselta. Liikennemäärien arviointi kaavaselostukseen ja kuvaus miten pysäköinti järjestetään. Ei tarvitse laatia erillistä liikenneselvitystä. Yhteydenotto pelastusviranomaiseen.

Melu

- **Annukka Engström:** Melun huomioiminen suunnittelussa. Väyläviraston karttapalvelun hyödyntäminen.

Ranta-asetakaavan sisältövaatimukset

- **Miia Ketonen:** Ranta-asetakaava on oikea väline alueen maankäytön suunnitteluun. Koska voimassa olevaa yleiskaavaa ei ole, alueen maankäytön suunnittelua ohjaa maakuntakaava. Asemakaavan sisältövaatimusten lisäksi huomioitava myös maakuntakaavan sisältövaatimukset. Ranta-asetakaavan laatimista ohjaa maankäyttö- ja rakennuslain § 73: maisemaan soveltaminen ja vapaan rantaviivan säilyttäminen. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu tulee varmistaa tekemällä kaava-alueella emätilatarkastelu (kirjataan kaavaselostukseen). Alueella kaksi erillistä vesistökokonaisuutta. Vesilain mukaisesti myös tekolammet ovat vesistöjä. Vesistökohtainen mitoitus. Luonnosvaiheessa on pyydettyä kaavasta viranomaislausunnot.
- **Mona Sundman:** Kaavaselostukseen valokuvia, tietoja alueen historiasta yms.

3. Aikataulu

Tarkentuu hankkeen aikana. Lähtökohtaisesti kaavaluonnos pyritään saamaan valmiiksi kevään 2023 aikana. Kaava tarkoitus saada hyväksyttäväksi talvella 2023–2024. Ranta-asemakaava voidaan laittaa vireille jo ennen kuin luonnos on valmiina. Vaihtoehtoisesti alussa käsittelyvaiheita voidaan yhdistää ja laittaa osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja luonnos nähtäville samanaikaisesti. Luonnosvaiheessa teetetään selvityksiä, jotka otetaan ehdotusvaiheessa huomioon. Kuntakehitysjohtaja Vesa Gummerus toimii toistaiseksi hankkeessa kunnan yhteyshenkilönä.

4. Kaavoituksen käynnistämissopimus

Kaavatyösopimukseen kirjataan kaavan tavoitteet ja periaatteet etenemisestä. Pekka Kautto toimittaa maanomistajalle ja konsultille sopimusluonnoksen. Sopimus hyväksytään kunnanhallituksessa.

5. Aineistojen toimittaminen kuntaan

Sovittu sähköpostitse toimintatavoista konsultin kanssa.

6. Muut asiat

Kunnan teettämiä selvityksiä löytyy yleiskaavan nettisivuilta. Arvioitu ettei hanke vaadi asukastilaisuuden järjestämistä alueella, koska suoria naapureihin kohdistuvia vaikutuksia ei kaavalla juurikaan ole.

Muistion kirjasivat Tuula Vuorinen ja Outi Kampman.